

Spisněmi a hudbou

v širý svět.

Krotka vzpomínka ctitele umění
hudebního Františka Kopřivky.

Uherské Hradiště.

1950.

Frant. Kopyřal.

Fotografie z 11. VII. 1948, při rozjezdu mužského
sboru hradištského „Svatopluka“ do Luhačovic.

Předmluva.

Rok 1950 je pro mne rokem jubilejním, neboť v něm dovršuji 50 let své pěvecké a hudební činnosti.

Hudba a zpěv, tot po mém mínění to nejkrásnější, co člověk na světě má. Jsou to dvě věci, které silí a potěšují v těžkých chvílích života, jnu často udělí mnoho příkrovi a hořkosti.

Když se vám zdá, že je již míra protivnosti přeplována, sedněte ke klavíru, zahrávejte několik akordů, zavrtíte nějakou prostinkou národní písní a s údivem pozorujete, jak toho bolu, vaši duši tíživého rádem ubývá. Cítíte se hned v lepší náladě nejen vy, ale i vaše okolí, celá společnost, která je vám vždycky věrná a trošku hudby a zpěvu. Prošel jsem za svého života hezký kus světa, pomalu poloninu roměkoule. A dostal jsem se dosti často do společnosti, že se mi to sami věřit nechtělo. A bývalo to mnohdy jenom za pomoci hudby a zpěvu.

Doporučuji proto milému čtenáři, který snad bude tyto mi prosit řádky číst, aby si též zamiloval hudbu a zpěv, tyto dvě krásnice, které tak často bývají vzpruhou života. Jisté toho nebudete litovat.

Učební seznam sborníků, v jejichž složení jsem půsival.

1. Bartek Josef, kopelník a sborník, ulynář v Měrnici (v roce 1957)
2. Bechal Stan. P., děkan v Měrnici, sborník chrám sboru (v letech 1920-1922)
3. Blatný Josef, profesor kompozice v Brně (v letech 1912-1913)
4. Čížek Josef, řed. hřm v Uh. Hradišti, pak řed. hudeb. školy v Napajedlích (v let. 1949-1951)
5. Čermák Jaroslav St., řada mistrů státní v Uh. Hradišti (v letech 1930-1940)
6. Čížka Karel, odč. učitel, zastupuje sborníka Svatopluka v Uh. Hradišti (v r. 1948).
7. Dvůřek Jarosl. St., předseda „Svatopluka“ v Uh. Hradišti (v roce 1947).
8. Dvořák Pavel, prof. varharské školy v Brně (v letech 1911-1912).
9. Drobny J. odč. učitel v Uh. Hradišti, zastupuje sborn. „Svatopluka“ v Uh. Hradišti (v r. 1924)
10. Dvořák Jan, řed. a sborník, Zahradkárův i muč. chrám sboru v Gottwaldově-Zlíně (v r. 1957-)
11. Hložek Emil, prof. hudeb. skladatel v Uh. Brodě (v letech 1921-1922.)
12. Holman Oldřich, odč. uč. sboru PSMH, sborník, Svatopluka v Uh. Hradišti (v letech 1933-1951)
13. Hlaváč Jan, řed. míst. škol v Uh. Brodě (v r. 1921.)
14. Hlavík Josef, řed. hřm na St. Brně a v Měln. Bratru v Brně (v letech 1912-1913)
15. Holšovský Josef, řed. míst. školy ve St. Měste, sborník „Svatopluka“ v r. 1932.
16. Chalabala Zdeněk inf. opory - Brně a Pava, ředil 800 členný pír. sbor v Uh. Hradišti 1924.
17. Janáček Leo St. hudeb. skladatel, řed. varharské školy v Brně (v r. 1912.)
18. Janík Frant. ředitel hřm ve Vizovickách (od roku 1952 až do roku 1957)
19. Janík Miro. řed. míst. škol, zást. sborník „Svatopluka“ v Uh. Hradišti (v letech 1950-)
20. Koblížek Maximil. profesor kompozice, řed. hřm na St. Brně (ve. fundaci v l. 1911-1913)
21. Koubek Josef, odč. uč. v Třebčovicích p. Br. (sborník pír. sboru 4. pluku na St. Brně (v l. 1918-1919)
22. Křivá J. odč. uč. zastupuje sborníka pír. sboru 4. pluku Pohopa Val. - - - - -
23. Mayer Karel - - - - -
24. Liščík Frant. ředit. škol, člen PSMH, sborník. trumpet. sboru z Vladiměřtína do Koutka (1920)
25. Nedbal Oskar, hudeb. skladatel, ředit. opof. koncert v Brně (Ladon, Miro. Sbor. (1911)
26. Neugebauer L. řed. hřm v r. Michala v Brně, v r. 1912.
27. Opletal Rudolf, řed. školy v Měrnici, sborník pír. a hudeb. kroužku (v letech 1908-1910)
28. Pátek Otakar, hudeb. skladatel v Brně, zastupuje sborníka (1912)
29. Ráček Alois, ředit. stát. vychovatelny v Uh. Hradišti (1930)
30. Ráček Josef, ředit. učitel a řed. hřm v Měrnici (v letech 1901-1910)
31. Ráček Vojtěch, novot. probuditel, sborník stud. pír. krouž. v Uh. Brodě (1914)
32. Šelichový Jan, řed. hřm v Zlíně, sborník pír. kroužku v Brně (1913)
33. Štefánek J. zastupuje sborníka „Svatopluka“ v Uh. Hradišti (1932)
34. Šerý Karel, prof. řed. hřm v Uh. Brodě (v roce 1914)
35. Šmíd František, řed. škol, sborník „Dvořák“ v Gottwaldově-Zlíně (1952-1957)
36. Šrubař Josef, řed. hřm v Uh. Brodě (v r. 1920)
37. Václavík Jan, řed. hřm a sborník „Svatopluka“ v Uh. Hradišti (v r. 1923-1930)
38. Václavík Jan, řed. hřm a sborník „Svatopluka“ v Uh. Hradišti (v r. 1922)
39. Václavík Frant. řed. hudební školy v Uh. Brodě (zást. Svatopluka v Uh. Hrad. - v r. 1922)
40. Záruba Boh. prof. gymnasia, zastupuje sborníka „Dvořák“ v Zlíně (1952-1957)

Moji rodičové! (Fotografie z
roku 1913).

Původ našeho rodu.

Domek, v němž jsem se v Nivnici narodil, měl číslo 1. To by nasvědčovalo tomu, že náš rod musí býti jeden z nejstarších ve vesnici. Avšak dokazovati by to bylo asi velmi těžko, neboť úřední záznamy jak na obecním úřadě, tak matriky farní nescházejí do daleké minulosti, neboť během bouřlivých dob válečných hlavně v sedmáctém a i osmáctém století byla Nivnice mnohokrát vypalena, při čemž byly zničeny všechny kronikální a matrikální zápisny, i když jaké byly. Proto též je veden tak nekonečný boj o prokázání rodiště učitele narození Jana Amosa Komenského, že přímých matrikálních záznamů z té doby není. Mám dojem, že se asi nikdy s určitostí nedokáže, kde se vlastně Komenský narodil.

A tu nám, příslušníkům rodu Koprivového, neshývá nic jiného, než obrátit se k ústnímu předání — tradici, která o nás v našem rodišti ve starší době kolovala. A je to tradice pozoruhodná.

V našem domku při původně bydlela rodina Kachradníková. Snad se tak nazývala proto, že k domku patřila velká zahrada, či snad kdysi některý její člen v minulosti kachradníkem byl — Bůh ví. Poslední člen tohoto rodu byl však formanem, povozníkem, jak to v době, kdy ještě křesťané a aut nebylo, bývalo běžným zjevem. Takoví formanové jezdili daleko do světa se zbožím nebo pro zboží. Vždyť víme, že již v dobách slavné říše římské byly budovány pevné silnice pro takové povozníky, že mnohé tyto silnice vedly i nyní vlasti do dnešního Německa, Polska a pobaltických států.

Formanství bývalo vlastně řemeslem či živností, sice dosti namáhavou, nebezpečnou, avšak výnosnou a čestnou. Bylo k tomu zapotřebí lidí počtinných, ale i odvárných a statných. Tito formanové pak

byvalí elitou našeho venkova, neboť byli zkoušeni, prošli světem, ovládající částo i několik cizích jazyků a zpoň sloven, a v důsledku toho ctění a vážení. Vždyť to byly vlastně živé noviny našeho venkova, v té době málo kulturně vyppělého. Projížděli kraje blízké i vzdálené, nocovali pohorodě jinde, mnoho uviděli, mnoho uslyšeli, neměli dnu, že jejich paměť byla nabita vším možným zajímavým. Co tu různých historek a jim po cestě přihodilo, co různých anekdot a roztočivých přísloví znali!

Tak jsem si vzpomněl na starého Hurlbisa, za farou. To oni nebyli již z těch starých, pověstmi a hájemi opředených formánů, to již byli porovníci novodobí, a co se jim přihodilo jen na mírně ušlé cestě do mlýna na Váh.

Tož to bylo tak: byl tehdy suchý rok a v Nitrnici neměli mlynaři vody — mlýny nemohly mlet. Než bylo, než vešel obilí do mlýna na Slovensko, k Trenčínu na řeku Váh, kde bylo vody vždy dostatek. A tak strýc Hurlbis, formán na slovo vaty, naložili firmu obilí, jednak svého, jednak ostatních sousedů v okolí fary a s čeledínem Hankem a Korytně jeli přes Bánov-Bytčici pod Lopovníkem, na Starý Krozňokor k Trenčínu. Cíť, napřed se jim to jelo, jako po másle. Ale jak přijeli za Krozňokor, bylo kře. Kopec, jako když jedeš hore stěchů. Koniky měli slabě, do kopce to nevytáhli. A tož Hurlbis resolutně prohlásil: „Polovníku toho složíme a s druhou pučkou vyjdem! Šel se sem potom pro to vrátíme.“

A skutečně. Polovníku obilí složili, s druhou polovníku pak lehce sice nevyjeli, dalo jim to mnoho práce, než se navenk dostali, avšak nakonec se přeca odtli na kopc. Tam složili druhou polovníku a vrátili se pro první. Bohužel — ta byla pryč! Nějaký dobroděj meritím obilí v pytlích odnesl. Hurlbis zasakrovali a prantli: „Něda se nic dělat, musíme jet enom s tu druhou polovníku.“ Tož jeli s praxdným vozem na kopc — ja na mí dušou — ta druhá polovníka také pryč! Tak co teď? Než bylo nic jiného, než otočit rúe s koními a jet nazpět po praxdnu. Hurlbis rozjeli

do Uh. Brodu, koupili u řidáka Schöna na dluh pytel uherští mouky, pak se zastavili na „Polní palenici“ u řída „Lucijera“ (Rosenfelda), kde se tak napili, že jich čeledín Janek dovedl domů jako mrtvolu. Co bylo potom doma, neda' se vyprávět.

No, to jen tak mimochodem. Než, natme se k našemu formanu Zahradníkovi. Jezdil na formantku do různých míst, nejčastěji však do Polska. A tu se mu jednou přihodilo, že v tom milém Polsku našel kdesi v kopřivách pohorzené dítě, nemluvnátko.

Byl to chlapeček. Zahradníkovi se mu ho srdelo a poněvadž se nepodarilo vysvětlit, komu chlapec náleží, ujal se ho otcovsky a přivlel si ho domů. Zahradníkovi měli jen jedinou dcerušku, asi ve stejné m stáří jako byl nalezený hořík. Více dětí neměli. Děti spolu rostly, spolu se hrály a tak na sebe zvykly, že byly jako dvojčátka. No a když dorostly, tak se do sebe, jak už to tak často bývá, zamilovaly. A rodiče jejich lásku přáli. Mladík byl kerky, do práce jako kat, proč by mu tedy jedinou svoji dceru nedali?

Jen ten původ jeho dělal potíže. Němali ani otec ani matka jeho, nevěděli, jak se jmenuje. Ale protože to byl hoch roztomilý, říkali mu František. A poněvadž jej forman Zahradník našel pohorzeného v kopřivách, určili mu příjmení Kopřiva.

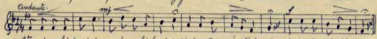
Tak dle ústního podání vznikl rod Kopřivů, v němž pak bylo několik Františků. A všichni ti Františkové, pokud je mi známo, byli hudebníci nebo aspoň zpěváci.

Rod Zahradníkův „po meči“ vymřel a na jeho místo nastoupil rod Kopřivů, který se od té doby drží v cíle prvním nepřetržitě. A poněvadž na našem Slovácku je zvykem, že vedle příjmení má každá rodina ještě přívěs, říká se Kopřivím z cíle prvnímho budto „závodští“ nebo také „Kopřivé v sade“.

Tolik o původu našeho rodu Kopřivového, jak jsem to slyšával za dětských svých let.

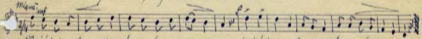
Pioně mých rodičů.

Jak jsem se již dříve zmínil, byla máš rodina muzikální! Matka nám dětem velmi ráda zpívala mnohých pionů, z nichž uvedu alespoň ty její nejmilejší. Byla to s první řadě píseň, napsaná podle počátečních jejích slov: „Vandrovali hudeci.“

1. Vandrovali hudeci, vandrovali hudeci, ej, dva švarní mladenci, ej, dva švarní mladenci.
2. Vandrovali potém, vandrovali potém, ej, pravi jeden druhém, ej, pravi jeden druhém:
3. Vím já dřvo krásné, vím já dřvo krásné, ej, na husličky krásné, ej, na husličky krásné.
4. Popojme tam, rukojme, popojme tam, rukojme, ej, husli nadešla ma, ej, darlw popoda ma.
5. Ponajpr za-čali, ponajpr začali, ej, kura odskočila, ej, kura odskočila.
6. Podruhoj začali, podruhoj začali, ej, kvo hmed vykočila, ej, kvo hmed vykočila.
7. Po třeti začali, po třeti začali, ej, dřvo promlunilo, ej, dřvo promlunilo.
8. Masekaj, nerubaj, masekaj, nerubaj, ej, materi nš dodaj, ej, materi nš dodaj.
9. Materi nš starost, materi nš starost, ej, oton nš radost, ej, oton nš radost.
10. Když jsem vodu brala, když jsem vodu brala, ej, mat' nš proklínala, ej, mat' nš proklínala.
11. Stoj tam, ciro, stoj tam, stoj tam, ciro, stoj tam, ej, bodaj by tam stála, ej, javorem vstála.

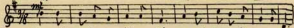
Druhá nejmilejší mrtvěná píseň byla: „Vím já jednu hospodu.“
Myslím, že nám dětem nezpívala matka všechny její sloky, které však zpívala, ty jsem napsal:

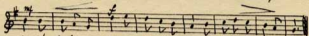
1. Vím já jednu hospodu z kamoru a mramoru, vím já jednu hospodu z kamoru a mramoru.
2. Kuchy e mi ma mila, vino, pivu na- liva, sechu- je e mi ma mila, vino pivu noli va.
3. Prijeli tam dva páni, dva vojniti lajtnani, prije- li tam dva páni, dva vojniti lajtnani.
4. Bě, Nanyuko, vino lit, ti dva páni budou pit, Bě, Nanyuko, vino lit, ti dva páni budou pit.
5. Nanyuka vino nase, ručenka se ji třese, Nanyuka vino nase, ručenka se ji třese.
6. Bě, Nanyuko, lože stlat, ti dva páni pijdou spat, Bě, Nanyuko, lože stlat, ti dva páni pijdou spat.
7. „E vy páni hospodě, je-li to vaše dčara, a vy páni hospodě, je-li to vaše dčara.“
8. To není čera moja, ani moja přiburno, to je ale takova, od formani kúpeno.
9. Za čtyry máre vina, za dva stěpky sena, za čtyry máre vina, za dva stěpky sena.

Další kamilovaná mrtvěná píseň byla písnička valčíko-
vého rytmu: „Vím já lucínu širokou.“

Žolna.

1. Vím já lučinu širo-ku, na ní trávníku vysokú,

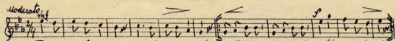

ním já lučinu ší-ro, širokú, na ní trávníku vyso-ku.

- 2.) [„Pojdme tam na ní, sestřičko, navěnem trávníky brojčků.“]
- 3.) [„Jedna jí řála, řácala, druhá řálostně plakala.“]
- 4.) [„Uviděl je tam z okna pán, na své pachole zvolal.“]
- 5.) [„Stroj mě, pachole, stroj koně, pojedem na hon do pole.“]
- 6.) [„A co tam budem honit, když nemáme žádné flinty?“]
- 7.) [„Budem tam honit rajice, šestnácti letá děvčata.“]
- 8.) [„Budem tam honit smčáta, šestnácti letá děvčata.“]
- 9.) [„Jak na tu luku přijeli, hned své koničky stavěli.“]
- 10.) [„Kdo nám tu trávu káral říť? Jedna musí s námi jít!“]
- 11.) [„Kárali nám ji tatíček, že je tu pěkný trávníček.“]
- 12.) [„Kárali nám ji mamička, že je tu pěkná trávníčka.“]
- 13.) [„Pro tento kousek trávníčka musíš opustit tatíčka.“]
- 14.) [„Pro tuto jednu trávníčku musíš opustit mamičku.“]
- 15.) [„Pro tento jeden z říže květ musíš opustit celý svět.“]

To byly jedny z nejmilejších písní mé matky, které nám zpívala nad kolebkou, když nás uspávala.

Otec míval rád písně jiného rázu. Jak jsem obůve vyřekl, býval v mladých letech nadšeným členem chrámového sboru. Tento chrámový sbor se však nevěnoval výlučně jen zpívání kostelním, ale čas od času naocňoval i písně světského rázu, vlastenecké sbory, písně obsahující humor a množství písní národních. Tento otec byl tenorista, utkvělo mu z té doby množství nápisů, z nichž naprosto si zranil tyto:

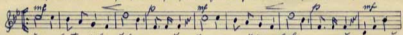

1) Ten hradišćka brána pěkně malovaná, před ní stojí má panenka celá uplakaná.
 2) Proč pláčeš, nářkáš, šak na tu věc máš, lížeš mozek plakat a nářkat, až na neuhlásoš!

Ještě raději zpívala tuto:

1) Krápelická volá: pět peněz, pět peněz, jenom ty má milá nepověz, nepověz,

že s polí travička zlála, nepověz, že na mně přitom volala, nepověz, nepověz

nepověz, nepověz, nepověz, ach, nepověz!

2) Krápelická volá: pět peněz, pět peněz, jenom ty má milá nepověz:

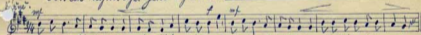
že ty se mnohou věterou stála, nepověz, že jsi mi hubičku dala, nepověz (a.t.d.)

3) Krápelická volá: pět peněz, pět peněz, jenom ty má milá všem pověz, všem pověz:

at' to vědí lidé všude, všem pověz, že brzy vealka bude, všem pověz,

všem pověz, všem pověz, všem pověz, ach, všem pověz!

Avšak nejmi lípší jeho bývala: V tom brněnském hustém lese.

- 1) V tom brněnském hustém lese má milá ten bránu oce, ten brněnském hustém lese má milá ten bránu oce.
- 2) A přišel k ní myslivček, poleseňko mladouček, a přišel k ní myslivček, poleseňko mladouček.
- 3) „Kdo te bránu háral xiti, ty tu musíš zahynouti, kdo ti bránu háral xiti, ty tu musíš zahynouti.“
- 4) „Mě bych já tu zahynala, rač bych tužebně zavolala, mě bych já tu zahynala, rač bych tužebně zavolala.“
- 5) „Zavolj bránu čtyřikrát, naučij se ani pláť, zavolj bránu čtyřikrát, naučij se ani pláť.“
- 6) „Jak po první zavolala, oběra se rozlehala, jak po druhé zavolala, oběra se rozlehala.“
- 7) „Jak po druhé zavolala, všechno ptactvo povolala, jak po druhé zavolala, všechno ptactvo povolala.“
- 8) „Jak po třetí zavolala, na smrti puma zvolala, jak po třetí zavolala, na smrti puma zvolala.“
- 9) „Mladší bratr te uslyšel, staršímu te povědět šel, mladší bratr te uslyšel, staršímu te povědět šel.“
- 10) „Ale je, bratře, ale je s námi, sestra naše ola v háji, ale je bratře, ale je s námi, sestra naše ola v háji.“
- 11) „Kud komičky cudlali a do lesa popíchnali, kud komičky cudlali a do lesa popíchnali.“
- 12) „Co udělal, myslivčečku, zastřelil naši sotiřičku, co udělal, myslivčečku, zastřelil naši sotiřičku.“
- 13) „Nerazstřelil jsem sotiřičku, razstřelil jsem holubičku, nerazstřelil jsem sotiřičku, razstřelil jsem holubičku.“
- 14) „Ona sідycky rákávala, mně ubohou špat vedala, ona sідycky rákávala, mně ubohou špat vedala.“

To bývaly nejmi lípší písničky mých zvěčněných rodičů.

Jak jsem přišel k houslím.

Spatřil jsem světlo světa v Nivnici u Lh.
Produ dne 10. října 1891. O říjnových dětech se u
nás říkávalo, že „rády hrají, zpívají a tancují“.
Myslím, že toto pořekadlo se vztahovalo i na mne,
neboť jako pořádný Nivnicán jsem pak velmi rád
hrával, zpíval i tančil.

Nivnice je městečko, kde jistě v každém druhém
domě je nějaký zpěvák nebo muzikant. Ba jsou rodiny,
kde je zpěváků a hudebníků několik.

Doměk, v němž jsem se narodil, byla malá,
stará dřevěná chaloupka o jedné jizbice se
síní, ve které bylo „ohniště“, sloužící i za kuchyni.
K domku byla přilepena komora, nevelký chlév pro
dvě kravky, u hnojště dřevěný chlívěk pro vepřička,
vzadu pak byla stodola. Za stodolu jsme měli
velikou, o výměře pěti měřic, což jest jeden hektar.
Bylo v ní množství ovocného stromů a nevelká, do-
chem krytá sušárna. V době sušení ovoce bývalo tam
velmi veselo.

Kabradu je přetáta na dvě poloviny mlynským
potokem s dosti prudými, vrbovím porostlými břehy.
O tu si vzpomínám na jednu příhodu, která mohla
být velmi tragická. Byl jsem tehdy ještě malý chlapec
a mád je to první příběh, na který se dovedu upamatová-
vat. Rodiče orali v kabradě, v oně půlce za mlynskou
strouhou. Matka modila krávy, otec řídil pluh.
Nejakkou nešťastnou náhodou se krávy splasily a
hnaly se úprkem. Matka je nemohla udržet a ony
vletěly i s ní do úzkého, hlubokého potoka. Ještě
velké štěstí, že se otci podařilo těsně na břehu

navrátit do země pluh, takže ten je do potoka
navlečen. Kdyby tam byly brány zatahly i pluh, mohl
z toho být velká neštěstí.

Náš rodina byla muzikální. Otec byl členem
kostelního pěveckého sboru, který při v jeho mladších
letech měl vysokou úroveň. Mimo to v nivnické dechové
kapale hloukl jistou dobu velký huben. Matka sice
nikde aktivně nehrávala, ale ráda se pěkně zpí-
vala. Dodnes mi znějí v uších její písně, kterými nás
nad kolebkou uspalala.

Rodiče měli kromě zahrady ještě několik mě-
řicích půdy, na nichž hospodářili. Náv podzim býval
otec po dobu pálení slivovice páleníkem v pálenici
mlýnaře Prajgra. Nějaký čas byl též obecním ko-
jemníkem a horlivě věčaril. V roce 1896 byla u
nás velká povodeň, která všechna včelstva, jichž měl
otec 21 špalků, se zahrady odnesla a zničila. Pouze
jedny, které byly umístěny v obrovském klátě-dvojáku,
pluly až k nivnickému dvoru, aniž by se přikotily.
Ty se zachránily. Na tu povodeň se dobře pamatuji,
ač jsem neměl ještě plných pět let. Broudal jsem
se v jízbě po kolena ve vodě a měl jsem z toho radost...
T.

Když mi bylo 7 let, přestěhovali jsme se do
obecního hostince, kdež byl otec ustanoven tak zva-
ným „nabíračem.“ Obec totiž vedla živnost hostinskou
sama, nakupovala potřebné lihoviny, které v obecním
sklepe uskladňovala a prostřednictvím volného „skupní-
ka“ pak otcí vydávala. Za rozprodej pak měli naši
určitá procenta. Pouze některé druhy likérů mohl
si otec nakupovati a pak rozprodávati sám.

Tam byl velmi živý život, neboť to byl v té
době nejlepší nivnický hostinec. Všechny taneční kabary,
všechny sratky se odvíjaly u nás. Sedával jsem na
stupni mezi muzikanty, kteří mne milostivě mezi sebou

zpěli. Sporokou jsem nasleouchal ryčným tónům jejich
dechových instrumentů.

Jednou však byl pořádán na veček v. Cecilie, patronky
hudebního, muzikantský "bál", na který si porvali smyčcoví
orchestr z Ull. Broder, aby si aspoň jednou v roce mohli i naši
muzikanti po chuti sataučiti. Borůvku sraty, to se mi
líbilo! housličky sřitarily jako vlastoniky, basy do toho
bručela, jako když pan "rektor" stápal v kostele na pedály
u varhan - no, byl jsem u ryčím! Umníl jsem si, že takové
housličky si pořídím, kdybych neml co ml podnikuout.

Věděl jsem přidem, že bych asi nepochodil, kdybych se rytaril
se svým smyslem před našim. Začal jsem tedy sřitřit kajiariky
sám. V té době hřvalo u nás na Slováchu ryčím, se taurim
sřabava se obřepně uobřeta bez vřatky. To byl tak břimý
sřiv, že se nad tím nikdo ani nepozastaroval. A na to jsem
se obřelast tčřil. No snad na vřatku samu, ale na její
následky. To se obřepně vřidyky narel meri chason hřdina,
který prošhl na muzikantský stíl, se talřěks s penězi
nřletěl do vřěky, dvacetniky se i koruny se rěchutřlely
se vřidyky nřkterá mince rěstalo pod stupněm. To byla
na druhý den moji! A tak jsem sklřadlal dvacetnik ke
dvacetniku, korunku ke korunce, uklřadlal jsem si to v pořstom
sřoritělně, a když jsem ml uspřěno 20 korun, přřdřtoupil
jsem před ota se franim: "Tati, já si as to křpim husle."

Ota byl na nás přřsný. První bylo: "Kdes to vřal!"
Vyřetřil jsem mu původ mřch ispor, dorřdřil jsem pravdi-
vost mřho třřeml vřdeckou vřpovřdř slřvky Maršky Vělečkř,
která mi při odtahovřm stupně nřpomřhala, se nřhrřl jsem to.

V té době přřišl do Břimice učitel Rudolf Štřfan, který
se unřlil, se mřa bude hřř na husle nřuřvřti. Za tu
moji dvactř korunku mi objřdnal housličky od Jana Basty
z Schřnbachu u Chřbu v Čechřch. Splnřtř vřřchnř mř
přřdřtary a hrřvřm na nř dosud.

Tak začala mř drřha muzikantská, která jako
zlata ml se talřne mřm rřivotem.

Když jsem hrál po prvé...

Pamatuji se na to, jako by to bylo dnes.

Bylo to v měsíci květnu, patrně v první'm roce dvacátého století, léta Páně 1900. Vypravilo se nás několik dětí na konvalinky do blízkého lesíka „Lipin“. Před tím jsem ještě nikdy v Lipinách nebyl, byla to pro mne tedy velká událost. Neděle byla překrásná, opravdu májová, sluníčko mile hrálo, ptáčekové nám po cestě libě špírali, tak se nám to radostně vytrácovalo přes Podovoně, Dolní a Horní Rokety - to byly pastviny pod Lipinami - do milého lesíka.

Tel jsem s kamarády spoluřádky: Štěpánem Bradáčem, Bedřichem Jahodou - pekařem, Jiřkem Turcayem, Jankem Chaluzem, Jankem Veleckým, Jankem Klabáskem, sami kluci vykutálení. Děvčata - spoluřádky chytla s námi jiti, ty jsme však, samozřejmě, mezi sebe nepřijali - to by bylo jako pod naši hlukovskou čest. To by za chvíli na nás jini pokřikovali „Galán z galanku sdi pod branku“ a to jsme přece nemohli dopustit.

Na horním konci Nivnice se k nám připojil ještě Tonda Bradáč - kovář a nejlepší snalec Lipin, Mikuláš Chalaza, můj první bratranec. Strýček Chalaza, jeho otec, byli v obou lesích, jak v Lipinách, tak v Kralovcích jako doma. Ba i v „Bacárnách“, a dokonce i v „Cisteniskoch“ znali každý keř, každý strom, no věste, pravý kalesck. Pohledl jsem sádky na tohoto strýčka Chalazu jako na vzor mužů. Věděli o každém koroptvím, ba i křeplcím hmísdě, sá rajice dorodli chytit živého holýma rukama, a jak uměli chodit „za honama“, o tom škoda mluvit. Co ráčny'm těm „svatečným střelcům“ při honě uteklo často poraněných ušáků - ty všchny strýček Chalaza pak posbírali a k večeru, až se trochu ztmělo, klidně odnesli domů. Však u nich bývalo často masa jako dřív....

A bratranec Mikuláš byl po nich.

Bravily ho pole a luka, se něho nejraději měl však ten kálek Lipiny, do něhož směřovaly teď naše společné kroky. Všichni jsme o tom jeho koničku věděli a proto jaksi podvědomě jsme ho zvolili za svého vůdce.

„Mikulášu, ale ne abys nás potom zavlékl nikam do „Kubocka“ nebo do „Kadlečkověj“ — přisně mi pravně nepřestáváš z nás, tehdy desátěly! Toník Bradáč-hovářův.“

„Cobych vás tahl do „Kadlečkověj“, dyt to je až pod Javoršim — směje se pohrdlivě Mikuláš. — Tam by me možaj ani nedost. Budu vás bolet nohy za chvilku a budete nádi, dyž dojdete do Lipin.“

„Že nás budu bolet nohy? Padme sa, se nebudu! A vište co, dajme si závod — který z nás bude v Lipinách první!“

„Keršoft, kluci, dajme!“ — zahledol Háján Bradáčův, a už to jelo! Jako šípky vyrazili jsme všichni vpřed. V celé závodnické byl za několik minut úpku Mikuláš se Hájánem Bradáčem a Janem Kabláškem, co my ostátní, ti baculatější, jsme zisťovali poradu. Řekali jsme, potili jsme se, ale závod jsme nevdali! A tak jsme byli v Lipinách za poměrně malou chvíli. První tam doběhli Mikuláš Kalaxa a Janem Kabláškem, co zatím já s Janem Veleckým, jako nejlabsí běžci, jsme byli až poslední. To však nám nikterak nevdalo, vědyt se běželo jen „o špás.“

V Lipinách jsme narazili na tři kluky z Korytní. Byli sice o něco starší, než my, ale protože byli v nepoměrně menšívě, nepustili se s námi do pracky, ale raděj opatrně ustoupili.

„Jdi si, myslím, pro posilu“ — s nádechem špatně rastrěných obar prohlodil Hájek Hlavurův.

„Keršof sa, radajú sa do nás, je nás trochu moc“ — utěšoval ho Jůka Turaj.

„Já bych sa nebál, mám aj kúvák“ — bojovně prohlodil Toník Bradáč-hovářův a při tom vyňal z kapsy porádnyj „žalíkuch“. hrdinně jej otevřel, zamával jim nad hlavou a zvolal: „Kerdek, kluci, gde je gdo? Fexir hraje!“

Tim nám dodal potřebné rmutlosti a my pak odnate
se probírali do míst, kde Mikuláš viděl o konvalinkách.
A byly tam opravdu! Pustili jsme se do tihání. A co tak blávně
skládáme konvalinku ke konvalince, náhle z Mikuláš vyřekl:

„A víte kluci, se na kávdů, u svatého Jána je „lingröpöl“?
Všichni jsme jako na povel vichli a vytréštili oči:

„Lingröpöl? Na' co to, ty trubo, nříkhl hned, nemoreli sme
duerhaj do šipin ani chodit!“

A už necháváme konvalinky konvalinkami, Šipiny šipinami
a s větrem o rávd bĕříme zpĕt do Kivnice. Ne však přes rovnic,
ale „okolo humen“, přes „zahumňas“, přes „Trhovisko“ přímo ke
kapli svatého Jána! Opravdu, holotoč tam! Tĕček okolo něho
jako máku, kluci v gatĕkách a košilkách, děvčátka v
rukmitkách a rukávečkoch, ba někteř jím v „rubáčkoch s
prolanku“, každý z nich gajjar či dra v ruce, ale „ringlöpöl“
se netočí! Nikdo pry' nechce lĕt nahoru a holotoč pohádnĕt.

„Tož co vĕreĕte na vrch a netoĕtĕ!?“ s deřkou ironie
se obracime na něholik „tĕch vĕtáĕch“, co stojĕ okolo.

„Sak my už sme tam byli, desťkrát sme toĕili, tož sa máme
vĕlkaj rozit, ale vĕtĕch tu nĕmi a ti mali' to neutahnĕt.“

„Kluci“ — povĕda' Tonĕk Braddo-kovárĕv, — „dajme sa
za to. My to utahnĕm! Gde si ti „lingröpölaci“?“

Z komediantokĕho rozu vystoupi' starĕi, zarostlĕj foti, zřĕjme
podnapilĕj a pran': „Ja' jĕm jĕn vod holotoĕĕ — vodprejĕbnĕte, zmadĕ!“

„Ale pantáto“ — obracuje se Tonda právem reptarĕho z nás —
„dĕt my chcime lĕt na vrch, toĕit!“

„Jo? Tak to je jiná písmitka. Olou nahoru, desťkrát
toĕite, po desáť se vĕreĕte. Kolik je vás, kluci?“

„Desť, pantáto“ — rychle nás poĕĕta' Mikuláš.

„Tak to vás stĕi' rozum. A ty, čĕrnej“ — (chytl mne za rukáv)
„... ty tam nepolezeš. Ty si stoupiš tady k flĕšĕnĕtu a budeš
hrĕt. Desťkrát vĕdebrajĕš, po desáť se piĕjdeš svĕt s ostatnĕmi!“

Rozhlĕdl jĕm u vĕtĕrslavne kolĕolem a s rovou jĕm poĕal
toĕit klikou u kolovĕřtĕku.

To jĕm si tehdy zabral po prve v životĕ...!

6. První odměny za mé hudební produkce.

Když mi bylo asi dvanact let, někdy v roce 1903, shorela naše stará došková chaloupka. Pamatuji se, bylo to v noci s neděle na pondělí. Ráno nás budila matka celá uplakaná a smutně naříkala: „Jede, kdož nás na kávdě podpálil. Kalahvíkových měli uhořít až skřevama. Všecko seno je pryč. Čím větší budeme krmít dobytěk?!“ A rozplakala se znovu. Po tu dobu, co my jsme byli na obecním hostinci, bydlel v našem domku strýc Frant. Kalasa s rodinou.

Běžel jsem na kávdě - domek ještě dohořival. Bylo to nějak k podánímu, neboť oheň vzřel velmi silně. Křehký vrch, rostoucí na dvoře, a vrchy byly pěkně upuštěny. Chludnaly mi a měl jsem s ohně nakonec radost.

Rodiče věděli, kdo jim domek zapálil. Bylo to ke mrtvé a se kávdě. Někdy nám to však nypověděli a vrali toto tajemství s sebou do hrobu. Bylo to tak lepe...

Otec nechal domek, vlastně jenom sbylé zdivo, rozbít a pustil se do stavby. Byl energický a podnikavý, ničeho se v životě nebal. Z hostince stal výpověď a zřídil si na našem obchod se smíšeným zbožím. Jakmile novostavba byla ukončena, přestěhovali jsme se domů. Přesý nato pak zřídil i o koncert hostinskou, novostavbu přebudoval a měli jsme pak všichni plně ruce práce. Já jsem však již svých houslíček nezanedbal. Dále jsem chodil do hodin k p. učiteli Štefanovi s polním s Bedřichem Jahodou (dnes náčelník na odpočinku v Luhačovicích) a Karlem Štylou (zemřel v roce 1937). Když pak tyto odešli na krodskou realku a p. učitel Štefan vyšetřování by na housle zanechal, chodil jsem s houslíčkami k p. učitel. Uherovi, který mne učil i němčině.

V té době jsem obdržel první odměny za své hudební výkony.
Podívejte, jak to bylo.

Jednou mne zastavil na cestě do školy spoluvůdce Jan Brstlík.
Byl to hoch umírně podnikavý, neustále něco organizoval. Hned
uspořádal dětský výlet do blízkého lesíka „Lipín“, kde pak
reklamivnímu „obcovnímu“ prodával žumiví bonbonky se 100% ríškem,
nebo kabalil lávné cukrovinky, jejich koupil 50 kusů za 10 halířů,
do staniolu, který sbíral na smetišti, a pak prodával kus za
2 halíře, tedy se ríškem 1.000%! Tentokrát mne však ohromil
podnikem, který se mi zadal být nad jeho síly.

„Franto“ - první mi důvěrně - „Nechtěl bys být můj
spolovníkem? Máme pernoptikum.“

„A co je to?“ - táři se udiveně.

„No to je jak děj muzeum. Šak se přideš na to podívat.“

„Až bych já měl při tom za práci?“

„Měl bys na starosti muziku, hrál bys na husle, aby
te lepší přitahovalo.“

„Ale děj já což nic nerachuju.“

„Co nic nerachuješ! Včera sem tě počíval, hráješ lepší,
než pan učitel žumpylený.“

„Na dyt sem včera ani nehrál, to sem enom natahoval
strunu a potom sem ladil husle.“

„No šak to bylo pěkné. Tyž tak budeš hrát před tým
pernoptikum, to naučto postavi. A s vydělkem se rozdělíme
na poly.“

Po vyřízení jsem se zastavil u Brstlíka, shlednout
to slavné „pernoptikum“. Bylo umístěno v prázdnuém dřevěném
chlívku pro vepře se sestávalo z deseti nebo dvanácti
starých pohlednic, přispendlených přípinacími háčičky
na dřevěnou stěnu chlívku, pěkně ve vzdálenosti asi 20cm
jedna od druhé, a kouska desky, umístěné asi 15cm
před pohlednicemi, v níž bylo neborerem vyřezáno tolik
dírek, kolik bylo pohlednic. Když přiložilo oko k díře v
desce, uviděls vždy jen jednu pohlednici.

Na trámové podlaze, která nesla stopy po prasátkách,
je Brstlíkovi nedávno pro nedostatek krmiva prodal, bylo

nastláno trochu slámy, aby se slavně publikum neumaralo. Druhého dne byla na všech před Broticovým domkem přibita cedulka, hlásající, že „K Broticovi je panoptikum, násčívá od 4 do 6 hodin odpolední, vstupné 4 haléře, muzika každého.“ Kromě toho podnikl Jenda mezi ostatním i vlastní reklamu.

To jste měli vidět ten rozruch ve škole!

Ve čtyři hodiny odpolední jsem seděl před chlívkem - pánem, před panoptikem, na stoličce, sloužil jinak tetičce Broticové při dopínání jejich kravky, a veselé jsem jehdíl smyčcem po prádelných strunách rozladěných svých houslí. Malý Brotic v poše Otáčá nálezně kácel a navíhal, ale to jen dodávalo našemu podnikání záhodného efektu.

A já se troufám mali' návštěvníci. Během, po třech, kluci i děvčata, ponejvíce z první a druhé třídy. Jenda je obřadně vítal a slavnostně uvítal. Byli u vytváření je nadšenější hon, Bral jsem to fortissimo, až se řině na smyčci tihaly. To však uvaradlo, řádyt a na to vyvolám.

Když přišli někteří záci a hlavně zákyně ze čtvrté třídy ramíhal jsem do svého skřípní na předních strunách nějakou tu „Otáčá čtvrtci“ nebo „Když jsem plála bu“ a čtění publikum vyralovalo na mne oči..

Panoptikum se všem nesmírně líbilo. A finanční úspěch byl neškaný - 46 drouhaléřů! Dostal jsem proctivě vyplaceno třináctet krejcarů - tolik nedostali ani uddemě za celý den těžké práce!

Druhého dne se náš příjem ještě zvětšil: 68 drouhaléřů! Jenda mi vyplatil jen 30 krejcarů, ostatní prý latě na rezervu. Z toho jsem byl spokojen.

Na třetí den se to provalilo. Kdež to na náš počaloval našemu třídinnému učitel. ~~Finito~~ se bylo xle. Dostali jsme řecu a ještě jsme byli oba po škole.

A doma jsem dostal od otce náscháně znova. To nít, taková věc se neuttají.

Tak to byly první odměny za mé hudební produkce.

V cikánské škole.

Když jsem rozhodil obecnou školu, (to mi bylo necelých čtrnáct let), umínil si otec, že bude knězem. Zaverl mne do kroměřížského semináře - tam mne však uverali. Mám prý již letas, kdy by to nevyšlo s vojnou. Tož hajdy se mnou, hned z Kroměříže, na Velehrad k Jesuitům. Tam byli ochotni mne přijmout, jim prý vojna neradi. Avšak ty pomurí, chladná klamutá prostora klášterní přisolily na nás oba tak stísněně; že otec prohlásil: "Sem tá sudám, to bys byl jak ras siva v hrobě." Vrátili jsme se domů s neporícenou. Ale já jsem si oddal.

Domu mne vzal na paškál.
"Tož čím chceš být doopravdy?"

"Učitelem" - prohlásil jsem ostyjehorě. Vzal jsem přer na housle, brnkal jsem i malčko na klavír, uměl jsem několik německých sloviček, tak jsem se cítil v koncifikacích. Dobře! Udělao, hluku, měšťanku a půjdes na učitelství ustar. Zaverl mne až do Václavských Klobuk, (v Uh. Brodě chlapecká měšťanka tehdy ještě nebyla), a já složil zkoušku hned do 2. měšťanky. Byli tam tak hodní páni učitelé i s panem ředitelem, že mi to šlo brackou. A velmi jsem se těšil na začátek školního roku, který měl být asi za týden. Zatím jsem se vrátil s otcem domů.

Když již jsem měl všechno připraveno k definitivnímu odjezdu, otec si to náhle rozemyslíl. Prý se mu sjevila v ma nebožka babička a velmi mu přehazovala, aby mne do těch škol na učitel neponíbal, že se tam jistě pokazím. Dal jsem se do usedaňho plácě, ale šel jsem nikam.

Potom mu napadlo, že bych mohl chodit v Brodě do hospodářské školy. S tehdejší ředitelem štokským byl důvěrný kama-rad a ten mu to ráde doporučoval. Tak jsem chodil do hospodářské školy. Bylo mi to již jaksi jedno. Kam jsem měl chut chodit, tam jsem se nedostal, tož kde čes uteč, tam. Ale učil jsem se svědomitě a v obou ročníkách jsem byl mezi prvními a s nymnamunámi m.

V té době pracoval u nás hudební činnost nadšený učitel,
nimický rodák Rudolf Opletal, vytejný hudebník a dirigent.
Nejdříve sestavil ženský sbor, určený na sboru chrámovém.
To již jsem měl po mutaci a spíval jsem tenor v smíšeném
sboru a II. tenor v mužském sboru. Opletal měl pozoruhodný
talent organizační, takže se mu práce utvoření dařila.
Naučil s námi celou řadu sborů, a to i díla národních
od známých hudebních skladatelů. Tak v mužském
sboru, pokud se pamatuji, jsme spívali žanářské sbor „Na
Moravu“, Voborského: „Nevěřme nikomu“, Janáček „Což ta
naše bůra“, Pallovy tance, Šostakov „Moravěnku“ a celou
řadu jiných, hlavně národních písní a pěkných harmonizačních.

V smíšeném sboru jsme se dokonce jednou pustili do
velmi vtipné, humaristické opery „Ovidijs a Lajos, šlechtický
král“, kterou jsme s nesmírným úspěchem oslavovali syl-
vestrovský večer a Nový rok, tuším 1908.

Avšak Opletal se nespokojil pouze se sborovým zpě-
vem. Pustil se do organizace smyčcového orchestru. To
ovšem byl úkol velmi obtížný, neboť u nás nebylo dostatek
hudebníků na smyčcové nástroje. A zde se projevil Opletalova
organizační schopnost a plně své útle. Zkoušel ke spolupráci
učitelstvo a celého okolí a sestavil tímto způsobem orchestr
tak početný a hudebně ucelený, že bylo nadost jej poslechnouti.
Kvůliovali v něm učitelé z Námě, Korytné, Slavkova, z
Dolního i Horního Němce, ba i z Slavče a Mjerce. A byli
mezi nimi i prvotřídní houslisté, jako Pěknas a Lukáš. Tochové
nástroje v orchestru byly obzvláště velmi cenné nimické kapely.
Jakkým nadšením chodili jsme všichni do zkoušek a jak jsme
se těšili na produkci! Hrál se úplně zdarma, a když pak
byl uspořádán nějaký ten koncert či hudební - zpěvní
večerek, býval čistý zisk věnován třetímu třídě školství
nebo na zakoupení potřebného notového materiálu.

To byly jedny z nejkrásnějších dob mého hudeb-
ního života. Když si vzpomenu, s jakým úspěchem

jeme na příklad provedli jednou Malotory: „Zpívej lidu českého“, srdce se mi rozbuší blahými pocitů. To nám v nich tenkrát zpíval sólo rytmický tenorista, dnes člen Pevného sdružení moravských učitelů, učitel Šhota, který tehdy vyučoval v Slavčicích.

A přece i v té, na hudební činnost tak bohaté době, jsem měl sto chuti jednou z domu odejít.

To bylo v nivnickém dvoře zaměstněno velké množství seronního dělnictva ze Slovenska. A měli mezi sebou cirkánskou kapelu. Cíkáři ve dva slopávali rápu, jako ostatní dělníci, po večerech však vesle vyhrávali. Oblás si přišli sáhnout i k nám do hostince. Cíkáři hráli, naši hosté si při nich rozpívali nebo i zastavili a bylo veselo.

Jednou jsem oznámil sekundista a já tak z hlouposti jsem jim navrhl, že by „zakáčim“. Přijali mne s otevřenou náručí a poněkud větinu písničků a čarodějů hráli v Gdur cii z moll, leba jsem se s nimi, sbrál. A tak jednou noc před 1. květnem si přišli pro mne a „táhl“ jsem to s nimi celou noc a celý den. To jsme napřed hráli ^{si v mých} ve dvoře, kde nás tancující přímo rozpívali peníze, pak jsme se pustili do Brodu: na Dolní palenici, k Čičkám, do Berezdy, k Janáčkům do pivovaru, a vřede jsme sklířeli nečekaný úspěch. Tehdy jsem dostal za svoji výpomoc od cíkáři peněz jako xélex. A když jsme se těmi penězi tak dělali, přišel ke mně náhle primáš, mladý cíkář, kluk jak malomamý, vyemil na mne své bílé ruby a prahl mi divně: „Poslechni Franto, ty velice mezi nás parujíš. Dej sa mezi nás, nebrdeš toho banovat. Tak si to rozmyšl a potom mně poví, co a jak.“

Ale nepověděl jsem mu, co a jak. Chut jsem na to více měl velikou. Svěřil jsem se s tím matce, která se toho zhorila. Porádala na mne ota, ten si mne zavola a takovou mi jednu „ulicil“, že se mi v očích rozjiskřilo a hlava se mi otáčela přičkem naspod...

"Přimámno, pojedte sem."

Mám takovou nevelkou, vkusně vázanou knížku, v níž
ještě již celá řada podpisů významných osobností, hlavně z
hudebního světa. Ještě tam podpis mistra Leoše Janáčka, virtuosa
na varhany prof. B. A. Wiedermanna, prof. Frant. Michálka,
prof. O. Čermáka, hudebních skladatelů Jar. Kráčky, profesorů Klábí,
(i toho etvrttonového Aloise), Brnět. Berkaly, sbormistra P. S. M. H.
prof. J. Toupyla, dole sbormistra Frant. Smída, Oldřicha Hálony,
solistů P. S. M. H. V. Dřeparla, J. Jokla, podpisy něho členova mužských
sborů, "Prátopluke" z Uh. Hradiště, "Dvůrčáka" z Gottwaldova - Lína,
jirňáckého kroužku z Nivnice, zvěčnělého Josefa Melhoby s jeho
soubojem i s tetičko Marjánou Křepalko a celou řadou podpisů jiných
kumštýřů.

Co smí těmto podpisům a věnováním jeť na jedné stránce
překrásně kaligraficky napráno toto:

"Promu spolurodákmu němnickému a vrstevníku, drahému
a věrnému bratru Františku Koprivovi věnuje mnoho vzpomínek
na spolu prožití mládí Bedřich Jahoda.

Luháčovice 5. listopadu 1954."

Bedřich Jahoda. Ředitel měšťánské školy v Luháčovicích
se vylučuje, známa osobnost věrného života v proslavených
našich láních. Myslem, že je málo hostů v Luháčovicích, kteří
by ho nepoznali.

Co s tímto Bedřichem Jahodou jsem vlastně jako kluk
nastoupil dráhu hudební. Společně jsme se totiž začali učit
hrát na housle u p. učitele Štefana. A s námi ještě zvěčnělý
Karel Škyba, bývalý němnický starosta, který už takovou řadu
let odpočívá v pozvatné půdě němnického hřbitova.

Společně jsme jako deseti letí kluci započali hrát
housle podle tehdy nové, všemi určené výborne školy
prof. O. Ševíka, společně jsme "dřeli" "Album melodií" od
Jana Maríka, či houslovou duetu od J. P. Býzela op. 8.

A společně jsme se pak v době zimní „režikovali“ na svých dřevěných houslových pouzdech. Dole s kopečkou od „Smetaněho - viho mostka“ až ke „staré škole“ - dvěma úřadovně M N V. Pouzdra skřípala, housličky v nich sténaly úzkostlivě - ale což my na to dbali? Jen když to po umělé silnici letělo s větrem o ráno!

Byli jsme s Bedřichem i Karlem vždy nejlepší kamarádi. A přel si vzpomínám na jeden případ, kdy to mezi mnou a Bedřichem Bahodou poněkud neharmonovalo. Byli jsme v obecné škole spolužáky, ročník 1891. (Karel Škyba byl v rok mladší, ročník 1892.) A seděli jsme vedle sebe v jedné lavici. Bedřich byl ukázněnější, já jsem byl věčný neposeda. A tot' jednou, (nemyslím-li se, učil nás tehdy p. učitel Rudolf Opletal,) jsem cožsi kutil pod lavici. To u mne bývalo dosti často. A meritum mi Bedřich svým ukázněně kaligrafickým rukopisem napsal na okraj rozvržené čítanky tyto duchovně verš:

„Panímámo, pojď te sem,
kora mele ocasem.“

Panímámo běžela,
kora ještě nemlela.“

Ja jsem ryblil „z pod lavici“, pohlednu na okraj čítanky a divoká slováčka krev ve mně vzkypěla vřavou. Neřekl jsem ani slovo. Ale vytáhnu z kapsy křivák, rozvířu jej a pichnu s ním Bedřicha do stehna. Bedřich zarval - a už je tu pan učitel: „Co je, proč řveš?!“

„Prosím, pane učitel, kopřiva na pichl křivákem.“

„Táh? A proč ho pichls?!“

„Prosím, pane učitel, podívejte se, co on mě napsal do čítanky!“

Pan učitel čte - a už je hrůza hotom! Oba z lavice ven se oba jsme dostali řevu, co do nás vlezlo! A do konce vyučování klíčet společně vedle sebe na „stupni.“ Křivák mi pan učitel vzal a už nikdy jsem jej pak nespustil...

Čakmile nak skončilo ryčovním a pan učitel vytáhl se
trůdy paty, už jsem milého Bedřicha popadl a tak jsem ho
zvalchoval, že snad nebylo na něm mštestka, kde by nedostal.
Byl jsem fyzicky poměpí, nebylo tedy div. Ale Bedřich mne
při tom poškrábal na tváři, že mi tam kůstaly šrámy jako
„burákovni.“

„Přšel jsem domi ze školy a otec na mne :

„ Co ty si takový dorazovaný? ”

„ Ale kočka na poškrábala — lxu jak když tiskne.
Ale to nte, neřka se zbytečně, že „leť ma' krátke' nohy.“
V našem obhuidku zahlaholi zrněk a ve dverích — spolurák
fořka kapsa „vedle žráralú.“

„ Strýčku, dajte mi ra vajco soli — mldro zaričnuje.
Ka našich dětských let takový ryměnný obchod velmi kvetl. V
chalupě častohrát nebylo krajcaru, toč se to ryměňovalo: „ Za vajco
eukm, za vajco krupice ” a podobně.

A co otec fořkon sil ráči, reptá se ho náhle: „ Pociťraj
špřefku, a co ji náš Francet takový poškrábaný? ”

„ Ale pobili se s Bedřichem Jahodovým a ten mu nadi-
lal takové drapané.“

Už to bylo venku! Iostal jsem od tatíčka řecu jisté nice,
než Bedřich ode mne.

Ale druhého dne vermu se škole Bedřicha stranou a
přaním mu: „ Ty, Bedřo, fořka kapsuř na náš porálovil
našem tatíčkovi, že sme se bili a že tyo na poškrábal.
To mu udeřujem, co říkáš? ”

„ Neč, to mu udeřujem! Ide sa na něho! — přitarka'
Bedřich a už jsme rukou společinou a neroedivnou, jako
nejlepší kamarádi, marali fořku Kapsového hlava — nehleam.

Imu — slováčka krav a adepti muzikantského řemesla
ke tomu!

Od té doby uplynulo už nic než 50 let....!

Přítel Tomík.

V roce 1900, když mi bylo devět let, byla v mém rodišti dokončena novostavba pětileté obecní školy, která nesla hrdý název: „Národní škola J. O. Komenského a Tomy ze Střetova.“ Prvním řídícím, nebo jak se tehdy říkalo „nadučitelem“ byl v m. p. Josef Řehák, výtečný pedagog a dobrý člověk. Měl 10 nebo 12 dětí, z nich polovinu z prvního a polovinu z druhého manželského páru, v němž se staral s nevšední péčí. Jeho druhá žena byla velmi tak jemná a tak vědeckých vlastností, že děti z prvního manželství ani nepocitovaly, že mají druhou matku.

Celá tato rodina byla velmi muzikální. Pamatuji se, že syn Vojtěch nechtěl ještě ani do školy, a já hrával místo otce v kostele na varhany, ani na pedály ještě nedosáhl. Však také porceji, když studoval v Brně na universitě práva, navštěvoval nepopíratelně státní konservator. Dnes je tento pan soudní rada výjimečnou osobností brněnského hudebního života.

Řídký učitel pan Řehák velmi pozorně u nás chrámový sbor, který v té době byl poněkud v úpadku. On nikdy mne neropomenu, že i mne, devítiletého kluka, přijal do svého sboru za altistu. Co hraničních církevních, ale i světských sborů jsme tehdy přežívali!

Tam jsem celou duši přilnul ke spoluzáku Antonínu Bradáčovi, synku mistrního kováře, hochu nesmírně nadanému, s nímž si orud, bohužel, tak nelibostně roztrhl. Měl úžasně dobrou paměť, velmi bystrý postřeh a byl snad nejlepší kreslícím z celé školy. Měl všechny předpoklady pro dokonalého studenta. Ale jeho starší dva bratři již studovali a otec rozhodl, že Tomík

se vyučil kovářem, aby pak po něm převzal péči o
svoji kovárnu. Věděl jsem, že to není Tonikov, moc
po chuti. Raději by byl studoval, jako jeho bratři.
Nesmírně rád čelil si to vždy knihy obsahu vnitřního.
Ale když otec rozhodl tak, podvolil se. A pustil se
do učení s plnou vervou a se svědomitostí sobě
vlastní.

Učení však nenechal. Hlas měl jako kovář,
že vždy nad námi ostatními altisty exceloval.
Po maturaci spíval bas a to tak krásně, že by směle
mohl soupeřit i se školními zpěváky?

Ve svém řemesle pak nebyl kovářičkem, ale
dokonalým kovářem. Nejen že se klidně vyrovnal
ostatním mistrům tohoto oboru v Mělnici, ale ve
mnohém je i předčil. Půl vyrobil speciální pluby,
vlastním vynálezem zdokonalené. Kláda práce se
mu skvěle dařila.

Ukrmil si odbranil svoji vojenskou povinnost,
oživil se s mojí sestřenkou Aničkou T., která svoji
postavu, ale i svým ideovým zaměřením se k němu
velmi hodila.

Potom vypukla první světová válka a on
musel narukovat. Po návratu z války se jeho široká
duše, zkušenostmi ze světa zmohutnělá, nemohla
vměstnati do politicky rozestraného prostředí svého
rodiště. Prodal proto domek s dílnou v Mělnici,
koupil vhodnou budovu v Uh. Brodě a zařídil
si strojní kovářství, jakých bylo v okrese málo.
To již byla pomalu továrnice.

Aniák nešťastí nechodí po horách...

Jeho hodná žena Anička upadla do nemoci, která pak plně čtyři roky hlodala na statné družice jeho života. Byla to catrofie mozeku a těžká melancholie, která přes horlivou léčbu u profesora - psychiatrii většinou jména nycholila hravnou tragedií. Přítel Tomik přišel o ženu i o tři své děti, které byly jako obrázky...

Asi dva rok přežil se znovu se ženou značně mladší, než byl sám. Toto dobrodružství skončilo za poměrně krátkou dobu ztrátou většiny majetku, takže ve 43 letech nezůstalo mu nic, než dobrá vůle, a této těžké životní krizi se znovu dostati. Máchl rukou na vrcho a dal se na vandr. Píchl na záda, do ruky hůl a šlo se.

Přišel do jedné vesničky a vidí, jak starý, prací sedivý kovář se hotoví kováti koně.

"Pane mistrě, dovolte, já to za vás okovám. Jsem teď od toho." Mistr si ho prohlédne od hlavy k patě a povídá: "Když si troufáte, skuste. Ale upozornuji vás, se na první jím ras." Tomik se připravil mistrův sešterou a pustil se do práce. Kovář pozoruje nečekaného pomocníka kritickým okem. Čím však více práce přibývá, tím více se oko jasně a projevuje svídky oldine.

Šlo je hotovo. Mistr pohledává Tomikovi na rameno a prani uznale: "Příteli, umíte to. Ani já bych to lépe nedokázal. Zjistíte u mne, budu vám dobře platit."

Tomik se vrátí. Pilně pracuje, ale již nezpívá. Jen holubím, které měl vždy nesmírně rád, se vrátí věrně a chová je i na novém působišti.

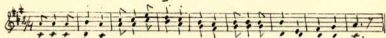
„Sedlčké“ v Nivnici.

Písne a tance, o nichž se hovořím v této kapitole xmi-
nit, se zpívaly a tančily za mého dětství a jiných let,
tedy před více než půl stoletím. Tehdy se zpívalo a
tančilo mnoho. Zpívali chlapi, chodící v podvečer vzhůru
a dolů po dědině, děvčata při drani' perí, při prástkách,
či potom společně u tancímch kálar - „mukik“, na svat-
bách a podobně.

Zpívalo se obvykle dvojhlasně, při čemž druhý hlas byl
jednoduchý, nejčastěji v terciích či sekstách, ale zpěrný
a melodický. Tak je i při písniích karnamenováním, neboť
ně to mi utkvělo hluboce v paměti, sluchu i v srdci a kda'
se mi, jako bych všich ten lahodný zpěv a milou hudbu
slyšel dnes, třebaž jsem již děle než půl století mimo rodu
obec.

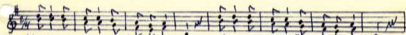
Když po Novém roce nastalo údobí „masopustu“,
karmely v Nivnici světské písne plným proudem. Před tím
byl advent a týden vánoční, kdy se pěl písne jen obrahu
náboženského. Ale po Novém roce, po dni „diví slobody“ ustou-
pily chránmové písne veselým písniím lidu. Nastaly tancím
kálar či „mukiky“, kde bývalo hlučno a veselo. Tančili
mladí i starí, tančili horlivě valčíky, polky, mazurky,
krapuky, ale nejraději měli všichni starodávné slovíčké
tance, zvané u nás „sedlčké“. Byly to jadrné tancím písne
ve dvojtaktím taktu, které napřed chlapi společně muk-
kantiím předřavovali, načež při smicích hudby originelním
způsobem karoly se svým děvčatem tančili.

Těchto „sedlčkých“ bylo velké množstv, z nichž aspoň
některé uvedu. Bylo by škoda, aby upadly v zapomnutí,
neboť, jak jsem při poslední své návštěvě v Nivnici zjistil,
mezi mladými už je nikdo nemá.

- 1.) Sedelo dívka, sedelo dívka v trávě zelené, v trávě zele-néj.
- 2.) Vělo pí-rečko, vělo přerečko z říve červené, z říve červené.
- 3.) Až ho unješ, až ho unješ, komu se ho dáš, komu se ho dáš?
- 4.) Tobě, šohajku, tobě, šohajku, se k nám chodíváš, se k nám chodíváš.
- 5.) Nebyl sem u vás, nebyl sem u vás, enom jeden ráz, enom jeden ráz,
- 6.) a už mě, milá, a už mě, milá, přerečko chystáš, přerečko chystáš.

II.

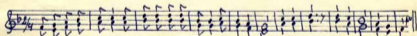

- 1.) Když sem byl malučký, malučičký, psal sem koničky u vrdičky?
- 2.) Když sem byl malučký pacholíček, stúpil ně koniček na malíček,

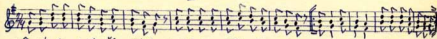
chyti-li ná, křárali ná, malučko křivého nechali ná.
ovej, o-vej, jak to boli, už sa ně malíček nerohojí.

III.

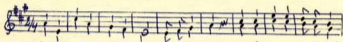
- 1.) Mezi těma horama, mezi těma horama široká doli-na, široká dolina.
- 2.) Nastane ti, šohajku, nastane ti šohajku žalostná novina, žalostná novina.
- 3.) Žalostná ti nerstane, žalostná ti nastane, žalostná ti bude, žalostná ti bude,
- 4.) až ta troja galanečka, až ta troja galanečka na zdávaní pujde, na zdávaní pujde.
- 5.) Milá na zdávaní stá, milá na zdávaní stá, šohajek v okně stál, šohajek v okně stál.
- 6.) Na mi starú mamičku, na mi starú mamičku žalostně zavolal, žalostně zavolal.
- 7.) Ach, má stará mamičko, ach, má stará mamičko, podíle se, podíle se, podíle se, podíle se.
- 8.) jak ně nemá srdce bolet, jak ně nemá srdce bolet, nida ji s jiným stál, nida ji s jiným stál.
- 9.) Pošlete ně pro malířa, pošlete ně pro malířa, nech ně ji zmaluje, nech ně ji zmaluje,
- 10.) nech se moje srdcečko, nech se moje srdcečko kálem nerozleje, kálem nerozleje.

IV.

- 1) Ej, litala vlastonička, litala, ej, litala vlastonička, litala, ej, ať se ona nabe, zamě chytala
- 2) Při letěť k m' krahulčiček, malý pták, přišla tět k m' krahulčiček, malý pták, ej, kdy se bude olavtonište vyplávat
- 3) Ji se bude, krahulčičku, vydávat, ja se bude, krahulčičku, vyplávat, ej, ať se bude sucha' vsta saliva

V.

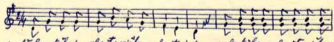

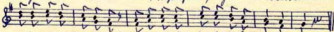
- 1) Pašl Janko pár volí, hoja ho-ja, pašl Janko pár volí

- 1) na zele-ném úhoru, rece-pi-se krynolí-na.
- 2) Přišli k němu hajníci, hoja hoja, přišli k němu hajníci, ti uhoršči' slojníci, recepise krynolína.
- 3) Tajnám, Janko, halenu, hoja hoja, daj nám Janko halenu, propařls nám jařinu, recepise krynolína.
- 4) Ja' nám halenu nedám, hoja hoja, ja' vám halenu nedám, rači sa s vamař xjednám, recepise krynolína.
- 5) Tak sa dluho jednali, hoja hoja, tak sa dluho jednali, ať Janoška zabliti, recepise krynolína.
- 6) Už tam lexi' zabliti, hoja hoja, už tam lexi' zabliti, roemaryjnem přikrytý, recepise krynolína.

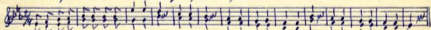
VI.

- 1) Vyle-těla vlastonička, hoj taj da, vyle-těla vlastonička,
-
- 1) palagryja palagraf, z nirmického koste licha, hoj taj da.

- 2.) Přeletěla hory, doly, hojtajda, přeletěla hory, doly,
palagryja palagraf, k mojej milěj do komory, hojtajda.
- 3.) O z komory do maštalé, hojtajda, o z komory do maštalé,
palagryja palagraf, mesi štyry koně nraně, hojtajda.
- 4.) Koničky sa polekali, hojtajda, koničky sa polekali,
palagryja palagraf, moju milú pošlapali, hojtajda.
- 5.) Pošlete ju k dochtorovi, hojtajda, pošlete ju k dochtorovi,
palagryja palagraf, třeba moju milú opran, hojtajda.
- 6.) Dochtora piše ceduličku, hojtajda, dochtora piše ceduličku
palagryja palagraf, pošlete ji pro babricku, hojtajda.
- 7.) Babka skáče s peci na pec, hojtajda, babka skáče s peci na pec,
palagryja palagraf, bude děvča lebochlapec, hojtajda.

Věsto bývalo o masopustní době v Nivnici a toto veselí vyvrcholilo na ostatky, či jak se u nás říká „na konec masopustu“, kdy se tančilo a zpívalo v neděli, v pondělí, ba ještě i v úterý před popeleční středou, kdy chodili po městečku masopustní maškary, „babkovníci“. Byli to chlapi přestrojení za vandráky, někteří za kůdla a dva neb tři převlečení do ženských krojí. Chodili od domu k domu, tančili, vyškali a za doprovodu harmoniky zpívali píseň:

- 1.) Uč je toho masopusta na malé, na malé, na ma', na ma', na malé, na ma', na ma', na malé.
- 2.) Kam ty všcky staré dícky radáme, radáme, rada', rada', radáme, rada', rada', radáme.
- 3.) Radáme ich do kumori poloni, poloni, polo, polo, poloni, polo-polo-poloni.
- 4.) A ty druhú poloničku do Prabit, do Prabit, do Prab, do Prab, do Prabit, do Prab, do Prab, do Prabit.

Popukání neboli „škaradon“ středou věchmo to byjné veselí rakem umlebo, neboť nastalo období šesti neděl postu.

To však je již zase jiná kapitola.

Krnov, město mého mládí.

Krnov. Hlavní náměstí s budovou někdejší krnovské radnice s originálně řešenou věží vysokou 52 m, do-
benou městským znakem. V levém křídle budovy Státní
společelna.

Foto J. Kapletal.

Měl jsem strýčka, jmenoval se Martin Šimčík. Byl to bratr mé matky a byl v Němci stolářem, po miněm všech, stolářem velmi dobrým. K tomu ještě měl „pohřebnictví“, což nyní-
dne těš pěkný gróš, takže nemuselo být v jeho rodině nouze.
Zohušel, holdoval silně alkoholismu a děti měl osm.

Když viděl, kam to všechno spěje, vzal tuším v roce 1904 dva neptouny, Anetku a Josefa, a odjel s nimi do Ameriky. Tam ve státě Wisconsinu, ve městě Racine se usadil, dostal práci v modelárně a poněvadž byl dobrý odborník, začal si vydělávat mnoho peněz. V Americe byla v té době tak zvaná „prohibice“, (zakaz pítí a prodeje lihovin), takže nebylo příležitosti k utrácení, a můj strýček již za dva roky si ušetřil tolik, že mohl manželku se čtyřmi dětmi povolat do „nové vlasti“. A ona skutečně se na tuto dalekou a sňatkem certu vypravila.

Mě bylo v té době šestnáct let, byl jsem v rozkvětu svého mládí, ovládal jsem částečně němčinu, a tu otec napadlo, ať přeh tetičku Šimčíkovu vyprovodil až do Německa. Měli jsme

po cestě pětkrát přestupovat, tetička má různých balíků a nuší, šest dětí, které s ní jely, byly ve stáří od tří do čtrnácti let, nebyla by si se vším tím sama poradila. Tak já jsem jel. Byla to cesta opravdu smělá, ale to mi naprosto nevradilo, neboť „pro muleho nic těžkého.“ Zavel jsem je až do toho Německa, tam jsem je usadil do „oběrného vlaku“, který takovéto vytkovalce slíval až po Polsku a veš je pak přímo až do přístavního města „Bremen“, kde na ně čekal již karocánský parník.

S tetičkou i dětmi jsem se dopředu rozloučil a vracel jsem se pak domů. V Krnově (tehdejší Jägendorf) jsem měl tři hodiny čekat. Žárl jsem si tedy do města, které bylo tehdy úplně německé. Nic jsem neobal na to, že Němci na mne hleděli zvědavě a na mnose i s opovržením. Jel jsem totiž v našem malebném slováckém kroji, jak se u nás v té době všeobecně chodilo, a měl jsem na sobě i známou „halenu“.

Po návratu na nádraží jsem se volně procházel po perone a na nikoho z Němců jsem se neohlížel, až hleděli na mne snad ještě hůře, než ti tam ve městě.

Všem se otevřely dveře od jedné kanceláře a vyjel zčernivý. Tak asi třicetiletý, nebo i starší, a při pohledu na mne vytréštil oči: „Hej šmarija, Němci, kde sa tu beráš? Kamaráde, já su z Vlčnova a už su tady mezi těma „skopcičky“ deset roků!“ Přiskočil ke mně, objal mne, začal mne líbat... „Kamaráde, to musíme oslavit!“

Zavedl mne do kufetu, pueručil víno a nutil mne do piti. Viděl jsem, jakou má radost, že potkal krajana, vředyt Vlčnov, to je sousední obec pouze přes kopec „Černou horou“ zvaný, a „chlapci Vlčnovjane mají koně vrane, košulenky tenké, nádraží vyírane“ — takto jako Němci, jen snad i trochu malebněji a pestěji.

Věmohl jsem to jeho pohostitvosti odříct, přeměvade jsem říak na to nebyl angly, tak jsem se „nadral“, že si nepamatuji nic, jen jak mne potom táhl do jakási „lampárny“.

Pak se nepamatuji na nic, neboť jsem se probral. Ze mě „opice“ až v Olomouci. Tam mi potom vypravil konduktor (slabouhý průvodčí), že při průjezdu vlaku do Krnova

mne ten vltčnovský krajan vytáhl z oně "lampáru", dotáhl mne do rozu a ještě přírodněmu kaplatil, aby "milo mne pěci" jako ten milosrdný Samaritán.

To mělo takové následky, že jsem z toho byl dra měnče nemocen. Ale od té doby ani jednou, opakuji, ani jednou jsem nebyl v životě opilý. A co toto píši, dožíváji letos sedm-
desát šest roků svého života!

Pláral jsem se pak při příležitosti Vltčnovjání, kdo to mohl být ten zákeřník Vltčnovjání v tom Jägerndorfu, neboť kdyby byl nepoctivý, mohl mne tehdy připravit o mnoho peněz, které mne dal otec sebou. Nevědělo se přece, kam až s tětickou budu muset v Německu jet. Tenkrát to nebylo tak vševládno jako dnes. A Vltčnovjání dobře věděli, kde mají Nivničané peníze uschovány. Bylo to v "bokovici" nivničského pyřivaneho "Lajblu". O nic mne nepřipravil, ba ještě i přírodněmu kaplatil, aby s mne pečoval. Chtel jsem se mu tedy nějak odměnit. Nepodarilo se to. "To je těžké! Od nás je moc lidí ve světě" říkali Vltčnovjání. A tak jsem se ani nedověděl kdo to byl, co měl takovou radsluhu na tom, že se se mne stal abstinent. Když si člověk pomyslí, že jsem se první světové války upadl do rukou rojetů a během šest let se potácel těmi prostorami nejen evropského Ruska, ale i celou Sibiř, kde se v té době tak holdovalo alkoholismu, zda se to být neuvěřitelné, že ani tam jsem nebyl ani jednou opilý. A přece je to pravda!

Město Kärnov, dříve zvaní Jägerndorf, je mezi jiným anoimí po celém světě výrobou varhan. Byla to přírodní firma Rieger, dnes národní podnik, která postavila velké množství varhan nejen v naší vlasti, ale během všech států, kde se s tímto "královským nástrojem" potkáváme. Riegerovy varhany jsou dnes i v mém rodišti Nivnici, ale i v mém druhém přírodněmu Vltčnově. Jsou však i v Nv. Hradišti, v Uh. Brodě (dokonce dvoje), jsou i na posv. Hlostýně, ba dokonce a to velmi dokonale, majíce více než 40 rejtrůků a čtyři manuály, v Dóme umění v Gottwaldově - Zlíně! A na všechny ty jmenované jsem měl již štěstí si občas zahrát.

Teď šest let jsem Kärnov, město mého mládí, neviděl. Až teprve letos, 23. července 1967 při zájezdu vltčnovských zabrávků do severomoravského kraje jsem je spatřil a byl jsem překvapen jeho krásou a vřstavností.
Dnešni

11. Jak jsem se dostal do školy fundatistů
na St. Perne.

Jakmile jsem ukončil hospodářskou školu v Uh. Brodě, již nřukoval otec s novým napředem: kluk bude varhaníkem! Měl nesmírně rád hru na varhany. Jistě sám se tomu naučit již nemohl, tož at' se uči' synek!

A tak mne počátkem lední 1911 sebral a zavezl do Brna, přímo k Místu Leosí Janáčkoví, řídící varhanické školy. Místovo jiskrné oko se kalibrem zkusimého milovníka folkloru spocínulo na matalných úsměvných křepích, v nichž jsem s otcem do Brna přišli, nechal si ode mne zahrát na klanín, a pak kaspírat stupnicí C dur - a byl jsem přijat.

Klířě tomu však bylo s bytem. Chodili a hledali jsme s otcem celé odpoledne, - marně. Všechno bylo již obsazeno. Věštíli jsme se utmáčením zpět do varhanické školy, a tu se nám námi smiloval školník, p. Simandl: „Mám nevolastného bratra, jmenuje se Illichmann a je křepím. Velmi rádný člověk. Právě mi jednou, se by vzal hochar na byt, a má i pianino. Ole je to daleko, až na Starém Perne.“

„To by neodilo. Zavede nás tam“ - resolutně prohlásil otec. Milý pan školník Simandl nás tedy sebral, zavezl s námi na tehdejší Velké náměstí, posadil do tramvaje a vyklepil nás až na Haudlově náměstí, v sousedství kláštera Králové. A již nás vede do starobylého domu číslo 2, v němž bydlil v I. poschodí místo Illichmanna.

Pan školník hned nás upozornoval, se v tomto domě, jen o poschodí výš, bydlíval řádu let i Míst Leosí Janáčků, pokud ještě býval říditelem kůru na St. Perne.

Pan místo Illichmann byl opravdu jedinčný muž. Ač měl německé jméno, byl velký Čech a rytečný vlastenec, jak jsem jej potom poznal. Přijal nás jako staré známé, s otcem se velmi snadno smluvili na ceně bytu se stravnou a spouštěním pianina, takže otec se

již hotoví, se ještě večerím slakem se vrátí domů.

„Sáhle mu však něco napadlo:

„Poslechněte pane mistře, co myslíte, nepokazí se s
tím klukem tedy?“

„No u nás se ještě nepokazí, ras to vám ručím.
Ale venku - však víte, co je v Brně různých nástrah,
ras to ručit nemohu.“

To otce zarazilo.

„Katrackaná práce! To víte, chlopišsko je v sokoch,
když s ním čerti siji - jak to enom udělat?!”

A tu se do toho vložil opět pan školník Simandl.
Zbytečně se nerikává, se školníci bývají duševní ušatani.

„Což kdyby se hoch dostal do fundace?“

„To fundace? A co je to, prosím vás?“

„No to je tedy nedaleko v augustiniánském klášteře
taková - no fundace. To jsou tam studenti - spěváci
od primisti až po oktávany gymnasia, nebo kandidáti
učitelského ústavu a spívají v kostele. Za to mají být a
stravu, mohou tedy zdarma vstoupit, ale jsou drům
přívě - pro vojensku. Já to tam dobře znám, byl jsem tam
komorníkem u pana preláta Beřiny?“

„No ano, ale tam každého nepřijmou“ - poznamená -
nával můj nový pan domácí, obává se patrně, aby se
mu snad již druhého dne neupláchl. - „Tam se musí
shládat velmi přívě skoušky.“

Školník Simandl se však nedal. Přívě skoušky
se spěvů přívě musí shládat jenom skuteční fundatisté.
Ale tam přívě bývají přijímáni i volentěři a stipendisté,
kteří v klášteře nebydlí a na něž není tak strohá míra.
A pan profesor Kolbík, který je tam ředitelem káru
a současně vyučuje i ve varšavské škole, to je s duševně
dobrý člověk. Snad si dá říct, když se jedná o to, aby
se hoch v Brně nerukaril.

„Poďte, zajdeme k němu“ - praví pan školník - „je to

jen pár kroků - na Městské ulici. Přimluv'm se za vás,
on na nás dřeí."

Otec byl s tímto plánem ihned seznámen. Za malou
chvilu jma již stáli v útulném bytě pana profesora
Maximiliána Koblíčka, který díky přítomnosti pana školníka
naš přijal opravdu kamarádsky.

Když však se dověděl, za jakým účelem přicházíme,
poškrabal se za uchem - panečku, to asi nepůjde. Star-
šboru je úplný, ba již tam má dva stipendisty nadpočetní.
To by pan učitel asi již nedovolil.

"Což, ten váš záhraj se mi líbí, ale..."

Vtom se přihodilo něco nečekaného. Otec náhle sáhl do
bočím kapsy svého nímického „lajblu“, vytáhl odtud porádkou ^{slučovací}
takto naší slovácké slivonice, odevatoval ji - líberna' níže
nedolatelného moku se rozlila pokojem a -

"Toť na nás xdran', pane profesore! A vřechých náš
nespoleh'!"

A pan profesor neodolal. Porádku si nahnul, labuřičky
se obliel, podal láhev školníkov a pranti: „Panečku, ale
tas je! Maminko, pojď sem na okamžik!“

Vstala paní profesorová, buclatá, nakymutá jako buchtička,
veselého, dobráckého pohledu.

"Maminko, uvař nám trochu čaje, máme zde vybornou
slivoniku, však okus' s námi."

Hned bylo jiné jednání.

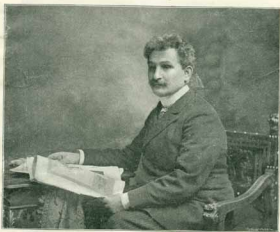
A tak jsem se stal členem sboru starobrněnské fundace,
katoržení při již v roce 1848 hraběnkou Sybillou Polaxinou z Montani,
kde se vykonalo tolik sedatých zpěvů a kde byl nešťastný P. Pavel
Křížkovský ředitelem, prefektem a kapelníkem již od roku 1853.

A byl to sbor opravdu velmi dobrý. Tam jsem se seznámil
s řadou vynikajících pěvců, mezi nimiž byl, tehdy ovšem ještě
mladíčká, jeden z nejlepších zpěvů nášeho národa, Zdeněk
Otava, nyní člen ^{oprávně} Městského divadla v Praze. ^{narodní umělec}

A tu slivonice jsem musel panu řediteli pak
jště častěji s Nivnicí dovíet...

Mej domácí p. Adolf Illichmann s rodinou
se mými spolubydlicemi Boháčem a Slavíčkou.

HUDEBNÍ SKLADATEL LEOŠ JANÁČEK

Fotogr. atelier Šaferů v Brně

Misto Janáček ve svých padesáti letech.

12. Janačikova nauka o harmonii.

v Čech 1911-1913

Nas dobru svého pobytu ve varhanické škole vzpomínám
velikou péčí. Počátky svým nebyly lehké, neboť mi hudební
malosti, s nímž jsem do Brna přišel, ~~nebyly~~ valně a musel
jsem mnoho dohánět. To mnozí se spoluzáku ve třídě byli
proti mně holoň virtuosi. Avšak během poměrně krátké doby
jsem je doháněl, ba některé i předčil.

Velmi rád jsem navštěvoval hodiny hry na varhany,
hry na housle a zpěr. Mění jsem pospíchal do
hodin hry na klavír, kde nás vyučovala profesorka
Marie Trováková, neteř slavného hudebního skladatele
J. Ant. Trváka. Profesorka Trováková byla nesmírně
milá a jímavá duše, při tom podimhodně zručná klaviristka,
která hrála celou řadu obzvláštních klavírních
koncertů úplně z paměti. Uč měla ve varhanické škole
řadu vyučovacích hodin, přece svůj jiště doma ověřila
až 6 hodin denně. Nas nás však byla málo přemo.

To klavírních hodin jsem chodil proto nerad, že
jsem cítil, jak jsem jedním z nešťastných písmenů a jaksi
jsem se styděl. Bylo těžko zápasiti se záky, jako byli v
té době Břetislav Bakala, sláma Brusilová, Novák, Masarik
a jiní.

Návrhů obtíž se všech předmětů nám však detaly
hodiny Janačikovy nauky o harmonii, kterou nás vyučoval
sám Mistr Janačik.

Již ^{ona} ~~sama~~ místnost, kde v té době Janačik své nauce
o harmonii vyučoval, budila v člověku povážlivou hrůzu.
Byla ve druhém poschodí varhanické školy, již tak trochu
v podkrovi, a vedla do ní řada jízových, tocitých schodů.
Místnost sama byla tvaru obdelníkového, poměrně nízká,
s malými okny, nedodávajícími ani dostatek potřebného
světla, takže velmi často jsme museli svítit elektrickou; než jak
dívne akustická, se západem poplém a umlujícími ovzdušným.

Hlavní měštanická škola v Brně, která se na přelomu Janáčkova ulice postavila. Dnes slouží výhradně oddělení brněnské konzervatoře.

Ze všech houtí jakoby zaxmínala nauka o „pocitech“
 a „pocitech“, jejich „vaznu“ a „rozvlečení“, z každého rohu
 jakoby tíže „spleten“ se navzájem posměšně sklábilo....

Na stěně mezi okny bylo pověšeno 7 lepenkových
 tabulek o rozměrech asi 70 x 35 cm, a na nich číslice
 v kolečkách i bez koleček, asi této podoby:

4	—	3
8	—	8
6	—	5
4	—	1

Nexasvěcenec se jistě při pohledu na tabulku
 zamyslí, co to asi má znamenat. Bývalému farníčkovi
 však při spatření tabulky se zotřepou kolena, či
 aspoň hlava se zatočí a on sám hltě, jako stroj počne
 volákovat, že je to androméda tak zvaného „kvintového
 spoje“ I. a II. stupně dle farníčkovy nauky o harmonii.
 Je to při něm v sopránu kvarta „zrušená“ tercií, v
 altu oktáva „zrušená“, v tenoru seksta „zrušená“
 kvintou a v basu kvarta „zrušená“ primou. A až ty
 další tabulky andromédy spoje: kvartový, primový,
 terciový, sextový, septimový a sekundový.

V čele místnosti byl stůl se na něm velká

notor¹ tabule, jak stál a židle. V pravém rohu, vedle stupně,
stál záporní klavír. Pro žánky byly v místnosti dvě řady lavic,
vedle nichž bylo možné volně se pohybovat.

To byla místnost, kde Mistr Janáček býval neobměrným
vládcem a pro nás žánky mnohdy i přirovnám k tomu knězi,
trvajícím častá naše provinění hned na místě činu. A
bývaly to někdy tresty velmi citlivé. Píše to však psme měl.
Mistr Janáček z desí řádků.

Míval jsem v hodinách jeho nauky poměrně štěstí.
Křídka se stávalo, že bych získal „noť“ a přivázel tím
Janáček do slovní nudy, hravější náhledy „skvělosti“,
jako se to často přihodilo jiným spolužákům. To mně
jednou skobuk p. Simandl důvěrně sdělil, že „starý
pán“ na mně drží a máim „přij“ se snažit jeho „přij“
si uchovat. Váží mne doporučoval, abych při nějaké
příležitosti uspořádal věru, na němž byly skvělny klavír
Janáčkovy skladby, koupil a věnoval Janáčkoví varhanný
věru, „přij“ ani věru, jakou bych tím „starému“ „episod“
radost. Já jsem to ovšem neučinil, neboť po celou dobu svého
pobytu v Brně jsem „smrděl“ „grodem“.

Jednou však přece i mně se „přij“ „přij“, že jsem
v hodině nauky o harmonii Mistr Janáček hodně našel.

Bylo to jaksi na počátku mé „učině“ varhanní
stoly, tak ve druhé nebo třetí hodině hudbní „theorie“.
Věru před tím při „učině“ „učině“ ve starobrněnské fundaci
vypravil tenorista „učině“, vedle nichž jsem stál ve slovu,
podaržený „učině“ o profesoru Součekovi z gymnasia „u vady“.

Pan profesor Souček „přij“ jim v „učině“ velmi důrazně „učině“
naš ude: „žánkové, neříkejte „to same“ - „učině“ to je
učině germanismus. „učině“ raději „učině“ „toť“ -
„učině“ to máte „to same“! „učině“ „učině“ jsem si „učině“
přij“ v okamžiku, když mně náhle Mistr Janáček
vyvolal, abych „přij“ mu řekl, jaké „učině“ má „učině“
„učině“ „učině“ jsem jako stála se stojím jako solný sloup! „učině“
„učině“ - „učině“ „učině“ „učině“
To smrti „učině“, že „učině“ má „učině“ „učině“!

Z brněnské galerie.

Nakreslil V. Pečinka.

Nicolaš doktor, mistr Lamiček.

nehlouma!

13. Mistra Janáčka neodíd!

Pamatuji se na dvě příhody, které mne přesvěd-
čily o tom, že bylo velmi těžko Mistra Leoše
Janáčka osídití. *shloumat!*

Příhoda první:

Bylo to někdy ^{před} pololeťáku roku 1918 a měli
jsem před sebou pololeťáky z varhan. Hře na
varhanách nás nice v té době vyučoval prof. Holub, ale
Janáček si vyhradil, že bude skouškám přítomen.
A já měl z toho nesmírný špendus. Jak to jenom
zaradit, aby ten pan ředitel neseděl u varhan jako
bílá kníra, nepřístupný, ba nelidský, ale aby se
tvářil spokojeně a mile, i když při skoušce snad
šlápnu o podal vedle, nebo na manuálu nezberu
všechno bevradně? Jak to jenom já bílý zaradit?!
Školní jsem měl zapláceno, tím na něho již nepsal, a
třeba se měl peníze, velmi rád. Naproti mu nějakou naši
slonáčkou písničku, kterou snad ještě nezná a která tak
nadačně slárá? Vidět všechny, co jsem znal, jsem mu napsal
a odvedal před minulou skouškou! Jak jen na to jít?!

Tu náhle potkám pana školníka Simandla a svěříji
se mu se svým trápením.

„Přihlasejte se za členu spolku pro portování pomníku
P. Pavla Křižkovskému - pan ředitel je jednatel“ - radí mi
důvěrně: „Oh, klata' duře, tento náš školníček!“

A jáť letím do ředitelny. Taklym - „Tale!“ Vcháším.

„Pane řediteli, hodlám se státi členem spolku pro portování
pomníku Mistru Křižkovskému a rád bych zaplatil příspěvek“

„Přijmeš oko Janáčkovu si mne sputavě přeměří, tráv a
jsem“ a on pravi: „To je od vas herke, Slovákku, ale pollad-
nikam je pan doktor Východil. Bydli v domě benediktínské
knihliškarny, rajděte k němu. Váš rozhodnutí mne tě-
budě schar!“

On měl jsem vyhááno! Za půl hodiny byla zkouška a místo
byl jako másko. Až se tomu profesor Holub divil.

U nás ovšem ani nenapadlo dále se o uvedený spolek rozjimat.
Aši za tři týdny poté jsem náhle volán do ředitelny. Panáčku, ve
mně hrklo! Pan ředitel uviděl za stolkem zle nakatoušen.

„Jas pane Kopriva“ (aha, já nejsem Slovák!) „já jsem
hovořil s panem doktorem Vychodilem a vy jste u něho domud nebyl!“
Horko! vlna mi polekla tělo a krev se mi hrula do tváří.

„Pane řediteli, já, já jsem nebyl právě při penězích, teď však je již
mám, určitě mu je dnes ranou.“

„No tak, abyste na to jin raz nezapomněl!“

Jak jsem děkoval Bohu, se není zkouška zveřan. To bych jel!

Příhoda druhá.

Přítel Vilém Konopka, nejmladší z nás u nás ve třídě,
byl hech nesmírně nadaný. Byl jedním z nejlepších klan-
řidů, také profesorka Dvořáková v něm viděla záračné dítě.
Byl výtečným houslistou a profesor Dědicák, tehdy ještě na
ústavě pískobí, dával nám ho za vzor. V jiných předmětech
velmi dobře prospíval, pouze s naukou o harmonii byl věčně
na štiřu. Nedarilo se mu vůbec ani v hodinách theorie
Fornstony, kterou nám přednášel prof. Koblíček, tím méně pak
v nauce Janáčkově.

Což, prof. Koblíček, ten Konopkovi s ohledem na jeho
mladí leccos již promínil, svědčí to byl náš Benjamínek.
Místo Janáček se však nechlířil na nic. Ji jednou elvěm
varhanicki stoly, musio se tedy učít jako druzí, jinak zle!

Bylo to tedy v jedné takové hodině Janáčkovy nauky
o harmonii. Měli jsme roz uhol nacvičti zpaměti ve všech
tóninách v minulé hodině vypracovaný příklad - zveř
tohoto znění:

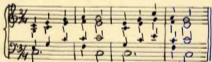

Žáci se střídali u klavíru a každý hrál úlohu ve starověké mu tónině dle svých sil a schopnosti. Byli jednotlivci, jimž to šlo bravó, naproti tomu jiní těžce zápasili s úkolom, hlavně připadla-li na ně některá z tónin obtížnějších. Mistr Janáček se při tom velmi procházal místností a jen když se ozval tón, rušící správnost úkolu, se zastavil a přísným pohledem káral chybujícího.

Přivstal náda na Konopku. Krácel ke klavíru napisto, hned bylo znáti, že není připraven a má strach. Janáček byl právě na protějším konci učebny, tudíž zmačně zvolal od klavíru, na který nemohl viděti.

"Pana Konopko, zahrňte mi úkol v tónině Fes dur!"
 "Ještěmarja" - zasténal těžce postizžený náš spoluzák. Fes dur, tónina spěti be, jedná z nejobtížnějších. Vědyt' jemu ani nenapadlo v této tónině si přiklond doma přehrat...

Náhle mu bleskla v hlavě spásmá myšluka: což kdyby se pokusil panas ředitele tak trochu oslúti? Vědyt' tónina Fes dur spěti be' jest jin o půl tónu výš, než tónina C dur, nemajíci žádnú přednomenam' a v ní bude hračkou daný úkol zahrát. Pan ředitel je přece až na druhém konci učebny a na klavír nevídá. Spustil tedy vesle úkol ve stupnici C dur:

Nepřehrál však nice než tyto čtyřtácky? To Mistr Janáček jako by někdo našel rybnou látku. Několika skoky byl u klavíru, švihl hlasy se mu napjedly, a oči matal ševřero blesku:

"Ja ry lajplak, co mi to, pro Křista Pana, hrajete! Ja mu navídám Fes dur a on mi to, lajplak, spustil v C dur! Plovíce, myslíte, že mam v učebny juchtonnu jako ry?!" - a usetl se úbohy Konopka nadál, spustil mu pan ředitel klavírní poklop s takovou prudkostí na prsty, že chudák volati' sačval. Několik dní měl pak na prstech stopy hvarjch podlitin. Pauzetku, absolutní sluch Mistr Janáček jin tak lehce neohlameš!

14. „Výťah“ Mistra Leva Janáčika

„Janáčik je nemocen, odporouča hodiny jeho nauky o harmonii“ – rozletla sa jednou správou učebnami varhanickej školy. Nikdo by tomu ani neveril, keby to nebola donesla Anička Seidlová prámo od pani školníkovy Simandlovej.

Tri silným reumatizmom sa nemôže ani pokročiť. Dve – tri nedete nahude pri moci kročiť v hru po schodoch...“ divne sdieľovala Karolus Kančovi. A Anička Seidlová bola dcérka veľmi pravdomluvná.

Foto prehrávajúci sdieľaní širilo sa jako vlna k Rybkovi i Malackovi, ke Kmentovi i Dobešovi, k Pivňovi i Kvošnicovi, ke Konopkovi i k Lurarovi a dále na „dvojkú“, „pätku“ i „osmičku“ (jednotlivé učebny byly totiž ošlodoriny), a vŕde pôsobilo „zesilné vŕrušeni“.

Keleto nakonc i do sborovny, kdež xpisobilo v profesorském sboru hotovou revoluci. Kdo ted má přednáseti Janáčikovu nauku o harmonii?

„Ja ne!“ – resolutně prohlásil profesor Koblíček. „Mám učitelství, školu, gymnasium, „Vesnu“ a ve „fundaci“ navučuji Karantona pětihlasou mŕ. Nemám ani minutky volné!“

„Ja též ne!“ Připravuji na Petrově duchovní koncert a mám i jiné své práce plné ruce“ – přidal se k němu profesor Holub. Podobné námítky měla i profesorka Dvořáková, profesor Meilý, jakž i ostatní. Nebylo mezi nimi nikoho, kdo by dobrovolně se chtěl vyjati těch Janáčikových „pociti a praciti“ i „rozuklení spleten“.

A byla z toho náramně radost mezi žáky všech tří ročníků i kursu, která se vŕtupňovala až do nevěřivosti. Místo pomátneho ticha, které vŕdy panovalo v sále před ředitelňou a na chodbách, vŕznal se hrŕný kŕik a rŕmus. Tam dva nadějnŕ obdŕvo-

vatelé hudebních genii se zuřivě hádají, kdo byl slovněji a italských skladatelů: Liszt nebo Mozart? A oba se pak společně uraženě vrbají na třetího, který si dovolí tvrdit, že ani Liszt ani Mozart Felixovi nebyli. Tam v koutě se zase další jeden naparuje s lesním rohem, z něhož vylukují falešné tóny v propodivných intervalech. Na „osmičce“ někdo, aby dokázal, že napsal na kladově „Musica sacra“ (hudba posvátná), jest vlastně volen velmi nevhodně, spustil mohutným plámem na nejlepší lantánu varhanný pouliční odhrovačku „U kromu je candrbál.“ A v učebně hry na klavír dokonce uspořádali malou taneční hodinu. Proč by ne, když byli jisti, že Janáček nedejde a ani nemůže přijít! Nějak se přece ta jeho hodina musí uskutečnovati, aby nedělala škůlecne „okínko“.

Dna páry právě v ohnivém zápalu rytmicky křepily po vyleštěných parketách a elír Chrostek vesle „mánil“ na klavíru Kmočiv bujarý krapík „V šumném víru“ když se náhle rozletěly dveře učebny a v nich se objevil ryzí polekany přítel Kucera.

„Ježíšmarja, přestaňte! Janáček je na chodbě!“ Když mad krom ušodil v tu chvíli mezi přítomní, nebyl by spůsolil takové leknutí, jako tato nenadálá zpráva. V několika vteřinách byla místnost prázdna, až na Chrostka, který duchapřítomně přemoduloval do jiné tóny a spustil, jako by se nechumelilo, nějaké etudy, které šťastnou náhodou kdosi zarschal na klavíru.

Imed potom umklá i na „osmičce“ bujná odhrovačka „U kromu“ a byla vptřídána nevinnou Bachovou „Fugou c moll.“ Na chodbách zavládl posvátný ticho, přerušené jen Janáčkovými ostrými slovy:

„Dnes bude theorie na „pětce.“

Všem šílila v hlavě společná myšlenka: jakým způsobem se mohl Janáček, který přece stěží stál

na nohou a musel být neustále podpírán, jak se
mohl dostat po schodech do prvního poschodí?
Výtahu ve škole nebylo a schodiště bylo tak příkré,
že toho měl zdvaný člověk dost, než se dostal nahoru.

A přece bylo v ústavě „výtahovádllo“, o němž
jme do té doby nevěděli. Tímto „výtahovádllem“
byl školník Limanell. Když se totiž Mistr Janáček
dověděl, že hodiny jeho nauky o harmonii mají
odpovídnouti; jelikož nikdo z profesorského sboru se
tohoto úkolu nechtěl ujmouti, nařídil školníkovi,
aby ho vynesl po schodech — na zádech! Nic
nedbal na to, že tím působí školníkovi nepří-
jemnosti, ani že sám při tom trpí velké špické
bolesti — povinnost pedagoga a ředitele ústavu
byla u něho nade vše!

Takový býval Mistr Leoš Janáček — svěd-
ný vždy a ve všem, ve škole pak již obzvláště.

Nemí jistě nikoho z bývalých Janáčkových žáků, jenž by na něho nepřemínil sloškou, úctou a obdivem. Jeho jméno máti všichni rádi, jen ty hodiny jeho „nauky o harmonii“ nám bývaly z duše protivné.

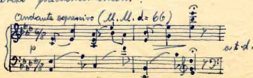
Snad pozve několik starších, majících opravdu mimořádné vlohy, jako byli v oné době Josef Blatný, Břetislav Bakala, Menšík, Novák, Amík, Seidlová, Karel Kavil, kráčelo do zminované místnosti ve druhém poschodí bez bázně a strachu. Avšak my ostatní objemní umělcůvi počítávali jsme vidykyj nepřijemná svěření po těle, když na nás spocímulo pronikavé bytí oko Müstera.

Jedával vedle mne přítel Fejt z Vlachov u Valaš. Klobouk, vynikající mohutnou postavou a nesmírnou silou fyzickou. Jednou při v něko-rimském zápasu porazil vynikajícího hanáckého zápasníka Pečimana. V této přítel Fejt se v hodině Janáčkovy nauky o harmonii trásl strachy jako malé dítě, neboť měl protivnou smůlu, že ho mistr Janáček vyvolal vždy tehdy, když neviděl chloa nic.

O nepřipravenosti Janáčkově v hodině jeho nauky o harmonii svědčí tato historka:

Měli jsme ve třídě spoluzáčku, skvělou Macenaurovou. Byla to heška, stípná dívka - Hanáčka z Kojetína, do níž snad všichni kdoví ~~pro~~ jí odrostli klučkovým kalhotkám, ~~pro~~ byli samilovými.

Na počátku hudebních skladeb býval občas takovito přednámenná:

Jest to označení rychlosti skladby a to M. M. d. = 66 nad notami

osnovou známou, je dle Melekovy metronomu, což jest takový hodinový stroj s kyvadélkem, obrátceným nahoru, má býti ráheno v jedné minutě seděnáctkrát s. not. My jsme nevěděli toto M. M. jako Melekovy metronom, — a nás to byla vždy - Marinka Macenaurová!

A tuto naši Marinku Macenaurovou vyvolal jednou mistr Janáček p. tabuli, načítal typickým způsobem na motore' tabuli náhledův taktů několik taktů v basovém klíči:

aby pro' mu tento bas zharmonisovala.

Janča se pustila s chutí do práce. Byla od počátku počítána rá^{jednu} nejlepších knihy v ústavě a i v hodinách hudební theorie jí do té doby štěstí přálo. Posti. lary se jí podařilo správně vyřčiti několik spojů a na tabuli již se bělelo pár taktů skladlivých, připomínajících jednu částku národní písně:

Náhle se však zarazila. Snad to byla třéma, nebo okamžitá indispozice, nebyla však schopna s úkolom dále pohnouti. Toufala se morila, hned něco naprala, aby to ihned smávala, pot se jí počal perliti na bělostném čele - všechno marné.

Ustrašení se obracela k nim a zřekavě její oči přímo koufale zřbroly s pomer. My ovšem k lásce náseptovali, ale každý jinak, čímž jsme jí jen

ještě nic pomátlí.

A místo se zlobil. Nervózně přicházel učebnou senu se stěm, hned se zastavil u okna, kde slonutě bubenoval prsty na skenní tabuli, hned zase přitáhl se k samé stěně a sotnuv charakteristickým svým způsobem kuby ve spodní řet, motal na ni tisíce blesků a jiskrných mých vřt.

Již dokonce sám děuce napovědět, co byla věc u něho zřídka přicházející, ani to však nepomohlo.

Onas dále nemůže s místa!

De tu se stalo něco, co nás se ohromilo.

Jančák uchoopil slůnu Macenaurovu - (a nebyla to přece již zřádná rábka, vřdyt' ka rok poté měla svatbu!) - ka limocěk její blízky a motal s ní tak mocně, se jak dlouhá tak široká beavle dnu upadla mezi lanka, kde se dala do usidavého pláče.

Jančák sebral třídni knihu a slonutě a učebny odesíl.

....

Druhého dne před vyučováním přicházel se místo Jančák po chodě v prvním pochodi ústavně a bedlivě porocoval přichozí. Jakmile se slůna Macenaurova objevila ve dveřích, hltě k ní přitoupil a jemným způsobem, známou svojí hubvaldostinou ji odporoval:

„Prosim, slůno, odpusťte mi to, vřtě, ja se v takovnu chvíli rozčilimú nečtím. To mně nemíte mít za ale ...“

A onas, ka předtějšího dne se rozíchala, se nikdy na něho ani nepohlédne, se usmála a hechtala cosi o tom, se se slonutě nič nestalo.

Ovšak poté již ji nikdy k tabuli neavolal...

16 Mistr Janáček se xmylil.

Poslední roky před první světovou válkou byly pro české obyvatele v Praze dobou těžkou a smutnou. Německá klika, panující na radnici, podnikala všechno možné, aby obyvatele ponížila. A našlo se několik slabochů z českých řad, kteří za různé hmotné výhody posílali děti do německých škol. Těch však byla v té době již jen mírná hrotkva.

Většina brněnských Čechů byli lidé uvědomělí, vlastenečtí, záplivě strážící svůj český původ a věrně táhnoucí za jeden provaz. Velikou sporou Čechů v Praze bylo mimo Čtenářského spolku v Besedním domě a českých tělocvičných či jiných kulturních sdružení, hlavně české školství, velmi posílení zřízením české techniky. Neméně sporou bylo české divadlo na Věveří, které sice bylo tehdy poměrně chudě vybaveno, ale bylo naše.

Varhanická škola byla jedním z článků prvního českého řetězu v Praze. Roditel Mistr Leoš Janáček se poctivě snažil, aby přispívala svojí křívou k obrození a kulturnímu povznesení české brněnské společnosti. Čas od času pořádal v luxánské dvorane symfonické koncerty, kde účinkovali členové orchestru národního divadla, posílení nadanými žáky z vyšších ročníků varhanické školy.

Na pořadu těchto symfonických koncertů bývala díla předních hudebních skladatelů světového formátu, a tak si máme vzpomínám, jak někdy v roce 1912 si poroval Mistr Janáček k řízení 5. Beethovenovy symfonie slavného českého dirigenta Oskara Nedbalu. Snad nikdy v životě jsem neviděl takové zkoušky orchestru, jako před tím koncertem pod taktovkou Nedbalovu. Již prvních několik taktů vrátil při nejmenším smekčit a pak částku po částce piloval s neuvěřitelnou pečlivostí.

a houřemnatosti. Při tom klel a nadával jako pohan. Zato však koncert byl potom jedním z nejdaňilejších, jaké kdy Mistr Janáček organisoval.

Na jeden z těchto symfonických koncertů připravoval tehdy varhanická škola Credo z esmihlasů Lisztovy mše „Missa solemnis.“ Velký smíšený sbor byl složen mimo žáků z varhanické školy i z posluchačů české techniky, žáčků z Věsný, z ústavu učitelek a jiných českých brněnských učilišť. Byl to sbor početný a opravdu kvalitní, jeho neuvěřitelně obětavý a pečlivý sborníkář profesor Pavel Dědeček.

Nejlépeším pěvcem v mužském sboru byl v té době ze sboru Karel Kavěil, elev 3. ročníku varhanické školy, jeden z nejnadanějších žáků ústavu. Byl to hoch jiskřivě malovaný. Krásně urostlý, sympatické vzezření, energického pohledu, bohatá tmavá kůže vlasů činila z něho krásava. Kříd div, že chorovky z Věsný či kandidátky z ústavu učitelek mohly na něm oči nechat.

Nemusím snad ani připomínat, že Karlovi to lichotilo a my ostatní jsme při tom jiskřivě vyháčeli naprosto.

Náš sborníkář prof. Dědeček na Kavěila obzvláště držel. Vždyť to byl jeden z nejlepších „povodů“ sboru. Váhal to v II. basě, již tam poslal Karla na výpomoc. Když jsme pokulhávali my v druhém tenoru, musel nás podpirat též Kavěil. Pro častokrát musel kaskadit i v prvním tenoru, kde bývali nejslabší. Kavěilovi to však neradilo, neboť měl neobvykle široké hlasové rozpětí a nypomáhal všem velmi ochotně. Bylo toho také kapotů, neboť ta Lisztova „Missa solemnis“ byla opravdu velmi „masťná“.

Avšak jednou se stalo, že přišel na inspekci do společného spěvu sám Mistr Janáček. Nečinil tak často, neboť profesor Dědeček měl rád a plně mu důvěřoval. Tehdy však náhodou došel a velmi starostlivě přecházel od hlasu ke hlasu, naslouchal, opravoval, radil. Koncert měl být zanedlouho a Janáček chtěl, aby to bylo naměřeno co nejlépe.

No, abych se pravdu přiznal, nebylo nám to moc po chuti a každý z nás, alespoň z řádku varhanické školy, trnul, když se k němu Mistr přibližoval. Všem nám bylo známo, že má absolutní sluch a to se po čertech špatně spívá, když vám naslouchá muž, mající takový dar boží.

Janáček se octl až na klády prvních basistů, mezi nimiž zpíval Karel Zaviěl. Kde se Mistr zastavil a naslouchal obzvláště pozorně. Kroutil hlavou, stáhoval obočí, křátnal ruby do spodního retu, což bylo vždy znamením, že se klobí.

My jsme ho po puku pozorovali. Znali jsme ty jeho manýry jako své boty. A Karel zpíval, jakoby měl sólo.

Náhle se přihodilo něco nečekaného. Janáček zastavil sbor, popadl mileho Karla Zaviěla za rukáv, vytáhl ho z kruhu zpěráků a spustil: „Já, pane Zaviěl, jak pak vy mi to zpíváte? Človče, necítíte, že je to falešné? A co to vaše tremolo? Kde se to? Měš' mně odtud!“

A Karel, naše eso, náš nejlepší tahoun ve sboru, musel před zraky všech těch sládek a všomý a iostaru učitelů, studem červený jako rak, spustiti místnost, neboť Janáček nastoupil odporu.

Všom nám ho bylo líto, ale nedalo se nic dělat.

A tehdy se Mistr Janáček usmýl. Neboť Karel Zaviěl byl a jest doposud jedním z nejlepších pěvců našeho národa.

17 Panické Marinky Kroupové!

Bylo to někdy v měsíci březnu 1912. Nedlouho před tím se přestěhoval můj domácí, krájecí Šlichman, ze starého domu na Mendlově náměstí čis. 2, v němž svého času bydlil i Mistr Leoš Janáček, do krásného bytu v novostavbě na Pekařské ulici čis. 40. Já ovšem se stěhoval s ním a rydatně jsem pomáhal trestancům z Čajlu, kteří stěhování prováděli, odnářiti různé ty kusy lehkého nábytku.

Paníčku, na Pekařské, tam se nám to bydlilo! Kádná stěna, po svábech ani památky, moderní koupelna se teplou a studenou vodou, schodiště do bytu s mosazným zábradlím, všechno vonělo novotou, akorátka o době: učiněná páni!

Tojál se mnou otec na návštěvu. Prý měl v Brně nějaké jednání, což prý u nás přenocuje. Já však do druhého dne ho podezíráám, že to nějaké jednání ani snad neměl, že se jen chtěl přivědčit, jak se dřímá, jak se škole procipirám, (hned po příjezdu do Brna navštívil Mistr Leoš Janáčka, u něhož se na mne ptával,) akorátka - přijel na inspekci!

Večer přijdem do divadla - pravi jako by mimochodem. Poprosil jsem paní domácí, aby nám připravila večeři o něco dříve. A tož co tak v klidu a míru pojídáme stávnatě pírky s horčicí a chlébem, a zapijeme lahodným čajem, náhle v předstírní sazení elektrický svonek. Paní domácí jede otevřít. "Kčasi! divočátko asi drandácti letě, pěkně ustrojeně, na tráři ruměnc, a pravi neomete:

„Rukul' b'ám. Bydlí' zde, prosím, pan Kopřiva!“

"Bydli" - udiveně pítakuje paní domáči. "A co ho chcete?"
"Nosu mu tohle pramítko od sestry. Kukuškám" -
A než přeme se a překvapení vzpomněvši, vstala
pramítko paní domáči do ruky a umístila jako vidina...

"Ukážte to psaní sem!" - resolutně řekl otec.
Byl to milostný dopis, dojemná výměna lásky, v němž
pisatelka upřímně na sebe záležela, že kudy chodí,
všude na mne myslí a já se při vstřetnutí s ní jsem
nevrátím, ať to na mě práce musím vidět, jak mne
nesmírně miluje, a tak dále, a tak dále. Podpis:
Marie Kroupová, blížší adresu však otec opatrně zakryl
rukou.

A bylo vše!

Otec řádl jako bíh hněm! Pěkný to, věru, posádek!
On posle kluka do školy, aby se něčemu naučil, a ten
zatím dostává milostná psaníčka!

"Ale tati, vědyt' já za to nemohu - já to dělá
někdo nežnám..."

"Mlé, to praví každý!"

A veal si na počkal paní domáči. Musí na
kluka být přisvěžen, nikam ho nepouštět, držet ho zkrátka.
To se, dudinka, bránila, dokazovala, že práce níbec nic
sleho nedělám, počtívě se učím, večer mimo zkoušek
spěně se fundaci nikam nechodím - nic platno, otec
nebylo možno přovéděti. Dopis složil, uschoval ve své
portmonce a nedl svoji dál. Tošlo to tak daleko, že
paní domáči se lítostivě rozplakala. Slyj jako kráčky
se jí koulely po lících, když vtom se vřítíl odnikud
pan domáči. A opit nové vyvetřování, opit vyvětrování,
dokazování, a nové sluj paní domáči.

To však pana Illichmana již dobrálo. Nemá prvntko
studenta na bytí a ještě někdo se u něho nepokazil.
A když se nám to nelíbí, hledejte si byt pro synka

někde jinde!

A to byla zase sprcha má ote. Kapačal strategický
ústup. Vidět on to takhle nemyslel, jedná se mu však o to,
abych si kluk hleděl učením a nabíhal za dvěčty!

To divadlo jsem toho dne již nešli.

A dopis od Mařenky Kroupové jsem již nikdy nespasil.
Konejši adresy, nemohl jsem jí ani na psaníčko odpovědět. ...

Tri a měřice ubíhaly jako voda. Před koncem školního
roku 1913 šel jsem se rozloučit s rodinou Linhartovou, bytliá
v blízkosti dnešních Nových sadů, kdež jsem vyučoval hochy Oskara
hů na housle. Byl jsem u nich vždy jako člen rodiny, proto
loučení bylo až dojemné. Když jsem od nich již odcházel,
přitčila se ke mně paní Linhartová a posypala mně do
ucha: "Františku, musím vám říct něco důležitého."

"A co to bude?" - táži a udiveně.

"Včera mne zastavla jedna mladá paní z naší
ulice, jméno mi však neřekla. Přiznala se mi, že byla do
vás po uši zamilována, poslala prý vám i psaníčko po
sestrě, my prý jste jí však ani neodpřal. A to prý jí velmi
smoutilo. Je teď již vdána, vidí vás však k nám chodit, tak
se mi s tím svěřila."

Šlo bylo mi jiné ho, než celou tu historku s psaníčkem
Mařenky Kroupové paní Linhartové nylčit. Ta se smála, až
se s kých popadala!

A tak jsem se nikdy v životě nedověděl, jak ta
Mařenka Kroupová skutečně vypadala. Ani slovíčko jsme
spolu nepromluvíli.

několik dní

Od té doby uplynulo již více než 30 let. Že mne
je dědeček, a Mařenky Kroupové tři ještě babička, ne-li dokonce
prababička. A přece mám neustále bolestný pocit, že se
mi stala tehdy přioným jedním otceřm velká krivda....

19 Výstřel z revolveru v lednici.

Murika, věřte mi, není žádná legrace. Chcete-li být jen trochu opravdovým hudebníkem, to musíte dřít, dřít a zase dřít. Trina je naučili se pořádně hrát na housle, ještě větší dřina je aspoň obstojně zahrát na klavír, nemensi dřina je vniknout do různých těch nauk o harmonii a říbit do hudební theorie, ať je to v kterémkoliv oboru, ale největší dřina po mém soudu je naučit se hrát na varhany. Co to dá práce, než se vám podaří zahrát třeba takovou prostinkou kostelní písničku „Pozdříhni se, duše, z prachu, zabláť a rajčiny kovů nám, kdo to nekusil, neuvěř“. Pamatuji se, jak jsem v bytě svého domácího p. Illichmana na Mendlově náměstí v domě č. 1. přehrával do omrzení na pianinu první čtyři takty oia' kostelní písně:

A dala se a ne se dostat, ať dala čtyři takty měly melodii úplně tutě, jako ty počáteční, jenže byla jiná, trochu těžší harmonisace. Nšlo to na pianinu a což Teprve na varhanách, kde člověk musel hrát, jak jsme říkali „rubama nohama i hlavu“. Inu, první čtvrtletí ve školním roce bylo nesmírně srážlivé. Tak si vzpomínám při tom na spolužáka Matejíčka. Byl z Valašska, tuším z Drumova od Valašských Klobouk, mladík nesmírně pilný a houževnatý. Každodenně již skoro ráno utíkal ze Starého Prna, z tehdejší Městánské ulice za Mendlovým náměstím přes Spilberk do varhanické školy, kde každou oicnou hodinu, do které se některý z spolužáků nedostavil, ihned sám obsadil, varhany neustále

máchal, ale přes to nebyl o nic dále, než já. Všichni jsme na tom byli v prvním čtvrtletí mixemě, kdo z nás se přijel do Brna s penou připravenou z domova.

K tomu ta tesknost po rodném kraji a oběť se zryla-
ním v ruchu velkoměsta, v té době převážně německého!

Neu proto divu, že jsme se všichni těšili na svátky
vánoční a Nový rok 1912, kdy jsme se měli rozjet do svých
domovů.

Ta toho čtvrt roku, co jsem byl v Brně, se u nás doma
mnoho neměnilo. Všchno bylo tak, jak jsem to v munci káři
opovídal, až na jednu okolnost, která mne překvapila: v
ložnici rodičů byl pověšen nad otčovým lůžkem, z brusu
nový "poniklovaný" - kubínkový revolver! Co to má znamenat,
nač ta nebezpečná zbraň tam visí? A už mi sourozenci
jeden přes druhého vyprávějí: koupali se k nám klaději!
Jednou v noci byli náhle probuzeni rodiče podivným tlume-
ným šramotem. Jako když okno praská. Otec, statečný a
nebojácný muž rozesnil petrolyjovou lampu, s níž procházel
hřadnu. A tu vidí, jak v hostinské místnosti byly svisle
nřezány dvě okenní tabule, okno "odrygloráno" a na stole
u okna stopy nohou vtržce! Tento ovšem, když se v
domě rozesnilo, uprchl, aniž se mu koupání podařilo.
Otec se ihned ustrojil a odebral se na četnickou stanici,
aby tento případ ohlásil. Obřák četníkům se to nedálo,
na ota se ještě osopili a nesli nikam. To rána pak
byl vypráden hostinský Pukryl na horním kovač Niorně,
u Baritkového mlýna, domnělého to rodiště učitele ná-
rodní J. A. Konevského....

Otec brzy na to koupil zminěný revolver, který
pověšl nad své lůžko pro případ, že by se lupiči poku-
šeli po druhé!

Ten revolver mne k sobě nezmírně vábil a přitahoval.
Tak si z něj někde vystřelili! Ole kde a jak?

A tu mne napadla žiboniční myšlenka: což kdybych se o to pokusil v naší lednici? Ta naše lednice byla kudova s podivnou historií: původně to byla vlastně sušárna na ovoce. Stála v druhé polovině zahrady, za mlýnskou strouhou, která protínala zahradu na dvě půlky. Jsem jistou tam patrně jen kamenné raklady, neboť bratr Tomáš po zrušení hostince zbavoval i lednici. Skládala se ze dvou částí: vlastní lednice, která každoročně v zimě byla naplněná ledem, jehož se tam vešlo asi 35 fur, a předlednicí, sloužícího za skladiště sudů piva a jiných nápojů, vřadujících chladné místnosti. Toto předlednicí, naprosto tmavé a zvonci opatřené dvojitými prvními dveřmi (byly to dveře ze starého krojného kriminálu v Uh. Hradišti) - jsem si vyhlédl za místo vřadování své střelce dovednosti revolverové. V nestřeženém okamžiku jsem sáhl revolver se stěny v ložnici - byl ostře nabit pěti pažbami. Mimo to jsem si vzal kousek míčky a kapačky, navíc napozorovaní jsem vkloukl v zahradeč do předlednicí. Opotně jsem uzavřel za sebou oboje dveře, rozsvítil jsem míčku, kterou jsem postavil na karadonou desičku ve stěně, kde otec při práci v lednici též si stavěl svíci nebo petrolejovou lampu. Kousek od míčky jsem přišel na stěnu malý papírový terč, čili klučkovsky říčeno „šajbro“, pak jsem se postavil těsně k protěpi stěně, odjistil jsem revolver, pečlivě namířil na terč, zmačkl spoušť a - prásk!

Naprotina zbraň dala tarkovnu ránu, že jsem se toho až lehl: chvilu mi hučelo v uších. Svíčka na stěně zhasla, až jsem byl od ní vzdálen dobře čtyři metry. Nahmatám v kapse kapačky, škrtnu, rozsvítil svíčku a zrušně prohlížím terč, o něm jsem byl přivedčen, že musí býti uprostřed prostřelen. Mřovina - prostřelen nebyl! Tak se mně zdálo, jako by na mne pohlížel vsměšně ze stěny. Prohlížím pečlivě stěnu okolo terče - ano, tady je díra od kulky, asi decimetů nad terčem. Ale místo ve stěně je prázdnué, kulka tam neuvázla, jak jsem předpokládal. Jen omítka byla odprýsknuta. Hledám na zemi. Tu náhle mi napadlo, že protěpi stěnu, u níž jsem při vřadění stál. I hrůzou uvidím, že omítka jen asi pět centimetrů nad mojí hlavou též je odprýsknuta a projektil nikde! Ždi byly zbudovány z kámen, čehož já jsem si při vřadění neuvědomil

S tlukoucími nožem hledám za pomoci slyšky míčky
po podlaze — slyšel jsem nakonec projektil.
Ale v jakém byl směru! Serotně zdeformovanou válel
se na mě přímo v onom místě, kde jsem při výstřelu
stál. Tu teprve jsem si vzpomněl, jak při ránu se
mi srovnalo, jakoby nade mnou něco plesklo a na
mne se sesypal nějaký prach. Kulka se odrazila od
kamene ve stěně, vrazila rozplasknutá do protější
stěny, u níž jsem stál, opět do kamene, náčes spadla
dolů. Jak lehce jsem mohl být zasažen touto odraro-
vou ránou a jak snadno jsem mohl být nevěstík,
nebo co ještě horšího — mrdák!

Posbíral jsem všechny předměty — vědky sněho
klukovského nápadu (a práce už jsem nebyl kluk!) —
a jako spráskaný pes rovnal jsem se z lednice domů.
Revolver jsem opatrně pověsil zpět na stěnu, abych
jej odtud podruhé již nikdy nesňal!

Co jsem se později za první světové války
nastřílel! Z pušek různých vzorů, z revolverů, ba
i z kulometů (bohužel — i do lidí!) — avšak nikdy
jsem při tom neměl tak protivný pocit, jako tehdy
při výstřelu z revolveru v lednici!

Když jsem po svých vánočních předstíráních
znovu přijel do Brna, zdálo se mi, jako bych byl
po druhé na světě. I daleko větší a houževna-
tosti pustil jsem se do hry na varhany a věřte, už
se mi to nedařilo tak neobdne, jako před vánočními.
Ké by ten osudný výstřel byl jakýmsi mermíkem
v mém hudebním životě?

19 Zpěvní skoušky ve fundaci.

Profesor Koblížek vyučoval zpěm ve varhanické škole a poraději na konservatoři, v učitelském ústavě, ve Věsně a ve starobrněnské fundaci. Mimo to byl ještě dlouho sbormistrem v brněnském Svatoopluku. Hodinami jeho vyučování prošly snad tisíce ráků a rákyň, a všichni na něho vzpomínají s láskou a oddaností.

Měl rád humor a veselí, někdy uvíral britkých šlehů a jadrných slov zkušeného kritika. Nejvíce se mu líbilo a nejvíce se mu líbilo býval patřit ve fundaci, kde se nemusel s nikým mařit a kde si mohl dovolit i s távnatější nadávkou.

Zkoušky zpěm ve fundaci byly každodenně mimo neděle a svátky, vždy od 6 do 7 hod. večer.

Ve fundaci jsem se velmi skamarádil s tenoristou Frant. Jakubkem, studijnicím gymnasia, dobrým zpěvákem, ale i rytmickým stenografem, který různé ty výpravy Koblížkovy muzikální duce pilně zaznamenoval. Pak to přepnul a věnoval mi toho dosti objemný svátek, a něčím mohu snadno snárodnit milému ctenáři, jak to při zpěvních skouškách vyvádělo.

Fundace se skládala ze dvou místností. První sloužila fundatistům za učebnu a jídelnu, druhá za ložnici a ořídku zpěm. Byl v ní starodávný, velmi opotřebený klavír, na němž jsem hrával kdysi i P. Křižkovský.

Tedy něco z těch Jakubkových zážitek:

Ve čtatek dne 19. září 1912. (Chtěl jsem Focetronu moji „Missar bohemica“.) Pan ředitel k Podrackému: Co to zpívá ten orel? On má, myslím, souchoťný hrtanu, ale já ti dále souchoťný na klavír! Já abych zde ještě souchoťný klavír, ale já ti je vyličím, nebudeš muset ani k tomu, Pastorovi do Věsně chodit. Tvoji chytne ten orel vedle, jen to fikne. Víte, jeho uši a tělo není žádný rozdíl. Sakra, to je krásný! To je ale kus polena - a křepá to pořád jak husa! Ty Plocku, jak ještě jednou ve slovi dechne, tak mu dej facku, ať mu

huba oliv. — Ten Liszkutin taky dejcha, jak zraduoná husa.
Nedověj si taht nehou! Kdyby všichni si davali taht, nebylo by
rde třeba mne a pustili by mne se služby. Měj přece se svou
stápní a soustvat! — Ten „cedorámus“ vejš! Kluku, jak
mně tu hlavu dás ještě jednou vejš, tak ti ji hned shtapnu!

— Ten Otava si tu podpírá tu svou učnou hlavu.
Podpí si ještě nos a zadmici, aby ti neupadla!

— Kluci, nedejchajte mně jak zraduoní moravských učitelů,
těch je slyšet hekat po celém světě.

(K Königovi): Pro Boha, vědyt si ty uchašle puny
kartačim na boty, máš tam ještě fšru hnoji!

— To je děná, ti kluci jsou orle! Sakramenka' trouba,
ten „Podbrky“, máš tam křiček (#) jak palcat — kdyby hotak
pláč, ale tak ho nemůže upotílit.

— Třeh je tam, se res! On dělá na to variace, ale já
ti dám variace, sá te čerst sebere! Noví ani, kde to je, ale apírů
fukt. To je kus meškar, já tu miseru chytinu a vyhodim ven!

— Svatej Jozep, tam zas hdozí telati! Novíte, Slováčku,
kde ty slova tam pláč?

Ve středu dne 25. září 1912.

Sakra, ten kluk nám apírů čiste, jak kamárik, co pod vata
lez. Dronáčku, co to kroutíš? Ty jsi taky kabrnák! —

(K Podrackému) Co to mlčíš, orle? Já jsem to viděl, sě to ta
potvora netrafi! Já už na tebe vlezim, pitomčí jeder! Víte, ten
kluk je rde jen pro ostudu. Vějš, ty sakramenka' merule!

To je kus miserného klukar! Khas to má, jak pothán, slyčel už
potkánas apírát? — No, já novím, co je to zas telatim. Jeaš,
Maris, jak mně tu celou vetu neraspírás na jeden dech, tak
už ju máš! Já te jednou chytinu přes koleno a přelomim ti!
Kš si už ta potvora ty uchašle a ten nosdk neutrhne! Já ti ale
celou hlavu utrhnu, dáim do kádě a xapečim, protože kdyby
to někdo otevřel, tak bude mor v Brně.

— To, divějte se na Jakubce, jak se utanivně blaženě čumívá.
Kolik toho už máte o mně naprso? Jak já něco řeknu, to
ron se potepí jako potápěč, sě ho nemí ani vidět co už

ma' plně ruce práce. Chachacha! Já už jsem na to psaní vyřklý.
V úterý 26. listopadu 1912. (Čtěl jsem Malátův sbor:
„Bělohradské evony“).

Jo, - v nebi poslouchejí všichni sakramenti - ne svatí,
sahacena merulo! Víte, to by člověk nřekl, co se teď všechno rodí!
A tu kuku pořád ještě kroutí na Petrov. Víte, já vskutku nevím, co to
je. Hlas to má jak roclámaná harfa, smítek to má z rosole, vonku
je to cement sá na ty uzení uchole a spívá to u prvního pultu. Kdo
to uhadne, co je to? To je muzika sakras! Troubo, poslouchej! Tam na
varhanníci škole je takovýčap namalovaný, a je tam napřsaný: „Musica
sacra“. Ty by ses tam sakorat hodil. Misto toho čápa pověsit tam tebe
na nohy a naprat: „Ten tady má sakras uř!“ Chachachacha!“ (pan
misto se svému stěpu od plie karmal.)

Dne 11. března 1913. (Čtěl jsem pánie sv. Jana)

Ten Podracký, sakras, vřte, to je ale zpěvák! Ted už dejhá a
kerickým piemenem. Vypadá to, jako kdyby někdo spadl do vody a začne
se topit. Tu potrova ucháme „vypotografovat“, slovína se a koupíme
malované sklo a dáme do kostela nad Křížkovského, protože Křížkovský
to je pecti němu jen „osel“. - (K Otavovi) Podívejte se na tu
potrova křivou! Všichni spíváme a ten sakramentický gráel se.
Víte, to by člověk ani nevěřil. Ten podrodnik druj podřídil kerickým
momentem! (K Podrackému): Křijligr Maria, to je krásný!
Ten kluk, to pou „malý varhanný“. Jak mu ten dech dodělal, nemův
hrat. Ty gráel Otavo, kdyby tam neřpíval, tak mu tam natáhní
ty jeho „měchy“, sá mi to dodělal. Sakras trouba! My si kalácíme ve
fundaci „museum“. Až ty zdechneš, potrova škareda, tak ti dáme
na zemské útraty ten tvůj slavný hrtán a tvé smradlavé tělesné
schránky vřnat, nabalsamovat a s trýmas uřenýmas uchořlamar
uložit do spiritusu na věčnou památku. A ten „relikviar“ bude mít
číslo 1. Za rok bude z fundace poutní místo všech učení, muzikantů
a zpěváků, kteří přijdou obdivovat a kochat se trýmas „porciatka-
mar.“ Chachacha! Sakras, vřte, kdyby tady ten mřek nebyl a my všchno
kaspívali hned, to by byl ten zpěv řadní, co, jakubě? Jste pořád to
přiče? Až to budete mít všechno, tak mně to dajte přičít!

*) Orlice, znak Morany.

Ze svého pobytu ve sboru fundatistů augustiniánského kláštera na Starém Brně jsem se dozvěděl mnoho podrobností ze života různých hudebníků, kteří tam kdy účinkovali. Trávil jsem se to mezi fundatisty, předávali to ti starší mladším, snad se něco přibýjelo, ale historie příběhů rustavala zachována.

Jednu z těchto příběhů, která se týkala slavného hudebního skladatele, tvůrce normálních „Utonulí“, P. Pavla Kráčka a ještě slavnějšího hudebního skladatele Mistra Leoše Janáčka, rozprávěl jsem, jak jsem ji ve fundaci slyšel.

Byl to jeden z předcházejících kapitol jsem se zmínil o tom, že P. Kráček byl ve starobrněnské fundaci ředitelem, prefektem a kapelníkem již od roku 1853. A že u onoho starého klavíru, při něm jsem ještě i my hráli mše, sbory a kantáty, komponoval své nesmílné díla. Všeckých bylo v klášterním archivu značné množství, které ani nebyly vydané tiskem a které v rukopisech sloužily ryhcadně potřebám sboru fundatistů.

Leoš Janáček byl svého času jako studentík též fundatistou kláštera Králové na St. Brně a to fundatistou jedním z nejlepších. A tu se jednou, jak se to pak ve „fundaci“ vypovělo, udala tato příhoda:

P. Pavel Kráček si přišel do fundace přehrát na klavír jednu ze svých nových skladeb. Přišel první místností, která sloužila studentům - fundatistům za jídelnu a učebnu a neposílnul si ani, že tam v koutku za stolem pilně studuje mladistvý Leoš Janáček. Šel do místnosti druhé, do ložnice studentů, kde byl umístěn zrušený klan. Obě místnosti byly takové poměrně, poměrně dosti málo osvětlené, s klenutým stropem, jak to ve starých klášterech bývalo, s ramíčkovými okny, všechno to připomínalo spíše vězení, než opravdové obydlí lidské, útočiště 28 až 30 chudých studentů. Ci myslíte, že těch hochů tolik nebylo?

Tož porlyšte : za mého působení ve starobrněnské fundaci tam pěli v sopranu : Buš Augustin z Polanska, König Karel z Trnávce, Křtítal Vratislav z Brna, Otava Kdeněk z Kral. Vítězovi, Podracký Jan z Nem. Pováne, Starák Vojt. z Brna a Vanura Emil z Rosic.

V altu : Ivoříček Jaroslav z Turína, Jančík Josef z Rostomí, Jančík Otakar ze Starce, Klavářík Jar. ze Sloupa, Liskutin Oldřich ze Slapanic, Novotný Věm z Brna a Turín Ludvík z Tisnova.

V tenoru : Fiedler J. z Lypc, Firkussny Ant. z Brna, Jakubek Frant. z Brna, Kala Jan z Doubravice, Plocek Václav, Rostolil Boh. ze Kaskivky, Stelibský Jan ze Vsetína, Šarapatka Jindřich z Kostela "Orlic", Vymětal Stanislav z Nákla, z Roman Jan z Velké a František Kopriva z Nivnice.

V basu : Opetauer Stanislav ze Lypc, Burget Karel z Brna, Janprda Ignác z Náměstí "Polanu, Hrdlička Josef ze Žďárc, Kopriva Arnošt z Nov. Křídlic, Pür Karel z Brna, Svoboda M. z Braškova a Starák Frant. z Klobouk z Brna.

A většina z těchto hochů, z nichž se pak mnozí v životě vyvinuli, ba stali se i slavnými, bydlela v těch ponurých místnostech fundace. Nemyslíte však, že tam panovala nějaká estetická scitupklost a zhostnatění skromnosti. Bůh uchovej! Tam bývalo často tak veselo, že se to zdálo na klášter ar dinné. Většina z fundatistů byli rybníci huděbníci, houslisté, klaviristé, ba i muzikanti na jiné, i dechové nástroje, k tomu zpívající jedni z nejlepších v Brně, takže ve volných chvílích se tam odhýraly často celé koncerty. A co jediného humoru tam bývalo!

Ale abychom se vrátili k původnímu našemu vyprávění:

P. Křížkovský tedy sedl ke klavíru a soustředění si přikládal svoji novou skladbu. Co to bylo za dílo, v tom se miněmi rozchácel. Jedni tvrdili, že to byla „Proba jednotného“, jiní zase, že to byla skladba církevní, ale na tom tak neráleků.

Teprve po přehraťi skladby, když P. Krížkovský odcházel z fundace, povímmul si v přední místnosti studentika Leoš Janáček, který ho uctivě pozdravil.

„No, Janáčku, jak se ti má skladba líbita?“

„Pane řediteli, je to velice pěkné — odpovídel pohotově svojí jadrnou kukraldovstínou Leoš Janáček — „ale v jednom místě tam máte „kvinty“.“

P. Krížkovský se ulekl. V té době, ba ještě i v mé mládosti byly „svějné“ nebo i „zakryté“ pro sobě jdoucí kvinty v kompozici velkým proviněním. Byvala za to prandelbů v hodinách nauky o harmonii bez pardonu „pětka.“

„A kde, ve kterém místě to bylo?“ — ptal se zarušivě mladého Janáčka.

„To ja, pane řediteli, nemim. Ale hrajte to ještě jednou a ja vas pak na to upozornim.“

Mišt Krížkovský se spěšně vrátil ke klavíru, a znovu počal svojí skladbu přehrávat a Leoš Janáček soustředěně naslouchal. Náhle ^{klavíru} zvolal:

„Tady, tady jsou ty kvinty, pane řediteli!“

P. Krížkovský se zastavil, bedlivě počal prohlížeti ono místo a ty kvinty tam opravdu byly! Mladý Janáček jako náruživý hudebník se v té době již pilně obíral hudební teorií a ještě byl obdařen absolutním sluchem, poměrně snadno na nepříjemnou tuto chybu přišel.

Od té doby prý P. Krížkovský si mladého Janáčka, kterého už před tím měl rád a cítil v něm budoucího hudebního genia, ještě více zamiloval, nemožně ho v jeho hudební činnosti podporoval a měl velkou zálibu s to, co se pak z Leoš Janáčka, jednoho z nejlavnějších hudebních skladatelů našeho národa, stalo.

21. Pětihlása' mše Kristofa Haranta
z Polku a Bendruvic.

(Vzpomenutí slavního pětihlásného hudebního učitele z Prahy)

Bylo to v druhém roce mého působení ve fundaci, těsně před vánočními svátky 1912. To já jsem nebyl nepostranný volen-
ter, ale skutečný stipendista, neboť jsem dostával za své
pěvecké výkony 7 korun měsíčního platu od pana preláta
Barina. Pavečku, v té době obnos 7 korun byl slušný peněz!

Studentstvo brněnských učilost' se již počalo rozjížděti na
vánoční prázdniny, ulice byly jako vymeteny, všude začínala
sváteční nálada, jen fundalisté' kláštera Králové nesměli domů,
neboť měli do svátků jeden velmi vážný úkol před sebou.

Panu řediteli Koblížkovi totiž napadlo, že by s námi mohl
provést ještě jeden experiment, než se rozjedeme ke svým drabům.
Navrhl s námi slavní' dílo jednoho z největších symf. našich
národů, pětihlásnou mši Kristofa Haranta z Polku a Ben-
druvic, popraveneš' dne 21. června 1621 mezi 27 českými pány
na Staroměstském náměstí v Praze.

Tato slavní' „Missae quiniae vocibus super dolerosi martyri“
námi dala nemálo práce, než jsme ji nadřeli. Bylo defini-
tivně ujednáno, že ji kapějeme v neděli dne 22. prosince 1912
o 11. hodině při slavnostních bohoslužbách, na něž
prof. Koblížek seval celou řadu vyjímavých osobností
brněnského hudebního života. Dokonce i pan prelat Barina
přislíbil, že si nás přijde poslechnout, neboť Harantova
pětihlása' za jeho prelátování ještě nebyla provedena.

V sobotu před tím, dne 21. prosince koupil jsem
různé vánoční dárky pro své drabí' v Mělnici, neboť já
v neděli odpoledne, jakmile budeme mít Harantku
s křku, jsem měl dovláno odjeti z Brna na milé naše
Slovácko.

Mézi dárky' byl i malý písmí' strojek pro bratra
Tomáše, urážený do pohybu pomocí lihového kahanu. Vybrali
jej se mnou další dva členové naší nerucivé trojice z fundace,

Zem. Oba jím je na věnov

tenoristé Jakubec a Stelibský. Samozřejmě, až jsme po
příchodu do miho bytu na Pekaršské 40 mašinku s hned chtěli
vyzkoušeti. Ot jíme však dělali co jíme dělali, prami strojek
se uminil, se nebude fungovat a basta!

Několikrát jíme jej rozebrali, přemontovali, prociťili,
znovu složili, nic platno, strojek jíme v pohyb nevedli.
Hodiny ubíhalý, kamarádům bránilo nebezpečí, se se
nedostanou domů před uzavřením domovních vrat, rozebrali
jíme se tedy, se toho necháme. Zitra je den taký. Sjedneme
se brzy ráno a to by byl čas, abychom mírný modelek
neroztočili!

V neděli po osmi hodině byli u nás oba jako na koních.
Stroji pou od jakéhov chlapšá zálibitost a bylo by to jaksi
pod naši důstojnost, abychom se s mužskou mašinkou nvyprávali.

Strojek jíme znovu rozebrali, vyčistili, přeměřili,
nikde jíme závady neshledali. Znovu jíme jej složili,
naplnili jinou, čistou vodou dle předpisu, rozebrali-li libový
kaban, uvedli mašinku pod páru, se nám to málem
pojistný ventilék neurvalo - ale setravník se nerozléhl.

To musí být zacárováno!

Nově rozebráním, čistím, montováním, nové urádem
pod páru - nic.

Obý brom do mírný trčkl!

Již jíme nebyli u strojeku tři. Přibyl ještě pan
domáci Klichmann, jeho švagr Hlavliček a učení Čedáček.
Čím však více rozumá, tím menší nřsledek. Strojek pry
nepůjde a slus na Brno!

„Hosi, to není nikde jinde, než v parmím
pístu, ten musíte rozebrat“ - prohodil rozumně učení
Čedáček.

Píst jíme rozebrali - skutečně! Díky na sebe zpámo
nedolehaly!

Ryple k panu Pasourkovi, mistru obrnickému a domovníku
pro sídlo! Půjil ochotně a sám se přičel mrknout.

Kare o jednoho čumila více!

Křtitel Harant z Polčic a Bedřezic

Přítel Hleibský, který byl z nás vždy nejkurážnější, se pustil do operace. Zručně vyřezal dírečku novou, tu rozcínou zabil olovem, které jsme mu nahonem nad líhojným kabanem roztavili; znovu jsme střípek slo-žili, znovu jsme zatopili – masínka počala fungovat!

"Hurraááá!" – rozlehle se místností.

"Jaiš' Maria" – zasténal otom přítel Jakubec, soufale pohlížející na velké nástěnné zvonolochy – "Jedenáct hodin, pět minut!"...

Jako tři směhli slápie ubírali jsme se za několik okamžiků dleli po Pekaršské ke starobrněnskému klášternímu chrámu.

Opatrně nahlížíme radním vchodem dovnitř. Sedí tam rozmušle několik známých členů národního divadla, pak profesori Kromádka, Holub, Malý, Šolc, mnozí klášterních mnichů, několik mu-zi-kálních klanů a biskupského alumnátu, a na předním místě pan prelat Beřina! U oltáře byl v té době nejlepší a přerák z kněží, P. Franda.

A na kůru spirali fundatistů jednoduchou vědní Píchovu "Missos brevis et facilis" do C dur!

Vytročili jsme se z kostela jako dým z kadiolky.

"Hoši, je ale! Na kůru nemůžeme, Koblížek by nás zabil!"

Smutně jsme přitáhali a loudení u bráti opět na Pekaršskou.

"Což, já odjedu a vrátím se až po Novém roce. Do té doby na to pan ředitel trochu zapomena. Kůra bude s vámi – prvního typu."

"Já odjedu teď k nám na Větin, a do fundace přistane chodit!" – resolutně, jako vždy prohlásil Hleibský.

"A Koblížek ti dá ve varhanách šok barů ze zpěne"

"Něžně to asi odhodá já" – strápení uvažuje Jakubec. "Mně patně vyhodí a ještě to zanámí v gymnasiu. Kdyby aspoň tu prof. Šolc tam našel!"

"Oh, čert s tím se vším – jen když to funguje!" – odvětil to uvažně Hleibský.

A pan ředitel Koblížek přijížděl na kůru doopravdy. Vědyt mimo nás tu "řítomínku", jak nás za to nazval, nedostal a ještě jeden: náš brdinný tenorista Vymetal a Neřkla, který v předpokladu, že s bez něho ta Klarantova pětihlasa' půjde, odjel si kličně na počeňmanou Hanou k mamince na svátky.

Bez čtyř tenoristů nebylo možno náročnou dílo provést a byla z toho velká ostuda, což nám prof. Koblížek dlouho nemohl zapomenouti.

22. Fundatisté na dobročinném večírku.

To bylo tentokrát v Perně v té ulici na starobrněnském pivovaru, ve směru k Pivárkám. Běže, jak se jen ta ulice jmenovala? Člověk si nemůže vzpomenout, vidyt' od té doby uplynulo pomalu čtyřicet let. Co však na tom ká-
leři, berteak se dnes jistě jmenuje jinak. Toť v té ulici byla restaurace, xraná buďto „Přerovská“ nebo „Litovelská pivo-
nice.“ A v té restauraci pořádal nějaký řemeslničko-
vlastenecký spolek dobročinný večírek s programem.

Jedním z čísel programu měl býti smíšený sbor, který měl řídit přítel Jenda Štelibský, eliv varhanické školy a fundatisté xaroven. Však už je teď na pravdě Boží.

Jak se k oné funkci sbormistra dostal Bůh milý n', myslím však, že v tom měla prsty nějaká divina, která mu před tím tak trochu učarovala.

Večírek měl býti v neděli. V sobotu před tím vletí Štelibský do fundace, oči vytréštěné, rasy v nepořádku, roufale políhá místnosti.

„Co je, co se ti stalo?“ - táže se s účastí dlouhán Vymětal, kandidát učitelského ústavu, náš nejhodnostější tenorista, o němž pan ředitel Kobližek říkával, že má hanácké srdce a kumerólu. Dobrotisko hoch.

„Kamarádi, já se pověším!“ - volá Štelibský rou-
fale a xalamuje ruce.

„No tak neblbni a vymáčkni se, co tě hněte!“ - přisně na něho xauťoucí prefekt fundace Štoldlička.

„Však nite, že jsem se uvolil řídit sborak na tym dobročinným večírku. Dnes jsme měli xkoušku a vono mi tam došlo devět sopraniček a sedum altíček. Kato do tenoru a do basu po jednom starým fotroni, vola hlui' jako polena, ale ivon jako panijáni. Hoši, jestli mne a teho nerybhnete a nepomůčete mi, tak já se sblázním!“

Všobecné silentium.

Tak se do toho složil septimán - bariستا Apstauer.

"Snad tě nenecháme ve stychu. Co tam cvičíš?"

"Dvořákovu » Místo kletkami «, o těch pasternících"

"To sami sveznám. Co je to?"

"Ale znáš. Kacína to: Passou v rubanisku stáda pasterníci, na pleci halemu, širák nisko v lici..."

"A jo, to je to, co jsme spívali: pama prelátovi k svatku" - vkláda se do toho tenorista Jakubek. "Člověče, ale já ti řeknu, to není lehké."

"Není to lehký, jinýho však nic nemám. Půjčil mi to Kala z archivu fundace -" hájí se Hladišský.

"Kamaráde, kdyby to věděl ředitel Koblížek, tak vás oba přerazi. Ale nedať se nic dělat, vypomocť v nouzi musíme. Hoví, sestavíme to. Kdo chce s námi?" - láká Jakubek. Hlásili se všichni. Tkluci se sopránu a altu.

"Chlapci, to nejde" - rozumně uražoval prefekt Hladišský. "Kdyby se to dozvěděl páter Lukáš, letěli bychom z fundace všichni. Mohou jít jen kvintou počínaje - ti mohou být i večer venku. Mladší ne! Ledasná by nám vypomohli křiva odpoledne ve skoušce. Přes skoušky by to nešlo vůbec."

Ujednáno tedy, že křivější skoušky na pomoc těm slečinkám se zúčastní ze sopránů Vratislav Kóstál a Kdeněk Otava, z altů Josef Jančík a Vilém Novotný. Tenorů a bariستů přijdou všichni korporativně.

Odpolední skouška dopadla celkem dobře a starobrněnským slečinkám se mezi námi nesmírně líbilo. To nte, naši sopránisté a altisté to dráceli a mucký sbor - samý fundatista. O studentce vtipy nebyla též nouze a na to devátá letí.

Večer s 8. hodině byla restaurace naplněna do posledního místa. Stoly v koněm, čisté ubrusy, ve vázích květin, oh, mile nám zde dleť!

Program započal. Slavnostní uvítací promluva, dvě nebo tři básničky, sólový výstup, náčes bylo na pořadu kupletové duo nového přítele Hladišského s onou divčínou, co jsme jí podexnívali, se mu učarovala.

žhorthli se svého úkolu celkem dobře a dodnes se pamatují na kousek toho jejich droppěm. Začínal Stelibský. Chodil po jevišti s roxtaxovým dešťníkem, což mělo znakovat, že prší. Vtom vběhla na scénu smoklá slečinka a Stelibský spustil:

A slečinka na to káravě odpovídá:

Pak následoval duoný refrain a další sloky, končící, jak to už bývalo, dozemným vzrváním lásky. A měli u obecenstva veliký úspěch, odměněný hlučným potleskem.

Po nich přešel na řadu náš sbor. Nestupujeme na jeviště se katarénu sponou a — nastupujeme do nekonečna! To náš není asi třicet, jak náš bylo odpoledne i se slečinkami ve zkoušce. To je náš padesát, sedesát a snad ještě více. Až se jeviště pod námi prohýbalo. V tenoru plus voutsatých pánů, v bese také hromada mužů, které jsme před tím vůbec nevideli. Ani náš milý sbormistr Jenda Stelibský. Ten se znovu chytá za hlavu a vlasy se mu hrízou jak. Volá zoufale: „Ale panové, vidět jste nebyli ani v jedné zkoušce, to nejde! Vidět to nepotrefíte!“

„Ten řádné strachy, mladý pane dirigent, na tom nezalekejte — dobrácky se hájí usodlý, prošedivělý basista, patrně jejich „kapo.“ — „My jsme všichni zpívají se „Svatoforevský jednoty“ a zpívali jsme jiný

sbory, než je tento. To přijde z listu, uvidíte."

"Pam, to musím vědět já, co přijde a co nepříjde" - rozčiluje se přítel Stelibský - "já za to zodpovídám!"

Tu se k němu přitoci' ta jeho společnice z kypletu a nhrůvně jí upokornuje:

"Vrhádejte se s ním, to je můj tatínek!"

Stelibský těžce zavzdychl, udal akord, opona letí a my jedeme....

Jedeme? Bohužel nejedeme, ale plaveme hned s počátku. Nedostáváme se ani do poloviny sborku a musíme toho nechat.

Člání máme znovu a pochvili jsme zase v konicích.

Jenda Stelibský je roufalý, ale pokouší se o to potvrdit. Ani do třetice se to nepodaří. Je to hrůzná situace. Obecnost se ústpně usmívá, hotová blamáč!

Stelibský skočí k provazům a křičí opornu.

Oh, ta ostuda! To se ještě nikdy starobrněnským fundatiistům nepříhodilo!

Nepřed jíme se stydět opustit jistě.

Ale potom jíme jako na trůn vešli do sálu, obsadili jsme rolný stůl, který nám tam rezervovali, a po celý zbytek večera jíme expirali písničku za písničkou. To jir jen sami fundatiisté, bez těch sláček a fotrů ze "Svatojosefský jednoty"

A vězte mi, že jíme neexpirali špatně...

24. Jízda na kole s překážkami.

Ve druhém roce mi nástěný varhanické školy vyřadil a náhle otec splácnem, že bych mohl současně chodit i do brněnské obchodní školy kuchařské. Nu což, nechal jsem se kapsat i tam. Popoledne jsem byl ve škole varhanická, odpoledne a večer v kuchařce. Tři tom jsem ještě denně chodil do sborůvek zpěvně se fundací. Nevím, bylo-li to spíše omezení a hlediska pedagogického a zdravotního, ale bylo toho na mně trochu mnoho. Noříka se nadarmo, se slyšel dvěma pánim sloužit. A já sloužil dokonce třem! Jednou se divím, jak jsem to vydržel. Vědět jsem lítal z Pekařské na tehdejší Gichrovu se k Botanické zahrádce, z Gichrovi na Udelní do Lákalovy, z Udelní přes Spilberk na St. Brno a zase zpět - no jako ovs. Byl jsem však mlád, zdravý jako buk, tak se mně to celkem namlouvalo.

V té době byl se mnou na bytí mimo bratru paní domáči Jendy Hlavčíka a krupčorského učni Edička ještě Pepík Boháč, číšník z jinými obchodní sdružení na Velkém náměstí. Byl to synek velmi marný mazaraný a peněz měl jako „šupek“. On jsem mu to někdy ke konci měsíce, kdy já jsem obvykle neměl já ani viny, trochu revidel. Však také koupil, co kde undel.

Jednou sebral s sebou Jendou Hlavčíka a šli spolu do Slavkova u Brna, kde koupil záporní motocykl. Prodávající jim pěkně vyřídil, jak se s tím manipuluje, na kole snali jedit oba dikhonale, tak se jim zdála jízda na motocyklu bytí hračkou. Boháč sedl napředek, Hlavčík vradu, motocykl spustili a marali si to k Brnu jako záporníci. Přijeli však do Brna, chteli motocykl

roztavit, a teď s hrizou konstatuji, že to vlastně
neumiji, jeato se zabít nebo aspoň zmráacit nechte-li,
nebylo nic jiného, než jedit na motocyklu brněnských-
mi ulicemi dotud, pokud vócek benzín nepotřebuji.

Abý ostuda byla dovořena, mráka benzín byl spotře-
bován právě v okamžiku, kdyi byli v Králově Poli,
odkud pak museli motocykl rukou společnou a nerozdělnou
k velké radosti brněnských góralů tlačit.

Přišli domi uparchtění, zaprášení a zamaršeni od
různých těch minerálních olejí jako zámečníci.

Bohác byl na motocykl tak rozervan, že jý během
několika dní stěil komuni se babku. A koupil si zase
jin objejný, ale dobrý velocipod, který zase mně se stal
málem srudný.

To bylo v jedno přikrásně nedělní odpoledne, kdyi
sluníčko míle hrálo a vóchmo níkol járalo radosti a
stěstím. Bohác míl právě volno, neboť míl před tím
noční službu, a teď navrhl, abychom si vypli směrem
na Vídeňku po „císařské silnici“ se vstědním hřítov, pryj
naš nauči na kole jedit. Mne i mně Edačka. Oba
jme byli, co se týče cyklistiky, úplni amalfabiti.

Ujednáno, vykonáno.

Ke vstědním hřítovem směrem k Horním Hvořincům,
Medřicím a dále k Rajhradu byla silnice jako strovořná
pro cyklisty - začátečníky. Napřed to khouřel Edaček,
dávilo se mu to znamenitě. Chvíli jme ho s Bohácem
vdili, potom jme ho pustili a Edaček jil sám,
jednou radost. Poděroval jme ho v duři, že svoji nema-
lost jírdy na kole jen předstíral.

Pak jme přičel na řadu já. Pokud mně moji
společníci drželi, stoto. Jakmile mně však pustili,
se jme byl nabromadě. A jednou tak nestědně,
že jme si roztřhl kalhoty, pod nimi předvlekačky
a porozemotil i kolane. Na to se však nedbalo. Kalhoty,

(či správně řečeno má 'vrátcím', 'nohance', neboť jsem byl v němčickém kroji), mi Edaček, který měl již rok učení krojovníky za sebou, sešil obstojně hruď; na místě samém, a já se možil s kolem dále.

Bylo asi k páté hodině odpoledne, když jsem se již slušně udržel na kole i bez pomoci kamarádů. A tu se Boháč vyřadil s novým návrhem: „Ty si jedi na kole sám a my s Edačkem si zajdem do Křešovic na pivo.“

A tak jsem jel na kole ve směru k Modřicím. Až do Modřic jsem však nedejel. Asi kilometr před Modřicemi jsem skola sechočil, stáčil je na silnici (vytáčil jsem si to ještě netroufal) a jel jsem naspět. To mi to olojivě dotali dobře. Co tak jedu zpět, jede proti mně ve směru od Brna hloučků asi 10-12 cyklistů ve sportovních oblecích, s bílými, jiskřivými šachyčnými čepicemi na hlavách, a první z nich, snad jejich vůdce, volá hlasitě: „Achtung, Kameraden, Achtung! Ein slowakische Trottel fährt.“

Ve mně vzhypěta krv. Když jsem je mijel, sáhučil jsem s údivem: „Vy volí.“ A otápal si to opatrně dále. Neupl jsem však asi snad 100 metrů - a jízda mne mtil! Přidejli mne, zatarosili mi cestu, stáhlí mne s kola, a co prý jsem to řekl.

„Ně přem nežel“ - bránilm se odhodlaně. Ale již se na mne sápon ve všech stran. Byli asi v mych letech, většou snad mladší, bylo jich však přesně jen 10-12 na jednoho. Poličky se sypaly, jen se mi v očích jiskřilo.

Něim, jak by to bylo se mnou dopadlo. Vtom však přijížděli ve směru od Rajhradu nákladní auto, naplněné patrně fotbalistickou chancou, na čestě české národnosti. Auto zastavuje, hoří roshakují, ale to něměsti cyklisti již nečekají: nasedají rychle na kola a maršou si to k Modřicím.

Vím, se steami v očích děkuji svým zachráncům. Ně přem se nadál, nalosili mi j bicykl na auto, vytáhli tam i mne a vyflopili mne až u Křešovic.

Těhdz se mi zdálo, že jsem po druhé na světě...

23. Pan profesor Malý a jeho bytovi.

První rok mého pobytu ve varhanické škole vyučoval nás hře na housle profesor Pavel Tědčák, který byl současně členem orchestru Národního divadla. Mimo hru na housle měl ve varhanické škole na starosti i řízení storoového zpěvu.

Tědčák byl profesor, jehož jsme všichni respektovali. Ten když něco řekl, tak to platilo, a když něco nařídil, muselo se to vykonat. Jinak byl spravedlivý, anižbychom po zásluze a velmi propagoval metodu prof. Ševčíka. Zvykli jsme si za ten rok na něho tak, že když ke konci roku jsme se dověděli, že odchází do Prahy, bolestně jsme se s ním loučili.

Po přiváděních přišel na jeho místo profesor Malý. Oh, Bože můj! To nebylo možno s Tědčákem ani porovnat. Houslista nebyl špatný. Hrál celá houslová koncerta s doprovodem orchestru na symfonických koncertech úplně zpaměti. Ale to jeho vyučování! Hned první hodinu nám bylo všem jasno, že se „nechá spít rohlíkem“ — jak se všeobecně říká. Nejhorší u něho bylo, že nepoznal, když si z něho někdo utahoval. A to nít, na to pou říci jako děláni.

Měl několik koníků a jeho oblaštou libristkou byly — koně. O koních vyprávěl vyprávěti třeba celou hodinu.

To já měl jednou koně, bílou. Bortal jsem jí rod hraběte Kolovratů, nu, jako dárek. To nám byl šemík, no učiněný sarašek.

A teď chodil po třídě, vyprávěl všechny jeho dobré i špatné vlastnosti, každé misticke na něm popsal, a minuty rychle ubíhalý. Oni jsme se mordačili a rařinil xroněk. „Křinda mána, vono je jít to!“

Nakreslil V. Peřinka.

Paň profesor Malý.

No, přičte to nahradíme, přičte budu zkoušet na známky." "Jenže my, přičte" opět nic neuměli, neboť nám ani nena-
padlo do hodin profesora Malého se připravovat.

A tu kluci před jeho hodinou již mne navadořovali:
"Kopřiva, musíš říci něco o koních, jinak bojíme." Byl
jsem totiž jedinou osobou, která v tomto oboru měla
jistě vědomosti. Jednak proto, že jsem byl z vesnice, ale
hlavně proto, že jsem měl hospodářskou školu, kde jsme
museli mít anatomii i fyziologii koně a malíčku.

Proto jakmile vstoupil prof. Malý do třídy a všel si
na hrábě svůj vrchník, již jsem spustil:

"Pane profesore, duss jsem viděl před místodržitelstvím
v kočáře páru koní - prima, primissima. Tomm'ráim se,
že to byli čistokrevní arabové!"

"Jo? Vopravdu? A věřte, že je to možný?" A již
spustil. Kplně rapomněl, že má zkoušet na známky, ba i
na to, abychom alespoň naladili housle. A hodina utekla,
jin to fickle.

Jednou se mne náhle uprostřed hodiny zeptal:

"Pane Kopřivo, rite, kde je ve Kocel' ulici čistokrevný límeč?"

"Vim, pane profesore."

"Tak tihle máte límeček a tihle pětikorunu. Zachečte
mi tam, vyzvedněte límeč a rovnost je k něj bytný v Panský
ulici číslo rosm v prvním poschodí." "Jo?"

"Jobá, pane profesore. A hned!"

"No jo, ce se stím budem voddahovat."

Spakoval jsem své "fidlačka", mkl jsem vitéřoslavně na
povístatě spoluzákaj s matu si to dolů po Gíobrově sněžen
k Dsednímu domu a do kvasle'.

Zde musím podotknout, že jsem po celou dobu svého
pobytu v Brně nosil malebný nírnický kroj: cípovaná nohavice,
"lajbl", rytvanou košile, vysoké boty a na hlavě "klobuček
s maloučkú střechú". Bylo tomu tak nas výslovné přání
Mistra Dvoře Janáčka, který byl velkým ctitelem slováckého
folkloru. Spočátku jsem sice vyčepěl pro to nějakou přikori,

hlavně od německých gráblí. Ale pak se na to vyšlo a někdo si mně je nepsímal. Navrvali mne potom „brněnský Slovák“ a mnou měly; se se tak i jmenuji.

Ten jsem ve velké ulici míle limce slavně ryvednul, rašertoval s děvčaty ve vředějí a u pohladuj, aš maral si to do Pauské ulice.

Pauská ulice je ještě i dnes, po osmatřiceti letech jednou z největších ulic vnitřního Brna, (aš možná, se se teď ani tak nepomenují). Tehdy svítala novota, masarým korámim, nádker-
inými fasádami. Vyhlédal jsem díom cíolo „rosm“, očistil jsem si nas slapáku před vchodem dolonala své ryroke holiinkové boty aš jít si to peláším do I. pochodi. Naš schodišti kobence jako u pana preláta v klásterě Kralové, po stěnách obrásky s německými nápisy - no, byl jsem svědar, jak mne přivlaji: česky nebo německy?

Naš dvěřích visitka: prof. Malý.

Aha, tu je to. Karvomin.

Opatrně se otvírají dvěře, v nich se objeví starší paní. Jijí zrak spocine nas mně najprve svědare, pak se ta svědarek mímí v účas, aš účas v hrisku! Karve pronikave, se mně aš mraie po těle přebíhí: „Ježíšmarja-Jósef!“ - uskoci narypít aš přivaxi mi dvěře před nosem tak, se aš barevné shleněné tabulky radnicely.

Naš, ted jsem se dostal! Co ted?

Tronim po druhé, aš dvěřimi jin stěnámi aš vřlykot.

„Paní, prosím vás, nelekajte se, já jen nosu limce panu profesorae Malému.“

„A hdo jíte?!“ - trávouim se hlasem se comelyje ta tam.

„Jsem kák pana profesora, v varhamické školy“

Dvěře se poevlnas, stěrbioniti znovu otvírají, aš inala trái paní bytré nas mně patří jako nas přerak, aš pak vyhrkne:

„Kaplát Pánbn, tak vy nejte Turck.“ Já jsem něco podobného jaktější ještě neviděta.

Musím podotknout, se jsme se aš půl hodiny proto rozcházeli jako nejlepší přáteli aš se jsem pak ještě několikrát byl jíjím hostem.

25 První ruská píseň.

Když vypukla první světová válka v roce 1914, byl konec mého i otčova plánování. Zábý jsem byl odveden, což jsem sdělil v dopise Mistru Janáčkovi. Odpověděl mi na korespondenčním lístku, který mám doposud, toto:

" Velectný pane p. Fr. Kojíra v Nímci na Moravě -
Milý příteli!

Dopis Vašůmne přikvapil. Přiji Vám, abyste vyprávěl tak zkrátka o celém, jakým jste býval.

Vám oddaný,
Leoš Janáček."

Šťastnou náhodou jsem narukoval do Brna. Jakmile mi to bylo možno, zděhl jsem z ubíhací - a do varhanické školy. Rozloučil jsem se se zbylými kamarády i profesorským sborem u stánu, nakonec pak jsem šel do ředitelny k Mistru Janáčkovi. Když jsem mu na rozloučnou tiskl malou, buclatou jeho pravici, rozšel jsem

Po pětidenním pobytu v Brně odvrhli mne a ještě rádu spoludruhů do Maďarska, do městečka Győrörszentmártonu u Péču. Tam jsme prodlávali velmi povrchmi rybník, netrávící ani celý měsíc, a již nás hnali na frontu. Přes Budapest, Šoluck do Velkého Váradínu, kde jsme byli asi týden ubytováni v dřevěných vojenských baráckách. Tam jsem vešel do chrámu, abych ještě jednou zaslechl dobrou hru na varhany, kterou jsem poté rádu let neslyšel.

Ž Velkého Váradína nás vešli přes Marmaróšský Sáiget směrem ke Kolonyji, do městečka Nádrova. Jděle slah nejel, neboť tam již začínala v té době fronta. Na frontě s námi doplňovali velmi prozídlé rády?

14. praporek polních myslivců, k němuž jsme patřili.

Očinnosti na frontě jest těžko rozepisovati se se široka. Podnikli jsme řadu útoků, v nichž jsme byli většinou středně odrazeni. Naše řady rychle řidly, co zotím na ruské straně dostávali neustalé posily. Cítili jsme věru dobře svoji slabost, vsádyt každý druhý - třetí kádek byl prázdny. Nesměli jsme ani hlasitě hovořit, aby nebylo znát, jak je nás málo. Naproti tomu Rusové pěli nadšeně celou řadu krásných svých písní, jejichž obsah jsme ovšem nerozuměli.

Dne 1. června 1915 jsem byl zajat. A se mnou takorhka celý ten náš 14. batalion polních myslivců. Měliť jsme, co my jsme utvořili na ruské pozici, Rusové nás šikovně obešli a dostali se nám do týlu, aby nás pak zajali jako stádo ovce.

Hnali nás do Staniolavova a pak nás velmi vlakem do Tarupole. Odtud jsme šli smělnou cestou do Podvolocijsku. Tam nás opět naložili do vagonů a velmi nás přes Kijev, Kurok, Voronež, Korlov, Tambov, Rtiščovo, Penzu, Syran až do Samary, (dnešního Kujbysěva) na městišce Vólke.

V Samare nás naložili na parník. Plných dvanáct dní jsme pluli po řekách: Vólce, Kamě a Vjatce až k subetyčenskému úžlí, kde nás ubytovali v zajateckém táboře ve Slobodskoj. Za celou tu dobu jsme vytrpěli tolik hladu a měli tolik vů, že lépe na to ani nevěpominat.

V zajateckém táboře ve Slobodskoj jsme byli několik neděl, načež nás odtud hnali do města Vjatky, zde nás naložili do vagonů a velmi nás přes Vologdu, Jaroslav, Moskru znova do Korlova a odtud směrem k Černému moři, do stanice Banfilovy v oblasti donských kosačků. Tam nás po lékařské prohlídce rozdělili na skupiny po 15-20 mužích a přidělili nás jednoho líry m

ruským mužům a statkářům na poli práce. Já jsem se dostal s dalšími ještě čtrnácti kamarády ke statkáři Maksimu Markovičovi Janilovu do vesnice Kelerkinu, od železniční stanice Benfilovj vzdálené asi dva dny pěšky.

Po celou dobu svého putování širokými prostranými mátnutými močálami Rusi jako nálečný rojatel uslyšel jsem nic, než křem, hrk, nadávky a spílání. Celý náš dorazadní život byl vlastně životem strachu, nad nimiž neustále svítořil hrůza a nagažka nemiloděrných strážců.

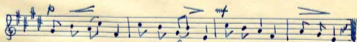
Až teprve v té vesnici Kelerkinu počali jsme si cítiti opět lidmi, neboť nám byla poskytnuta volnost pohybu. Bylo to proto, že jsme byli českí národnosti, tudíž Slovane, a proto nám důvěřovali.

A na tom statku Maksima Markoviče Janilova jsem uslyšel první ruskou písničku, která se mi opravdu velmi líbila a kterou jsem si ihned zaznamenal. Zpívala ji naše kucharka Měška, starší, nevhledná ženština, ale hlas měla jako zvon. Když jsem ji poprosil, aby píseň zapěla volnějším tempem, bych si ji mohl zapamat, byla na to velmi pyšná a kde komu prý se s tím potom chlubilá.

Byla to tato píseň:

Самá садикъ я́ садила, сама́ буду́ поливать;

сама́ мила́-ро лю-би-ла, сама́ буду́ сабыратъ.

Slyšel jsem od těch dob snad tisíce ruských písní, ale na žádnou tak rád nevzpomínám, jako na tuto prostou píseň naší ubohé, nepracující kucharky Měšky, která se tehdy o nás starala, jako máma o své vlastní děti...

26. Železinské písničky.

Za svého pobytu u Maxima Markoviče Danilova na Železkinu zaznamenal jsem si do poznámkového sešitu několik tamních písniček, které se mi líbily. Bohužel, reapsal jsem je inkoustovou tužkou. Když později jsem vstoupil do řad československého vojska na Rusi a my pak ustupovali z Ukrajiny, vypraedl mi zápisník a kapsy do vody a právě místo s oněmi písničkami se velmi rozmohalo. Něco však přece se zachránilo.

V onom kraji se stýkala tři odlišná nářečí: velkoruské, maloruské a nářečí donských kozoáků, bláské malorusťine, ale přece v mnohem odlišné, samostatné.

Ráde tam spívali prostě „častušky“, při nichž podimhodně ke konci klesali hlasem, což se ovšem notově vyjadřiti nedá. Častušky mívaly řadu slok, většinou milostného obsahu, častokrát byl v nich i jadrný humor či břitký sleh.

Allegro moderato. ♩

Moj milonek, sacharonek, sakajanna - ja du-ša,
on moju padrušku ljubit, a ja čem ne-čara - ša?

Za každou slokou „častušky“ následoval „popěvok“, jakými reprim bere slova, který odehrál doprovázející nástroj: harmonika, balalajky; po případě jej odbruceli jakýmsi druhem brumenda, spojeným s pronikavým hrádaním.

V jiné „častušce“, tak milostně, spívali zase hoši krátkými větami křesku svých divin, jejich lášku a přítulnost, ke každé větě pak připojovali popěvky „dearagaja ty moja“ a „po těě strádaju ja.“ Tyto sloky si upravovali

sami dle málady a potřeby. Tak se stalo, že zanedlouho věnovali sloku i nám, ruským.

Andante. mf

Vy zavstijete, nigulajete, darogaja ty moja, ruskich děvek ul'člyte, potěbi obradajete ja.

Byly i písně válečného obsahu:

Moderato. mf

Net mi sachu, net mi ča-ju, net ni pivu, ni ri-na

a teper ja panimov--ju čto ja prapora re-na.

U bratra mého prvního hospodáře, Ivana Markonče Danilova sloužila „chachluška“ Věreňka. Slovo „chachluška“ je poněkud potupný název pro Ukrajinku, Malorusku, který Rusové rádi užívají. Tato Věreňka ráda zpívala a ještě statky spolu sousedily, bylo jí slyšet až k nám. Jednu z jejích písní jsem si pokrmámal:

Andante. mf

- 1) Vo poljach, vo poljach, vo zelených poljach, pečem vo vos, polja vracajete namai?
- 2) Tolko je uročaj kuceravoj vervoj, klyk podotvusi verba: soldat klyk čelit.

Pěsni' byla též ukol'bávka, kterou jsem si tam pokrmámal:

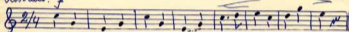
Andante. p

- 1) Baju, baju, ba-ju baj, baju, baju, ba-ju baj,
- 2) { Vánka, Vánka, Vánka moj } { Vánka, Vánka, Van-ka moj, }
- 2) { moj ty synok darogoj, } { moj ty sy-nok darogoj, }

Největšími ze všech písmí na Želizerkinu se mi však zdála kordácká píseň „Víteř duba chylaji“, která měla rádu slok, jež jsem si všechny zařadil. Bohužel, tato píseň byla ze všech nejvíce postřížena zminěnou nehodou při našem nástupu z Ukrajiny a zůstaly čitelné pouze tři poslední sloky.

Píseň tuto řádi pěti sborově a krásně se poslouchala, zpívalyby ji pouze mužské hlasy. Obyčejně jeden zpěvák s vysokým hlasem zpíval počáteční motiv, načež ostatní sborově vpadli:

Risoluto. *f*

Jz pod boriki da v kantorku do písara chodyla,

Sbor

ej, písar piše, ta maluje, obrnuc'sa, poceluj.
 ej, písar piše, ta maluje, obrnuc'sa, poceluj.

II.

Písar piše, ta maluje, obrnuc'sa, poceluj,
 ej, ty ne pop, ty ne djak, neceluj mene tak!

III.

Ty ne pop, ty ne djak, ej, neceluj mene tak,
 ej, nechaj mene poceluje černomorskij karak!

Charakteristická byla píseň taneční: Karman soli.
 Obzvláště všeho všudy dvě krátké věty: „Karman soli, kul muki“ (kapra soli, fytel mouty), oni však ji vydrželi zpívat a při ní tančit třeba celou hodinu. Při tom do taktu tleskali.

Allegro

[Karman soli, kul muki, karman soli, kul muki, karman soli, kul muki, karman soli, kul muki]

K Makima Markovič Janilova pracoval pom celkem tři měsíce. Jižto během zimy neměl pro více nás 15 najatou práci, ponechal si pouze 4 a ostatních 11 dal k dispozici horšičkinnu střednímu, v jehož pravomoci jsme se nacházeli. O tak jsem se dostal k jinému hospodáři, Petru Mironovič Lavějinnu, jedinému to Rusovi v největší vesnici německých kolonistů, zvaná Astachov. Tito Němci-kolonisté žili v oněch místech již velmi dlouhou dobu, jejich předkové se tam usadili asi před 150 lety. Malokterý z nich však mluvil obzvláště rusky. Jižto snad muševci, byli tam také Němky, kteří neuměly ani slova rusky.

Můj nový hospodář, kterého zvali zkrátka Mironičem, byl celkem dobrý člověk, ale své spoluhodiny k smrti nenáviděl. Měli jsme menší hospodářství, (asi 12 kusů horšičko dobytku, 5 koní, 3 velbloudy, několik vepřů a asi 30 ovcí, což na Tamní panský správu nebylo mnoho), a pak zeleninovou plantáž ve výměři asi 2 hektary. Pěstovali jsme ve velkém zeli, kapustu, okurky, melouny a červenou řepu. Zelí jsme poleváli od jejího vyjmutí až pomalu do sklizeň tak zvaným bulharským, nebo též tatarským způsobem. Za pomoci čerpacího zařízení, uvozeného do pohybu jedním velbloudem, rozvádělas se voda v umělých strouhách po celé plantáži, kde se pak pomocí ryčce pouštěla z brázd do brázd. Práce na plantáži byla značně úmorná, jižto však práce byla dobrá, dalo se to vydržet.

Jako mezu jsem dostával 3 ruble měsíčně k celému zaplacení. Nebylo to nic máloho, jižto jsem však nechtěl, uštěl jsem si kárty měsiční výplaty, což a mohl jsem si sámsdlouho koupit hovězí. Hospodář se dovořil, a s výplatou kárák ve vesnici Tajlova hovězí prodává, toč mi ji za 4 ruble koupil. V Rusku se naryjví hovězí

„skripta“, ale to byla opravdu „skripta“ v pravém slova
smyslu. Ale tak jsem si na ně nevyhl, že jsem se s nimi
nemohl roztoučit ani porézi, když již jsem byl v řadách
československého vojska na Rusi. Předělaly se mnou celou tu ruskou
snakovi, jako i cestu tropickými kraji do vlasti. Mám je
dodud a velmi si jich vážím, až jsou tupe a hluché
jako poleno.

V Mironi jsem byl pomalu dva roky.
Naučil jsem se u nich takorba perfektně rusky, ovšem
s venkovským dialektem a s přimíseninou slov maloruských
a tatarských, jak v onom kraji ani jinak nemohlo
býti. Naučil jsem se tam dokonale jízdit na koních
i velbludech, takže jsem si troufal sděditi s každým
kordkem. Avšak rdokonalil jsem se značně i v něm-
čině, neboť jsem s německými kolonisty celkem dobře vyhá-
zel a hrával jsem jim občas i při jejich evangelických
bohoslužbách.

V pravoslavném kostele jsem byl až tu dobu celkem
jednoduch. V Mironi na náborovosti mnoho nechráti.
I když jsme tu a tam zajeli do některé kováčské stanice, kde
byla pravoslavná „církev“, měl ji můj chlébodánc bez
pošimnutí.

Jednou rák, bylo to v roce 1914 s velhoncek, přece
si usmyslila stará hospodyně Olfim Petrova, že pojedeme
na „přilnočím“ do stanice Beablihu, kde měla provdanou
dceru. Lehli kočárek, trojka odpočatých koní, pořádný
balík „pivogů, bulch a kuliců“ (velikonoční pečivo při-
chystané ke svěcení) a již se jelo.

Cesta byla úžasná. Voda z jarního tání teprve před
nedávnem spadla, blata, se se hole místy borila až po
oay. Konci se potili, supěli, ale občasné popohnání „knutem“
vždy vždy je přimělo k dalšímu běhu.

Beabli byl od Ostachova vzdálen asi 8-9 verst.
Přivítali nás tam velmi rodcně, avšak bez obyčleho

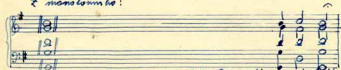
počestím', což mne poněkud překvapilo. Nebylo to prý však dovoleno, neboť až do samého „vokálního“ pasáží stálý piest.

Okolo desáté hodiny večerní vypravili jsme se všichni společně do pravoslavného chrámu.

Nov byl tmavý, tichý, jakoby nabítil tajemným očekáváním cizorodného, mocného. Jen to hrozné bláto slyšelo pod náhama, rozstříkující se na své strany.

Proplétali jsme se nekonečnými uličkami, až jsme se náhle ocitli na chrámovém náměstí. Čistal jsem stát v němém úžase! Celý kostelík tonul v záplavě nepočítaných světel, takže se zdálo, že stojíme před obrovským světelným stromem. Světlé chrámu se rozléhaly na své strany prouhy, na nichž byly připevněny velmi huče-lucerny se svícemi. K tomu střecha, obnos, cimbuří, to všechno bylo skvělé osvětleno a působilo mocným dojmem.

Započaly slavnostní bohoslužby. Sluhé, s nekonečným jednotvárným „Gospodi pomiluj“, s mnohaletou modlitbou a stěží a písmo. Avšak čím se více blížila půlnoc, tím písně světlé dobaře chrámového sboru byly slavnostnější. Ž monotonního:

Gospodi pomiluj, Gospodi pomiluj, Gospodi po-mi-luj!
přicházelo se do veselého, melodického:

gospodi po-mi-luj, gospodi po-mi-luj, go--spo-di po-mi-luj!

A písně o půl noci zachlábaly všechny strany a chrámem zahrňalo jávaní „Christos voskres“ a v odpověď na to „Vo istom voskres!“ (Kristus vstal a mrtvých, — vpravdě vstal a mrtvých). Byl to suchý opravdu dějinný. Každý všech plály slavnostním samocním, objímali se vespoň s kněžským i mezi sebou — nardím' se navzájem stupňovali. Po ukončení bohoslužby vyčkali před chrámem, kdež nás přivítavých stolec bylo množství veličnočních jidel, které bitičkou pop a jakýsi světél.

Tímto byly slavnostní vzhůrem ukončeny, všichni se rozcáhali do svých, a pak teprve rozpočalo hodování, které se protáhlo až do rána.

Místa, v nichž jako válečný zajatec jsem byl na polních pracích, byla jakoby odřezána od ostatního světa. Na nejbližší postovní úřad, nacházející se v borácké stanici Sekáci, jsme měli sice necelých 20 km, na nejbližší železniční stanici pak plných 60 km. Jen zpráva se k nám dostávala nějakou zprávníčkou o tom, co se děje ve světě. A tak jsem neměl dlouho potuchy o československém vojsku na Rusi.

Teprve v polovině roku 1917 došel br. Slavík tuším z Rostova na Donu, kde byl náhodou se svým hospodářem, jedno číslo českého časopisu „Českoslovan“, vyhlašujícího v Kijevě. Ihned jsme si s několika druhými tento časopis předčítali a s dle rad s ním střeštěných jsme se přihlásili do československého vojska. Ovšem naši hospodáři, jakmile se dověděli, co my máme podniknouti, sudy nehty se bránili našemu odchodu. Měli nás poměrně dobře a usmírně lacině pracovní síly, proto podnikali všechny možné kroky, aby nám jen odchod do vojska znemožnili. Když naše jednání nesděllo k účtu, napjal jsem profesora Masaryho, který v té době byl v Rusku, dopis, v němž jsem mu vyložil naši těžkosti. Dostal jsem od něho tuto odpověď:

„Pan František Kopřiva
v Sekáci.“

Po svém návratu s fronty obdržel jsem Vaši dopis. Přikáral jsem vojenské komisi Odbočky vyříditi Vaši záležitost a postarati se o Vaše bratry odesláním do vojska.

Sporohovem
Petrohrad, Menchaeva ul. č. 13.
7. září 1917. J. G. Masaryk

Tento dopis opatruji jako oko v hlavě.

Zanedlouho po obdržení dopisu byl jsem volán k vojenskému náčelníku v městě Michajlova, kdež mi byl přidělen „konvoj“ (průvodce) v osobě sympatického boráka, Stejána Makimova, který po vyřízení svá zranění se vrátil opět na frontu, a byl jsem odeslán k 1. československému záložnímu pluku do Žitomíru.

Celý týden jsme jeli s horákem Stepanem z Mladějovky přes Charkov, Poltavu, Kijev do Žitomiru na odložití někdy až neuvěřitelně obtížných. V té době bylo v Rusku hojně ustavováno vlakem. Všechno přeplněno, všude nával. Tak na příklad v Charkově byla taková tlaxemice, že dobrá polovina cestujících se do vlaku nedostala. A tu se stalo, že můj Stepan Markimov byl ve voze, kdežto já stál na peroně. Ažāk mladší Štěpka si řekl rady: otevřel okno, popadl mne za ruce a vstál mne do vagonu druhý!

V Žitomiru u náložího pluku byl jsem ižte ižde týden a jio mne poslali s doplněním ke 4. pluku Prochopa Velikého, který se právě ustavoval v městěku Románově uedálke Rovna. Byl jsem zaričen do rozoroty, kterou pordeji velitel porolžeší fronty plukovník Čiček naaval pro jiji udatnost v bojích „ uidernou rozorotou“.

V ráčích 4. pluku Prochopa Velikého prodětal jsem pak stratipluví, takžka mšiči trvajici ústupu z Ukrajiny do ruského ústřecení, zúčastnil jsem se boji u Bachmarě, v Puce, u Lipjag, v Samaru a na Nikolajevské frontě. To jio v Rusku zúčlas krutá obrátka války. Nebylo pomysleno na hudebu a zpěv, neboť ji prandivo přičleno, že hele zúči válka, Musy usínají.

Až typrve ke konci roku 1918, v měsíci listopadu, kdy jio jsme byli nesmírně vyčerpani, edumoraní a rozjinstými neúspěchy posledních měsíců uvedeni takžka v zupalstvi, byl nám poskytl mit několika měsíci v rasloužený odpocinek v novělkém městě Tadrinšku v permoté gubernii. To jsme se napřed musli probrat přes neletyjná pohorí Králie z Enropy do Asiie, na širovka, neko měně plavě Matusky Libire.

V tomto Tadrinšku žili jsme aspon třechu spet životem lidí kulturních, prahnoucích po jiných hodnotách, než je poskytuje válka. Spocátken nás tam přijali s naděverou a velmi združlivě. Když však viděli, že jsme bratská a nímí kve a přičuene mluny, že máme ruský lid vpravdu rádi a že jsme snad jediní z rúaných těch intementů, kteří to s Ruskem mímí dobře, otevřeli nám svá srdca a malém by nás na rukou nosili. Neboť

Pevcký sbor č. 4. pluku Prokopů Velikých (stornista
br. Josef Kouba) v Rusku - na Sibirii v letech 1918 - 1920.

prostý ruský lid je jidem z nejlépeších lidí na světě.

Šachinsk bylo novelké, celkem kastrické síbírské místo, avšak po stránce kulturní a světové velmi vyvíle. Mimo vyvíletého školství obecního měli tam sáučké i ohlapecha gymnasium, reálku, obchodní školu a řadu odborných učitel. Velmi cípomí se tam mělo k větu tak zvaní „Občestoprikarčikov“ (spolek obchodních příručích, asi jako naši československá obchodní beseda), které mělo vlastní budovu s pětkou vyživným divadelním sálem a řadou kulturních místností. Nečekaně bohata a krásně usporádána byla i městská knihovna, čítající desítky tisíců hodnotných knih.

A v tomto Šachinsku jsme sestavili početný plukovní pěvecký sbor, čítající více než 60 členů.

Skormistevství se ujal odborný učitel br. Josef Kouba, rodák z Trábechonic pod Orelm, ryčičný hudebník a nevinavý, potěrný pracovník, který během poměrně brátke doby vypracoval z nás pěvecké těleso, budící pak údiv a úctu voličního posluchačstva. Navícili jsme v místnostech amíněného „Orčestra prikarčikov“ řadu hodnotných sborů od dobrych českých skladatelů: Kříčkovského „Utonulou“, „Probu odvlečení“, „Divá, divá“, Jeremičův sbor „Vehřm již hlavu národa“ sbor Oldřicha Blechy „Kypjor“ na slova Petra Bermaně (snadnější, než „Kypjor“ Korákov), Žajcův „U boj“ (o ruském textem), Ročkošněho „Kamčiku“, Pravašev „Choral Čechů“ a celou řadu našich i ruských písmí národních. Co to bylo práce se sbíráním potřebných sborů, co to bylo noci, věnovaných spisováním potřebného notového materiálu! V skormistru bratru Koubovi našel jsem jeduho z nejlépeších přátel ve svém životě; pro něho bych byl hotov kdykoliv položit život.

Po návratu do vlasti věnoval se učitelství ve svém rodišti Trábechonicích, kde se s obětavostí sobě vlastně puděl do organizace pěveckého a hudebního života. Bohužel - přecnil své síly, vyčerpání účasti ve stránce nále metoví. Zeměl předčasně v roce 1926 a je pohřben na povátusím Orelu.

Čest budě jeho větle, nehybnou památu!

Plukovní praporek 4. českoslov. střeleckého pluku Prokopa Velikého

*Štáb 4. československého pěšího pluku Prokopa Velikého
(fotografováno v Tadrinskú na Sibiři 1918).*

Ze Šadrinoka jsme odjížděli počátkem května 1919, abychom scaupali iich sibiřské trati a školy němeň Udiňska, který nám byl vyhrazen k ochraně. Loučení se šadrinským obyvatelstvem bylo dojemné - myslí si na nás a myj na ně. Avšak si to rojinský jst jš takový, se nedba' sentimentalit.

Jeli jsme tisíc kilometrů prostorami sibiřských tajg a pláň, které se zdály byti opravdu nekonečné. Přeš Tjumen, Omok, Novononjšk (druhá Novonibrista), Ussurijsk, Krasnojarsk, Kansk a Tajpětu a dále k nížním Udiňsku. Byla právě doba nejkrásnějších měsíců v Sibiři: Věně panenských lesů, nádherná květena, o níž jsme neměli do té doby ani tušení, to všechno a horšně vyrabalo naše představy o Sibiři. Největ krasa, nemilodružná zima, i překrásné jaro a teplé léto panuje na Sibiři.

Co však náš všchný velmi roztýpěovalo, bylo to, že se nás ve vlasti jš dávno žili: klidným, orboodným životem v osvořené republice československé, co zatím my, kteří jsme se do jisté míry o osvořeni zasloveni, musíme stále žiti v nejistotě a rojinském napětí. To velmi dráždilo naše nervy a mnohé přivádělo až k scaupalství.

Pamatuji se na tuto bolštnou příhodu: onemocněl jsem malarií a dysenterii zároveň. Plešhorní lékař mne poslal na kočím do sanitního vlaku, který náhodou projížděl místem našeho stanoviště. Bylo to myslím na stanici Tulumu, kde se sanitní vlak zastavil a zdržel několik dní. Vedle nás na kolejích stál vlak některé naší části. Má nemoc se zlepšila natolik, že jsem mohl na lůžku jš sedět a divati se z okna.

Převě naproti našeho okna byla „tepluška“ (nákladní vagon upravený k obyřání). Naš vnějš stěně teplušky byla přibita větvě jednoduška kůže a v ní byl uzavřen dravec, tuším se jstřít. O co tak hledím z okna,

otvírají se dveře smírně teplé a rychlé z nich náš hoch s odemknutím síkovače (rotmistra) Je ustrojen lehce, neboť bylo léto. Jednoduché kalhoty, rychlé boty, lehká blůza, letní čepice. Na boku se mu houpal na rameni těžký sluneční revolver. Vpřel se teplou na pohled úplně klidný a bezstarostný.

Přistoupil ke klesí, otevřel ji - dravě ihned vyběhl, zakroužil a emírel soláru. Síkovač u za ním dítal, pak náhle vytáhl z pouzdra revolver, přiložil si jej k pravému spánku - bleskla rána a nastartunk se káca mrtví k zemi! Hoši se sbíhají, připeřbarí lehní z našeho samitního vlaku však mizí jen konstatorati smrt.

Tahoré to bylo + oně dotě mzei námi. Nějlo lue se proto diviti, se ani tragická smrt plukovníka Tráce, ani pordeji zpráva o neúspěších na frontách na náš mnoho nepišobla. Naše nervy byly rozrušený a otrávený. Nějlo ani pomyslení na hudbu a zpěv.

Počátkem července 1919 byl našemu pluku přidělen nový rayon, blíž Bajkalskému jezeru, zahrávající tratí mezi Tulunem, Žimou a Čeremchovem.

Náš vlak, (byl jsem tou dobou již přidělen ke státní pluku), měl stanoviště ve stanici Žimě. Byla to dosti velká, depotová stanice, město samo bylo však poněkud dále od trati. Adjuťant nám sdělil, se zde budeme patně delší doba a tu mne to uedalo, pátral jsem po nějaké místnosti s klaním, abych si mohl občas zaxovit. Sdělili mi, se v kasinu náčelníků zaměstnanců je kino a tam prý je klaní. Živě jsem tam a táral jsem se čimka, mohl-li bych si tam občas kabát. „Já o tom nemohu rozhodovat, ale „charojn“ přijde, tak vy jse zpravit“ (se přijde majitel, jeho se zptáte) Abych jen počkal, on prý mne na něho upozorní.

Kandlouho vošel starší, velmi blaholytí vyjadající pán a čimik mne upozornil, se to je jako ten „charojn“.

Přistoupil jsem k němu a ruky mu předložím svoji žádost. On se usměje a praní mi, k velkému mému podivou, plynou naši materiální: „Mluvte hovorit česky - jse jsem

Také Čech "

"Vy jste Čech? A odkud?"

"A odkud vy jste?"

"Já su z Moravy"

"To povorujete, se z Moravy. Ale odkud? - dotarujete u rybnak.

"Od Uherského Brodu - z Nivnice."

"No vidíte, já su z Kemné a v Nivnici mám tetu. ^{Ymenuji se Koudela}

To bylo překvapení, jaké jsem nečekal. A tu sedal do vyprávění. Byl ^{perestrojník} mamon, jako mnoho jeho rodáků, a chodil se svým otcem po světě. Postarali se sá někde do ruského Polska. Bylo to v roce 1905, po prohrátí rusko-japonské válce, kas nedávěné ruské revoluce. Byl tehdy mladý, jako Štěpán horkokrevný, nerozhlasil s tím, jak carský režim kercháel s drobným pracujícíím lidem, něco řekl, policie jej sebrala a hajduky s ním na - Sibir. Tam ho pustili, mohl a volně pohyborat, vydělat si živobytí, ale každých třináct dní se musel osobně hlásit u vojenského náčelníka. Spočátku se mu darilo promáčkem. Ale ujali se ho Poláci, kteří jiz dříve byli porťičem podobným soudem, kteří však si jiz zapomohli, a ti ho dostali do zálezníčních děln. Poněradě si práce hládel a nebyl útrátný, vydělat si pěkný groš, a když se pronajímalo zálezníkářčejší sebrání, pronajal si to. Okřmil se s Polkou a darilo se jim velmi dobrá. Podnik pak přišel do padly a on jej koupil. Měl tři děti, jako obráčky. Jeho žena byla sorummá, milá pani, která mu řídila domácnost k plně spokojenosti. Tak si v té Sibirii rozpl, se mu ani nenapadlo pomýšlet na návrat. Jen ty neutěšné politické poměry mu dělaly těžkou hlavu.

Najin se mi dovolil cvičiti na klavír, ale musel jsem choditi k němu do domácnosti a nejdříve si stál pak můj vojenský oběd netknut v kotjleku, neboť jsem dostal další lepší oběd u svých nových hostitelů.

A tak i zde se ověřilo známé přísloví, se "neschází se hory s horami, ale lidé s lidmi."

Bylo to právě v Novém roce 1920, když se vlaky našeho pluku daly na poslední cestu nekonečnými sibiřskými pláněmi; aby nás zaverly do Vladivostoku, odkud jsme měli plouti lodi do mlčované slasti. Byla to cesta jedná z nejnebezpečnějších, jaké jsem kdy ve svém životě zažil. Cesta byla různá, na pohled nepříkonatelných překážek, jež se nám stavěly do cesty! Japonské vojsko, oddělky atamana Semjonova, část gennála Skjpetova, ukrutná rima, o níž si v našich krajích nedovídejme nic, aniž anisymáimnou představa, rozrušená tráta v tinslech a galeních oholo Bajkalského jezera, to všechno sbratřovlo našemu volnému odchodu ze státní sibiře. Co tu bylo různého vyjednávání, zábrach se sbratřovmi v rukou, ústoků a chytacím! Nakonec se to všechno překonalo a my evolna, ale musíme si to všimnouti z Irkutsku přes Bajkal, Sludanku, Teukně-Vdinsk, Čitu, Karimskou, Mandžuri, Chajlen, Cicihar, Čonkin, Nikolok Uvurjokij, abychom dne 16. února 1920 přišli do Vladivostoku. Jak lehce se to vypročítání a jak těžce se ta vzdálenost asi 2.700 km se křimy do Vladivostoku sdolala! Vědět nám to se zastávkami sbratřovlo vše, než půl druhá měsíce!

Ve Vladivostoku nás ubytovali na „Gnilom uglu“ do vzpíných ubíhací, kde jsme trčeli až do 22. dubna, kdy konečně pro nás připlula „Amerika“, esdo velikosti svůj třetí lod na světě.

A v tomto Vladivostoku jsem přišel o jednoho z nejmilejších a nejlepších kamarádů, jaké jsem měl. Obratřov Františka Vladyku, vojina 3. rotě.

Seznamil jsem se s ním podivným způsobem: bylo to někdy v prvních měsících roku 1916, když jsem jako vojáček byl samostatně u Petra Mironoviče Janiljova v oblasti doudých koračků. Vyprávěl jsem se jednou v neděli ke svým kamarádům, samostatným u stádku Semjona Borimice, vzdáleného od nás asi 6-7 verst. Hlochy jsem však doma nestráhl. „Kde jsou naši Austrijci?“ táři se sluzbní dearky. „A kasti do vesnice k Trofim Petrovičovi. Vítají tam

Dobrovolci č. 4. pluku Prokopa Velikého,
 s nimiž jsem byl jako zajatec na polních
 hracích v Oblasti donských kozáků. Upravení stojícím
 první na pravé straně stojí br. Frant. Vladyka,
 poručík kašymovské tragické smrti v Vladivostoku.
 (Fotografováno v Sadrensku na Sibíři 18. X. 1918).

našeho přeměněného". „Koho se ští nítat?“ - ptám se nechrápně
„No našeho přeměněného Vladyky. Přivzal si ho Trofim Petronič z
Michajlovky, šel si ho na práci a teď si s ním, chudák, není rady.“

Tomu jsem nerozuměl. Plu svědarosti pustil jsem se do osmačere
vesmiky, vdelel¹ od státku Lenjona zoximie anidru kilometry.
U domku Trofim Petronič velkým shluk lidí. Muži, ženy, děti, všichni
se tlačí dovnitř net aponí okny nakukují.

„Co se tam děje?“ - takí se svámého muráku.

„Hostí tam Austrijce i s Přeměněným Vladykem. Běž dovnitř.“

„Lidé mi ustupují“ sестy. Ke dlouhým stěm, pokrytým
ubrusem, dvě řady našich kluží. Oči a jim ontily a iista se
leskla různými mařmotami. Na stole „purogy“, „bulky“, smažené
maso, láhve se „samohonkou“. V pravém uhu, pod hlavní stonou
seděl mladý, kerhý rajatec, jehož jsem nermal. A ten právě
rautřičoval na sebe pozorost přítomných.

U uprostřed jíby stál v důstojné póze Jožka Novotný,
korář, velmi podarěná kopa, sycák všemi mařmotami, který
měl hlavní slovo. V tom okamžiku právě karatelky blaholil
svoji česko-ruskou kantýrkou:

„Gospoda, teď kon všichni pokloníteš, náš Otec Vladyka
vám dást svoje blagoslověníje.“

Venkovné slovine sklomli hlavy a počali se křičovati.

Jožka pak se důstojně obrátil a kantorským tónem pokračoval:
„Vladyko náš přeměněný, uděl požehnáni lidu svému.“

Nový rajatec, patrně již předem rasněčený do své úlohy,
vášně povstal, snal se stěny mezi ikonou a ~~to~~ počal s n
na své stěny křemati. Teď jsem již dokonale chápal celou tuto
komedii. Nový rajatec se jmenoval Vladyka, čehož očima korář
njuril k tomu, aby s něho udělal „biskupkou milost“ a poměl se
na jeho účet s ostatními rajatci dobře. Nř nedbal na to, se při
tom napaluje kerostale, negramotně ruské vesmičany.

Od té doby jsme Vladyku něobemě zvali „přeměněným“, což
mu ryneko pěknou uljarmu od těžké muřické dřiny, neboť jeho
hospodář nikdy si potom netroufal na svého Vladyku tak, jako
si troukali ostatní muřici na rajatce.

*) přeměněný Vladyka = pravoslavný biskup, episkop.

V pordeji, kdy již jsme byli spojeni v legiích, u 4. pluku Prokopa Velikého, čestně jsme si na omu příhodu vzpomněli a bratra Vladyku, „přošviceneho bálušku“ jsme si dobírali. Byl to hoch veselý myslí a skatého srdce. Nikoho nerozmutil, nikomu abyčtině neublížil. A podarěných stěpů měl vždy takovou zárobku, až jsme se divili, jak si je může všechny pamatovat. V bojích byl udatný a měl velkou kličku. Oni prodlával všechny bitvy, jichž se udatná jeho 3. rota zúčastnila, vyvířil vždy ke pohony, „kluci“ - říkával: „jedno je jistý a to si dobře pamatujte: pro Františka Vladyku není nepřátelská kulka ulita.“ A nebyla. To vlasti se s námi však přece nemohl!

V předstíni před ubíhací 3. rotou byla umístěna plukovní pokladna, u níž stála ozbrojená stráž. Jednou v noci vyjel bratr Vladyka do této předstíni, chtěje jíti na záchod. Ozbrojení bratři u pokladny seděli nějaké hlouposti s puškami, náhle vřta rána a kradla bratra Vladyku do světa. Než se dostavila lékařská pomoc, za strašných bolestí skončil.

Myslím, že to byl jeden z nejsmutnějších pokřtů, jakého jsem kdy byl přítomen. Naš čestný pluk Prokopa Velikého měl za své bojové činnosti na Rusi zvržené stráty. Celkem jsme pokřtili 197 bratrů. Ti ostatní však padli v bojích, na což byl každý z nás neustále připraven. Ale bratr Vladyku nepadl v boji, pro něho opravdu nebyla ulita ta kulka nepříteli, jak sám částe říkával. Ale byl stílen z pušky bratra-společníka a ke tomu to byl náš poslední mrtvý, jímž jsme nas prahn do osvobození vlasti, na kterou se těšil jako malé dítě. A v tom je právě ta bolestná tragika jeho nešťastné smrti.

Pokřtili jsme ho na březích Uurijského zálivu Tichého oceánu, na hladině točce'm hřbitově: Naš plukovní přechý sbor mu zapel Foorstova Oráč. Byl to náš poslední zpěv, neboť poté jsme se již ni byly jako „plukovní sbor 4. pluku“ nevěsti. Plukovní hudba tklivě zahrála „Kde domov můj?“ a čestná četa 3. roty vyválčila salvu...

Všichni jsme sbreli; mnou i nás i horce zaplakali, když jsme se s „Přošviceným Vladykou“ loučili naposled.

Čsl. legionáři, rodáci z Nivnice, ve Vladivostoku 15. III. 1920.

Vladivostok

Monument of Russian General, Vladivostok
 碑念紀一八八四

Street in Vladivostok
 街路市埠港濱海濱俄

31. Šedmi mori do vlasti.

V pohádkách našich babiček se často přihodilo, že stařečtý rytiš, ne-li princ, musel připlouti sedm mori, aby se dostal ke zlatému zdámku, v němž byla zablata princezna. Tmy, československá legionáři jsme museli plouti sedm mori, abychom se dostali do vytvoření osvobození československé republiky.

Bylo to moře Japonské, Žluté moře, moře Čínské, Indický oceán, Rudé moře, Středozemní moře a moře Jaderské. Těmito mori jsme pluli plufch šest nedel, poměrně klidně a bez větších nehod.

Když dne 23. dubna 1920 jsme opouštěli Vladivostok, srdce u nám mřálo bolestí. Těže jsme se loučili s Ruskem, které nám bylo tak dráho. Vědět nám po pět let, a mnohem ještě dle, bylo druhým domovem. Měli jsme rádi ten prostý, ardečný ruský lid, tak těžce zhoušný soudem. Když jsme si rozpomněli, že patíme již nikdy nepatříme ty sírové ruské stepi, mnohý z nás i zastel.

Vladivostok byl v den našeho odjezdu pokryt ještě novějším sněhem. Avšak je druhého dne naši plavby rapitně přibývalo teploty, která nás vytáhne se zdumivě lethargie a nabáda k pilné práci. Tímto bylo započato s organizací osvětové činnosti. Uspořádány kurzy anglický, ruštiný, němčiný, kurs těžkopis, americký střípek. Filippi začal vydávati lední časopis „Amerika“, uveden do chodu velký záchovný turnaj, zkrátka, práce jen nepřetržit. U zastavení jsme také přivěchy sbor. Velký transportní převážný sbor, čítající ohole sta členů. Jeho náčelní se ujal průvodník 5. právní pluku bratr Michalík, člen Švédského sdružení moravských učitelů, rytečný stornista a velmi svědomitý, obětavý pracovník. Po celou dobu plavby mřálo jsme deuce zhoušný epem, ačkoli bývalo někdy až přisvěrné vedro. Špírali jsme v podpalubí, v místnosti, která sloužila portně za jídelnu. Prokurhodná byla výstroj a výstroj b. stornista Michalík. Šládlala se se tři náčelní z plavek, náčelní na utírání prtu a malé ladičky.

Lod "Amerika", převáživci XXII, transport čil. vojka z Ruska.

Nacícováním sborů bylo dosti obtížné, neboť naše převozky
bratrstvo bylo značně různorodé. Sbor byl složen z příslušníků
našeho 4. pluku, z lovců od 5. pluku, z příslušníků stejného
délstřílectva a různých menších "komand" a oddílů,
s mámi plujících. (Bylo nás na lodí "Demare's lodm", po-
sádkou přes 4.000.) Půjčila nás však nadšená láska ke
storovému spěvu a to bylo to hlavně!

Ka dobu plavby z Vladivostoku do Port-Šarctu nací-
čili jsme tyto sbory: B. Smetana: "Váno", D. Ant. Tvorák:
"Milanka Ivanika", "Hostina", V. Novák: "Vánoční ukol'čar'ka"
P. Křížkovský: "Utomilá", "Odvedeního prosta", "Rozhodná", "Žaloba",
K. Bendl "Pochod Těborů", Malát: "Kolka imbrocka" Praus:
"Chorál český", státní hymny, chorál: "Kdež jste Baš' bojovní"
a velký počet národních písní českých i slovenských a různých
šipavach.

Dne 28. dubna 1920 jsme dorazili do Hong-Kongu. Bylo
to snad nejkrásnější město, jaké jsem kdy v životě viděl. Výstavní
budovy ukrytými se ve světlé zeleni palm, bambusových keřů,
palmů a podobně. Ve městě jsme projížděli ryoká, pochodová
travní, je nesmírně čisto, ulice vyasfaltované, kda' se, se
nikde nem' ani prachu. Cizinci ruskové s drubolyými vozíky
neustále nabízejí své služby. O toho bohatosti. Těch přebí-
ných věcí a cíněho slata a nádherně řezaných věcí se
slonoviny! Kráčil jsem snad půl hodiny ulicí, a mi'z byl
skutiněch obchod jeden na drubem. O těch lidí, jako
mravinisti. Všechny máme rasy a národnosti jsou zde zastou-
peny. Navštívil jsem též postavenou hong-kongskou botanickou
zahradu, která mne očarovala. Snad ani v roji nebylo takový
tak krásně, jako tam. To se, vřem, neda' popsat, to se musí
vidět. Shodou okolnosti jsme oslavili v tomto překrásném
městě svátek pracujících, 1. květen. Nežleje s ním přišli na své
naši sportovci. Byly zde totiž zahrány dva fotbalové zápasy,
v nichž naše mužstvo vyhrálo: fotbalisté 5. pluku s jedenáctkou
Čínou 3:2, mužstvo 4. pluku s Angličany 2:1. Uspíšelo
to v Hong-Kongu neobyčejný rozruch.

Druhou naší zastávkou byl Singapur, ležící takřka na rovníku. Připluli jsme tam dne 9. května 1920. Vědro neuvěřitelné, tak tak, že se člověk horkem nerozkl. Město velké, přístav dlouhý několik kilometrů, ale s Hong-Kongem se co do krásy rovnati neda'. Tade jsou zastoupeny téměř všechny národnosti, avšak přibírají Malajci. Angličané jsou ovšem pány města, nadiš je bud v krásných osobních autech nebo v pohodlných motorkách. Nác si ovšem ani nevšimli - nestali jsme jim záte. Tade jsem navštívil botanickou zahrádu, která prof je největší na světě. Ale v kraji se Hong-kongské rozhodne nepřehledná.

Třetí zastávkou bylo stejné přístavní město Kolombo na ostrově Ceylonu. Přibyli jsme tam 16. května. Evropská část města je velmi krásná, ale čtíti domácností jsou abudované z primitivních dřevěných chatič. Ve městě je pozoruhodný, velký sad Viktoria a bohaté museum, v němž jsou věci opravdu cenné.

Ceylon - dříve se nazýval "Sri Lanka".

Z ostrova Ceylonu jsme pak pluli na zastávku již do Rudého moře, kde panovalo druhé vědro. Teprve u přístavu Suesského jsme se zastavili, neboť přístavem jsme se museli nechat táhnouti dvěma menšími parníky. Naše loď v přístavu nesmí pracovati, aby jejími obrovskými šrouby nepoškodila písčité loky kanálu.

Dne 31. května dostihli jsme Port-Saidu. Jaké bylo naše překvapení, když nám sdělili, že nesmíme do města! Toposud vůbec jsme se mohli volně pohybovat, teprve zde měla být učiněna výjimka začalo vyjednávání, aby nám povolili spon uspořádat koncert. To se nakonec podařilo. Koncert se odbyl v ohromné hale "Casino-hotela". Učinkovala hudba 5. pluku a náš transportní sbor.

Zapeli jsme řadu hodnotných sborů, posluchačstvo však nijaké upoutaly žádné naše písně národní. Lepších byl ohromný, málem by nás byli na ulici nosili. Trubního dne jsme museli koncertovati opět. To hrála hudba našeho 4. pluku a zpíval opět náš pěvecký sbor. Měsí vybraným posluchačstvem byl i egyptský místobráta. Člověk by ani nevěřil, co takový kulturní podnik znamená. Jocišli jsme tím, že jsme se pak volně mohli pohybovat ve městě a při našem odjezdu musely všechny egyptské lodě, v přístavu kotvit, nás transport ochránit.

Dne 7. června jsme dorazili do Portu, posledního přístavní naší plavby sedmi moři.

Po vyložení v Terstu a nasazení do připravených vlaků jeli jsme přes Občinu, Lokatec, Postojnou do Lublane, odtud pak přes Maribor do Rakouska, kole dne 13. června 1910 jsme u Sv. Valentina přijeli přes Tunaj, abychom téhož dne dopoledne stanuli v pohraniční stanici Trovisti na půdě naší milované vlasti. Byl to okamžik velmi dojemný. Seřadili jsme se na lince za stanici, velitel pluku podpluk. Krcutůl pročitáním slovy vylíhl ryjnám této historické chvíle, vzpomněl všech padlých a zemřelých bratrů, jimž oud nepopírá radovati se s námi na prahu milované vlasti a připomenul nám, jakou řádu porinnosti máme ještě před sebou. Plukovní hudba zahrála státní hymnu, při čemž plukovní praporec uctivě se skláněl k zemi. Mnozí z nás dojetím až slzeli.

Pak jsme jeli do českých Budějovic a odtud přes Jiellavu, Hlinisko a Chudim do Hradce Králové, kde jsme měli být i posádkou.

Že několik dní, po obyčejných formalitách demobilisacích, odjel jsem do svého rodiště, milované Nivnice. Přijali mne s otevíránou náručí. Zokonce nově restaurovaná kapela „mladých muzikantů“, hochů to 14-16 ti letých přivítala mě zahrát dostaveničko. První dny by mne byli na rukou novlí. Potom jsem však s hrůzou počal pociťovat, že jsem jaksi přibytčný. Že za tolik roků mého pobytu v zahraničí zardili se všude ve všem, jako bych se již nikdy nevrátil. Místo varhanikar po p. řídícím Křehákov, jenž meritum zemřel, bylo již definitivně obsazeno. Vůde, kam jsem sešel, jsem měl dojem, že na mne hledí s nedůvěrou, s neklidem, namírním-li snad někoho vytlačiti s místa, které za mě upřítomnosti zaujal. Neutěšivé politické poměry do té míry zčernily klidnou hladinu mého rodiště, že nebylo možno s nikým si upřímně pohovořiti. Každě tři slova si vykládali

jen ne tak, jak bylo míněno. Když jsem poznal, že
nebudu moci zakotvit ve svém rodišti navždy, že
budu nucen odejít z domova a poohlédnout se
po jiné existenci, nechci-li, abych z toho sešel.

Něbyl jsem však na tom tak pouze sám. Tmnozí
další ničiteli legionářů byli na tom podobně.
Bylo nás přes třicet! Ujednali jsme se, že
kež rodišti opustíme, ukážeme svým spolurodičkám,
jak jest možno žít opravdu bratrsky, bez malicherného
skorpení, a že tak by to bylo vlastně nejfortelnější.

Pustili jsme se do organizování legionářského plesu.
Něčeho takového, jak jsme to pořádávali ve volných chvílích
na prostorách městušky Rusi či na nekonečných pláních
sibiřských. Česko-ruský večer. Doházíme to? Byli jsme
poměrně mladi, v nejlepších letech okolo třicátky. A
vědomi jsme milovali hudbu a zpěv, vidět v našich
řadách kolovala nívnická muzikantská krev. Zestavili jsme
z brášku - legionářů muzický pěvecký sbor, čítající
28 členů. Tak nám to jaksi vycházelo ve všech hlasech,
jedna radost. Ve volných chvílích večerem jsem zhar-
monisoval řadu ruských národních písní jako: „Volga
Volga“, „Soldatůški“, „Slavnoje more, vyjasněnnyj Bajkal“,
ukrajinská „Oj ty Hricu, Hricu“, „Oj za hajkom“, pak
onu vojenskou: „Vševěště sokoli orlami“ a ještě jiné.
Rozepsali jsme je a počali navvícovat. Až nás doma,
při harmoniu. A sto nám to až nečekaně dobře. Byli jsme
při tom šťastni a spokojeni. Ždalo se nám, že aspoň v ty
večery zpěvních ukoušek jsme vytrženi z toho vědního života,
plného podzírání a spehování, že jsme zase na krásnějších
pláních a tajgách sibiřských, které jsme měli tak rádi.

Hoši, zvláště ti mladší, dosud svobodní, se
vytasili s plánem, že by se mělo navvíc i několik

Těch krásných ruských tanců, které se nám tolik líbily.
I do toho jsme se pustili. Motivy lidové hudby jsme si
pamatovali, rozhodl jsem to do not, rozepsal pro dechovou
hudbu (smýčcovi tou dobou v Nivnici nebylo), a já jsem
počali s náčinkem. Navolali jsme několik děvčat, my, kteří
jsem již byli křemali, zaovalili jsme do krásy ruských tanců
své manželky a zkrátka již jsme balili: krakovjanka,
korevicha, lezginku, ruský two-step, jen se od podlahy
přesilo. O třech ještě několik jedinečných sólových vystupů
a kupletů, jichž jsme z hosty kolem světa znali celou řadu,
a program večera byl hotov.

Nevštevň jsme měli nečekanou. Šal lidového domu
a přilehlé místnosti byly plněcky nímického občanstva, v
krásných krojích, na něž si doposud Nivničani potyží.
Ale i místní honorace, učitelstvo, četnictvo, kněží, zivnostníci,
něchno bylo zastoupeno, se jsme tomu ani věřit nechtěli.
Ovšem dostavili se jednotlivci i z okolních míst, z Uh. Brodu,
ba dokonce plukovník Smetana, nímický rodák, neváhal
přijít na náš ples až z Brna!

Všichni císla pořadu se nám udarila bezvadně. A
snad ze všeho nejlépe ruské písně našeho legionářského převor-
ského kroužku. Všichni jsme byli v uniformách, tou dobrou
ještě zachovalých, takže byla radost pohlednout na
ty vyrovnané řady zahraničních bojovníků, jak se hotoří
ke zpěvu. A po zpěvu? Šdalo se, že polbesk nebude mít ani
konca. Co my však nejvíce dojala, byla okolnost, že řídící učitel
Rudolf Oplatal, nejlepší nímický hudebník a sborníkář, můj vror,
v jehož stěpějích jsem se směřil krátce, přišel na jenosti, dříve
sme objal a veřejně mi pogrataloval.

Veselili jsme se a tančili potom až do bílého rána.

Šelhy po plesu, jenž byl nepoměrně nejvdarilijím podnikem
sezonny, jsme se my, legionáři, počali rozjíždět z Nivnice.
Do všech koutů republiky. Životala jich doma jen nepa-
tina krotka. Ale odcháceli jsme s čistým slitem...

Dne 3. července 1923 byl jsem přijat zemským
 finančním ředitelstvem v Brně do služeb finanční
 správy země moravsko-slezské a služebně jsem byl přidě-
 len k okresnímu finančnímu ředitelství v kř. Bradisti.
 Ježto jsem nemohl ihned získat příhodný rodinný byt,
 nypomáhal jsem v okresní péči o mládež, kdež byl tou
 dobou jednatelem a tajemníkem přítel Bohumil Vitek,
 který za této výpomoci mně dovolil v okresní péči
 bydlet. Ovšem bez rodiny. Bylo tam v té době asi pade-
 sat sirotků, kteří jsem po večerách cvičil při housličk
 spiraci národní písně. Váknule jsem v listopadu téhož
 roku obdržel jednopokojový byt shuchými a příslušenstvím
 v novostavbě obecního domu u městských jatek číslo 396,
 ihned jsem se tam nastěhoval a přivezl jsem z Nivnice
 i ženu s malíčkou dcerkou Lidkou. Její jma byt poněkud
 uvedli do pořádku, hned jsem se přihlásil za člena
 pěveckého a hudebního spolku „Sratopluk“, který tehdy
 řídil sbormistr Jan Vastáňka, ředitel kůru při farním
 chrámu Páně v kř. Bradisti. „Sratopluk“ byl v té době
 na značně umělecké výši. A hned příštího roku 1924,
 v jubilejním to roce Bedřicha Smetany i ^{Fr.} Antonína
 Dvoráka, ujal se přípravných prací k důstojným oslavám
 těchto jubileí mladistvý, nadšený hudebník, rováček
 bradistoký, Zdeněk Chalabala. Takorke z ničeho
 rydupal velký orchestr „Slavickou filharmonii“ a
 s velkým členem počal cvičiti i s námi ve Sratopluku.
 A v tomto jubilejním roce 1924 byly v městských
 sadech uspořádány ony společné oslavy největších
 našich hudebních geniů, jichž za řízení sbormistra
 Zdeněka Chalabaly se zúčastnilo aktivně na osm set

pěvců a nic než dvě stě hudebníků. Imetanom „Česká píseň“, kterou jsme tehdy společně zapěli, se nesla pryč nejen v blízkém okolí Klh. Hradiště, ale až na dvě-
tři hodiny cesty daleko! Mohutné přechkání těleso bylo slyšeno z pěvců širokého kraje: z Přerova, Kroměříže, Kyjova, Klh. Brodu, ba až z Hodonína, Brčlavy a podobně. Byl to podnik nesmírného kulturního významu, na nějž nemí možno zapomenouti. Ke členstvu našeho Svatopluku bylo v něm základním jádrem, nebila snad ani připomenuti.

Ostatně, neboť se sami přilisi dít, že se nám práce ve Svatopluku tak dařila. Měli jsme pro to všechny předpoklady. Předsedou našeho spolku byl Ing. Frant. Beneš, muž velmi obětavý a pro dobrocu vše zaměřený, který byl současně starostou města Klh. Hradiště. To byla pro nás nesmírná výhoda. Měli jsme pevnou, pohodlnou občasnou místnost v „Městanské besedě“, kde se členové storu rádi scházeli, neboť mnozí z nich pak hned po skončení přišli do vedlejší místnosti na půllitř plešněného, či holbu vína, o němž v té době nebylo nouze.

Sacnčili jsme za ta léta od r. 1923 do roku 1930 velkou řadu hodnotných sborů od různých hudebních skladatelů a uspořádali jsme množství poměrně úspěšných koncertů. ^{pro děti, pro ženy, pro děti} Zmohli jsme se na Fibichovi, „Jarní romanci“, na Šverákovi „Svatbní košile“, skrátka, štěstí nám přálo.

Jeť jednou jsme měli za tu dobu ve Svatopluku smíle, spojenců s ortudou, na níž asi do smrti nikdy nezapomeneme. Naš hrdiný druhý basista br. stavitel Josef Šverák slavil padesátku. Jeťto byl současně řápním starostou sokola a níkež muž ve městě i širokém okolí velmi oblíbený a velmi vážený, bylo upřadnáno, že Svatopluk oslaví tu jeho padesátku společně s místní sokolskou jednotou způsobem důstojným a slavným.

Pro nás, Sratopekáře, to nebyl naprosto žádný problém, neboť jsme měli neovceněný tak bohatý repertoár, že stačilo jen storky zopakovat a mohli jsme jet. Jenže člověk mívá a Pán Bůh mívá. Teprve před oslavami oznámil stormista Vastátka tak vážně, že bylo naprosto nyloučeno, že by nás mohl na oslavě řídit. Co teď? Ale hned se našel jeho zástupce, člen I. káru učitel Drobny.

„Já to za svého oddiriguji“ prohlásil ledabyle.

„Ale dokáže to jako Vastátka?“ táral se kolem se storm.

„Bůhst! Já jsem řídil jáni storky, má je takový Sratopek!“

Kámen nám spadl z srdce a to bylo chyba. Ve zkoušce, svolané asi hodinu před oslavou se ukázalo, že za jeho řízení nesvedeme žádný z chystaných storků, ješto byl v dirigování úplně vedle. Až na jedny prostoučké a lehouchké sokolské storky „Jdou sokolské síky, jdou.“ Šel pěkně do pochodu, raz, dva, raz, dva, a nás oslavence br. Florak fej měl rád. Tež když nic, aspoň ten mu zapíjeme. Na tom není co škazit, harmonisace lehouchka, lónina Jduv, znalí jsme to z paměti, a nás, nový stormista z podda.

Jenže on se nepoddal.

Šel, v němž se oslava konala, byl naplněn do posledního mistička. Kde kdo byl přítomen, z bradištské smetánky nikdo nechyběl a ještě bylo množství cizích osob, hlavně deputací z jednot, pravicích do řápu.

A my to zaskajovali. Šlo jsme na podiu, obmíni party, sokolských síky, (tehdy se ještě spírávalo i na produku z not), a čekáme na povel. Náš, nový stormista sleda - bylou porjivenosti přistoupil ke klaviru a uhodil akkord Jduv, jenže místo správné kvintové polohy uhodil polohu oktávovou a bylo kle. První tenor, který začínal sólove, vzal to místo od „a“ o kvartu výš od „d“, takže při spadnutí ostatních hlasů jsme se počali všichni „škazit“, což jsme se pak při storkech „donesome sromě k cíli“ uškrtli úplně a storky jsme nedokončili. Oh, ta ostuda! Jako okli. jsme se pak vytráceli po jednom ze sílu

Ostuda se „sokolskýmí šiky“ nebyla jedinou ostudou v mé hudební a pěvecké činnosti v Uh. Hradišti.

Za první republiky, v níž tak břížela stranická restrikce, bylo i Uh. Hradiště zachráněno touto řečí svých dětskou nemocí. Co to bylo různých stran a straníček, spolků a spoleků! A každý z nich chtěl vyjít činností, každý z nich se chtěl pochlubit plodnou prací na poli kulturním a osvětovém. Vedle nepolitického a čistě pěvecko-hudebního spolku Fratopluk měli své pěvecko-hudební kroužky Sokoli, Orli, Národní socialisté a Bůh n; kdo ještě všechno. Jenže takové malé město Uh. Hradiště nemohlo mít tolik lidského pěveckého materiálu, aby mohlo naplnit ty různé pěvecké kroužky či stroužky. A tu myj Fratoplukáři jma byli dobří nápomáhati všude. Jednou Sokolům, po druhé Orlům, potom hercům, jak toho bylo kde třeba.

A tak se nám stala tato věc:

Orleška jednotka v Uh. Hradišti připravovala akademii, která se měla konati v nově zbudovaném sále lidového domu. Na pořadu budou číslo tělocvična, recitativní a samozřejmě i nějaké to číslo zpěvné.

Orlešský smíšený sborak naocňoval a řídil v té době h. Alois Keček, odborný učitel zemské vychovatelny. Dobrý druhý tenorista, lhostejný zpěvák s příjemným hlasem, dobrý houslista a hlavně violista, který mimo to hrával při školních mších v zemské vychovatelně i na varhany. Poděk od Místku, bral to všechno „zkrátka“ tak trochu jako Mistr Leo Janáček. Ide absolutního sluchu mu mnohoeschárelo.

Ve Lvovské akademii, kde sedával vedle mne v II. tenoru, se jednou zmínil, že někdy z nás by mu mělo při té akademii vypomoci, neboť "on má delší početnější zkušené hlasy, než hlasy mužské. No, samozřejmě se nypomocíme. Tak jsme veselé chodili do zkoušek, konaných v lidovém domě při harmoniu. Nacvičovali jsme mimo jiné i Starhulovu II. směs z národních písní. Ušlo nám to celkem dobře. V každém hlase byl někdo ze Lvovské, tedy s "prosody" bylo postaráno. Ale i mimo to tam bylo několik dobrých a poměrně jistých zpěváků i zpěvaček, takže nikomu z nás ani nenapadlo, že by se nám něco nemlého mohlo přihodit. Náhledy ve zkouškách byla vždy dvěma, někdy se legrační, neboť nebylo mezi nimi ani zatyklých starochlidů, ani uměleckých starých pánů. Jen krátkost času od započetí zkoušek do stanoveného dne pořádání akademie nás trochu zarazila. Stornísto na to však hleděl optimisticky a smál se nám, když některý z nás opatrně nadhodil, že snad by bylo určitě, ještě jednu nebo dvě zkoušičky přidat nad stanovený plán.

Učin jsem ještě zkušenosti při zkouškách zpěvu, neboť za tolikrát léta přecházelho působení ve sboroch se volky - nevolky člověk něčemu přiučí. A tak jsem měl vždy na paměti ono staré, ověřené muzikantské pořekadlo, že "Finis coronat opus" - čili že konec korunuje dílo. Proto jsem vždy, když jsem někde něco nacvičoval (a nacvičil jsem různých těch sborů a opert za svého života hezkou řadu), vzal to pěkně od konce. Až si mne někdy dobírali, že jsem pověřivý, malicherný, umíněný. Ono to má v sobě co dobrého. Kdyby věc šla s počátku něčím jak krásně, konec však

se nějakým způsobem zpácka', je po dojmu. Na to počáteční
pěkně se zapomeno a posluchač si odváží jen klamání
& nepodvěřeného konce. Uperemil jsem přiběle sborníka na
tento můj poznatek, ale jaksi si toho nepovimnul, ušlo
to jeho pozornosti. A tak se stalo, že při každé zkoušce
jme uvedenou směr uvítali od počátku, takže počáteční
sborový směr nám slý jako když bílým mrská'. Než však
jme se dostali ke konci, byli jme již unaveni, a ráve-
rečný sborak „Kde je oheň, tam je plamen, tam je i milo-
vání“, který byl vlastně rychnolím tohoto Marhulova
díla, přiběhl jme vždy již bez zájmu, jen abychom
již byli venku.

A to se nám šeredně vymstilo.

Přiběhl se soudný výer akademie. Byla to akademie
tak trochu reprezentativní. Hradisti Orli chtěli ukázat, že
oni také něco umí a nepou. poradu za jinými podobnými
sdruženími. A také se jim to pěkně dařilo. Cílo za cílem
následovalo jako nos dráčku a jedni předstihovali druhé
se vyhonu své dovednosti. Ždalo se, že úspěch večera je
již zaručen.

Nasé „Směr“ byla na pořadu poslední. A to bylo
také jediné stěsti při vů. té směle, která se nám přilpila
naš paty. Začali jme tak krásně a tak slibně! Sborak
šel za sborakem, jako když namarš. Jakmile jme však přišli
do druhé poloniny směr, počalo to rávenuti; až u slov „kde
je oheň, tam je plamen“ - jme uvítali docela! Ne a se se
dostat dále! Covenáme se studem jako raci, ale poustíme
se do toho ještě jednou. Jako by to bylo učarovano, zase
jme „kde je oheň, tam je plamen“ - a na to „milování“
se a se se dostat! Teď začínáme po bři - a zase marš.
Tak jme neslavně stáhli opom, zalechl hantou do sblpých
místnosti pod jenítem, a čekali, až poslední z oboustron opusti sál.
Pak jme se jeden po druhém vytrátili, abychom se již nikdy neovět...

35. Vánoční nadílka.

Muzikantům se stavají v širosti rozto-
divní příhody. Věselé, smutná, ale někdy i komická.

Poslyšte, co se nám přihodilo jednou na
vánoční nadílce ve St. Městě u tch. Hradiště.
Bylo to někdy v roce 1930. Nadílka se měla
konati v neděli před Štědrým dnem, který byl
pak v pondělí.

Asi týden před tím došlo k nám několik
členek výboru nějakého dobročinného spolku, jestli
prý bych nenacncit na tu nadílku nějaký program.
Dobý jsou kle, ta nestátná „krisa“, je mnoho
nezaměstnaných, děti hladoví, musí se pro ně
něco podniknout.

„Ale milé pani, to jste měly dojít dřív, co
se da' za týden nacncit“ - omlouvám se strápeně.

„Enom se nevymlívajte, šak my vás známe, že
to dokázíte. Někaké ty básničky přednesú děcka ze
školy, tož enom ten xper a muziku - novna-
dúje mne pani Kachová.“

Nebylo vyhnuti, pustil jsem se do práce.
Pro vánoční bohoslužby jsem měl připravenou
Kolaríkovu Pastýřskou mši - a té tam
nic dávat nemůžeme, to by lidé pak
poznali. Snad Blatného „Vánoční uholé-
barku“? To nedám za těch pár dní dohromady,
nemám nikoho tak perrného pro druhý hlas.

Náhle mi napadlo správná myšlenka. Což
„Agnus z Halíkovy“, „Missa pastoralis“ „Je lehoučka“

zpěvně, může být: provedeno slově, s napatryjm doprovodem.
A má, tak dopemna, opravdē ránoční slova:

"Spaniteli přerádouci, poklade nás v chudobě,
vtáme Te sláskou vroucí v něžné dítkas podobě;
shledni okem své milosti, přidej nás nemnohosti,
uved nás, nás Beránku slávy věčné do stánku.
Dítky Tvé Te vroucně prosí, věčné Slovo otčine,
dej, ať stále milost roví v srdce bolem umdlene!
Střez a sil nás na té pouti, vedal, co duši hubí, smoutí,
a v pořádné hodině připoj nás k své rodině."

Poslal jsem pro Mařenku Vaňkovou, od radnice. To byla zpěvač-
ka, se jsem málo takých v životě potkal. Nebyla přehybně
"z listu", ale přehraje ji to jednou a ona to umí! A ten
lahodas a kulatost tónu, to báječné hlasové rozpětí!
Od spodního g až po horní c - jako po máře!

"Mařenko, chcete si rozpívat sólo na nardilce?"

"Pane Kopřiva, se se ptáte! To se n, se chci!"

A já se jelo. Přivrali jsme rytmického hardistu pana Šercha,
nějaké ty kluby pro obligát, pana Hlavíčku z Rybois
s violou, ostatní instrumenty pak nahradilo harmonium,
kterého se ujal pan učitel Hladký a - orchestr hotový!

Zkouška se vydařila báječně.

A to je pro muzikanta vědycky klé znamení.

Neděle svátoční nardilkou. Čtyři hodiny odpoledne.

Novelky sál u Nováků naplněn do posledního místečka chudou
dřevotinou a ustaranými maminkami. V rohu u jirůtē
prostě ordolený, ale vpoký ránoční stromek s množstvím
rozrátých malinkých svíček. U stromku na stole kupa
záčků, naplněných nějakými těmi drobnostmi; včetně jablíček, ^{omise}
a. a suchých trusk. Oblíčijíky dítek napnuté, a i vytráštěné
v blahém očekávání věci příštích.

Program započal. Říkáčky těch nejmenších, básničky
pokročilejších, koledy záčků a záček z I. měšťanky -
víc jde, jako kdyb namarš.

Pak jsme na radě my. Stojíme na jevišti v půlkruhu,
Marěnka Vánková uprostřed, já, jako dirigent, hodně vpředu.
Noty na pultech, všechno připraveno, opona leží.

Kačínáme. Malá předehra, kterou jsme si přikompo-
novali, a je upadá Marěnka svým liberným hlasem:

„Spasitelé přerodenci, poklade náš v chudobě,
vítáme Te s láskou vroucí v něžné dítky podotek,
shledni ohem své milosti, přidej nás....“

Vtom cosi zapráskalo, jevišti se započalo v kulisy
a hmotem padají na síčinkující, které úplně přikryjí.
Ale na jedné kulise, v níž bylo okno. Okno se mechanicky
otevírá a z něho dolékaně vykukuje hlavička pana
nolisty Hlavický, který snad myslí, že nastal soudný den.
Jen já jsem byl ušetřen, neboť jsem stal hodně vpředu a
padající kulisy mne nezasáhly. Nevím, mám-li plakat, či
se smát. Sám huráči huronshý řev, lidé spechojí na
pomoc. Zvedáme kulise, na štěstí jsou z plátna a mají
jen lehkou laternu konstrukci. Nášmu orchestru se celkem
nic nestalo, jen se normálně dolékali.

Upovíjeme kulisy, hudebníci přiladují instrumenty
a rovnají pokrvené pulty, Marěnka si upravuje
šicš - a jede se znovu!

Ale jak se jede! Ani ten můj soubor nepočna-
vám. Ještě nikdy nebylo do jednoduší písně vloženo
tolik vroucnosti a něhy, jako tenkrát. Jak sólistkou
Marěnkou Vánkovou, tak členy tohoto malíčkého „salonního“
orchestru. To dnešního dne nevím, bylo-li to způsobeno
tím, že se tak polekali, nebo tím, jak se potom, po
zvednutí kulis srdečně rozesmáli, ale bylo to skutečné.
Ano, muzikantům se stávají v životě rostodivné
příhody. Veselé, smutné, ale někdy i komické....

(Poznámka pisatele: Tato kapitola byla v roce 1931 vytištěna v listině reklamní
a obsahel jsem v celém an. ní od hranatitly pi. Kostomski knižku „Na obzoru
pláckta b. l.“

Smíšený sbor „Svatopluk“ v době úvodku 1932.

V letech všeobecné hospodářské krise 1930-1933 prožíval i pěvecko-hudební spolek Svatoopluk v Uh. Hradišti smad nejhorší chvíle z celé doby svého trvání. Příčin bylo několik, ale nejzávažnější z nich byla asi ta, že předseda Svatoopluku Ing. Fant. Beneš byl raněn mrtvicí. Nebylo to ihned smrtelné, ale vyrádivilo ho to úplně z veřejné činnosti. U nás vykonával jeho funkci místopředseda, ředitel měst. školy Šolotka, který měl tak trochu smůlu ve všem, co podnikl. Smad to mnil se spolkem dobře, ale ryšl pravý opak.

Šermistů Váštátka byl náruživým "nimrodem" a jakmile začaly hony, často zapomínal na naše skoušky. Řed. Šolotka se pokusil sjednat nápravu tím, že prosadil zvolení za zástupce šermistů nějakého tanečnicko-místra Šajbta, jehož jsme ani dobře neznali. Váštátku to dohrálo a šermistovství složil. Bylo z toho peklo ve sboru, neboť Váštátka byl velmi oblíben. Mělo to za následek, že mnozí členové přestali chodit do skoušek a osvědčený jednatel, důvěrný kamarád Váštátkův Rudolf Lapčík, jeden z nejhorlivějších členů sboru, se z jednatelství také poděkoval. A byli jsme nabratí. Kdobylo se, že nastal neodvratný konec Svatoopluku. V té neutěšivé době mne zvolili jednatelům.

Bylo mi líto tohoto sdružení, které jsem měl rád, a o něm jsem byl přesvědčen, že vykonalo velmi mnoho ke počestí města Uh. Hradiště, které bylo za Rakouska silnou bastion německého bürgerství. Dal jsem se do práce s láskou a pílí. Uvěřil jsem v místní časopis "Žejmy Slovač" serii článků, v nichž jsem dokazoval Hradišťanům, že by bylo těžkým hříchem nechat zahynout spolek s tak bohatou historií a s takými zásluhami o národní život našeho města.

První náš podnik, jehož jsme se nového zastavení předvednictva zorganizovali, byl koncert Florenské filharmonie a Bratislavy, řízený výtečným dirigentem Zdenkem Folprechtem. To k nám přijelo s bratrského Slováků více než 50 umělců, kteří nám uspořádali tak krásný koncert, že jsme málo kdy u nás něco podobného slyšeli. Bohužel, šel šel více než z polovice předvedtů a my jsme po stránce finanční úplně zkrachovali. Měli jsme deficit, přesahu- jící čtyři a půl tisíce korun! V té době to byl holý kapital a my jsme se jsme přišli o některé finanční rezervy, zbylé z dřívějšího úspěšného koncertu Mistra Jana Kubelika, na kterém si svého času „Ivatepluk“ zapomohl, ale sešli jsme si i pořádný dluh.

Ale ani to nás nezlomilo a my jsme ustoupili ruce v klín. Zamedlouho poté jsme si perrali mladistvého klanímého virtuosa Rudu Ferkušného. To jsme si však, vyhrnuli rukávů a učtilali jsme takovou reklamu, že se jí více učtilati nemohlo. A vyplatilo se nám to. Bohu díky, dopadli jsme dobře po všech stránkách. Ferkušný nám zahrál tak, že ani před tím se depond ani poté jsme u nás v Hradišti tak krásnou hru nesly- šeli. A zůstal nám tak pěkný peníz čistého zisku, že jsme všechny dluh oplatili a ještě nám zbyla hotovost. To nás morálně velmi vpravilo.

Brey nato kanital do naší slasti sbor francouzských ^{hostů} výtečnu- jích při koncertech a bětostných řízcích a jedem z nich uel dřív- něj křie. Byli narypráni všeobecně „La Manie“. Řídil je obětavý francouzský kněz, dobrý sborníste. Pli krásné duchovní chorály, madrigaly, ale i písně lidové, některé dokonce české.

Tyto jsme si perrali, ac to bylo velmi riskantní, neboť xvaině nákladné. Trusim 5.000 Kč, ubytování a stravování. Hoci bylo více než 40, nemí diru, že to bylo nas poměřenau. Ale opět jsme se pustili do reklamy, tehdy přímo „barnumovské“. A zase se nám to podařilo. Prostorůj sál noví Sokolovny byl přímo uahit obecnostem, která uskrblilo pětáskum při krásné produkci našich milých hostů. Epivali latinsky, francouzsky a nakonec přidali i několik českých písní národních. Poprad mi em

*Spormistři pověcho-hudebního spolku
„Svatopluk v Uh. Hradišti.“*

I. Spormistr prof. Ant. Kollmann.

II. Spormistr řed. Jan Vostáček.

III. Spormistr řed. Josef Kolářský.

DIRIGENT OLDŘICH HALMA

*P. sborníků přecho-hudebního spolku „Lvatopluk“ v Uh. Hradišti
Oldřich Halma.*

v svých jejích úsloví hlásková: „Měla babka čtyři jabka.“

Zbylo nám několik tisícovek čistého zisku, za něž se pak dalo porýdit mnoho potřebného.

Rozsáhlý sbor se ujal po odstupišním tanečním místu Sajtlov; b. Josef Holbořský, ředitel městánské školy ve St. Městě, dobrý hudebník a člověk kladeho srdce. Jeho zornatosti sobě vlastní pustil se do cvičení a zkrátka jme byli schopni opět veřejného vystoupení. Žel, stokrát žel, že tak záhy onemocněl a předčasně zemřel! Budíž čest jeho památce!

Za předsedu Svatopluku byl v té době zvolen soudní rada Josef Mahler, nadšený a obětavý muž, jenž velmi záleželo na tom, aby Svatopluk dosáhl své dřívější úrovně. Měl značnou zásluhu o to, že se nám nakonec podařilo dostat do Uh. Hradiště odborního učitele Oldřicha Halma, rytečného hudebníka a zdatného sbormistra. Ani jme tehdy ještě dost jasně nechápali, jaké tempo jme tím udělali.

Od té doby uplynulo již 18 let. Možná směle tvrditi, že Oldřich Halm, sbormistr Svatopluku a dirigent Horácké filharmonie vykonal za ten čas v Uh. Hradišti veliký kus práce a zvláště práce na poli kulturním a osvětovém. Jméno Svatopluku a za jeho vedení rychle rotavovalo, aby se nakonec zastavilo v tom jase, jako tomu bývalo za sbormistra prof. Kollmanna, za onu krásnou dobu v mnohém i předešlo. Oldřich Halm je muž, který hudbě opravdu rozumí, ovládá dokonale nauku o harmonii a má již řadu sborů, které sám složil, či množstvím národních písní, které opatřil překrásnou harmonisací. Je současně výborným členem Říveckého sdružení moravských učitelů, kteří je nejlepší manským sborem u nás v Republice. A toto Sdružení má v repertoáru několik sborů našeho sbormistra Halmy. Tím snad nejvíce jest odměněna zdatnost a péle našeho Oldřicha, jehož máme všichni tak rádi!

Při vzpomínce na osoby, které nám osud postavil v životě do cesty, mínáme obvykle tři povily. Budto si na ně vzpomínáme jen tak letmo, bez hlubšího dojmu – jako by pro nás dohromady nic nermamenaly.

Něbo na ně vzpomínáme s povily hřívu a nevěle, neboť nám svého času ublížily? Těch, díky Bohu nebývá mnoho, ale jsou. A nakonec povily lásky a oddanosti. To jsou ti lidé, které máme z jakýchkoliv příčin rádi, kteří se nám kapsali do srdce normarateľným, klalým písmem a na něž do smrti budeme v dobrém vzpomínati.

Jedním z těchto posledních je u mne přítel Šabroula, dnes již řídící učitel na odpočinku. Setkával jsem se s ním před mnoha lety, kdy jako mladý jinoch jsem spoluúčinkoval ve smyčcovém orchestru, její v mém rodišti Nimiici sestavil a řídil výtečný dirigent učitel Rudolf Opletal. Přítel Šabroula tehdy učiteloval v nedaleké Korytné pod Javorinou a docházel do našeho orchestru strouhat basu. Byl to člověk opravdus dobrý, který byl vždy ve výtečné náladě a miloval normisně humor a veselí. Jnu, pravý syn moravského Slováčka. Ač z Korytné do Nimiice byla dobrá hodina pěšky a o autobusovém spojení v té době nebylo řeči, chodil do zkoušek velmi poctivě a snad ani jednou nerymchal. Ve storu zpíval II. bas s precisoní robě morenou.

Vynavělo se o něm, že se původně učil u svého otce v Uh. Brodě, vářičného to měšťana a proslaveného havičického pracovníka, kovářem, co ratím jeho bratr studoval na tamní reálce. A právě, když Šabroula byl kovářem vyučěn, jeho bratr na reálce „praskl.“ Resolutní otec, který veškeré životní problémy řešil snadno a rychle, nepoděveného studentika sřical a takto rozhodl:

„Teď se půjdeš učít kovářem ty a bratr bude studovat.“ A tak se též stalo.

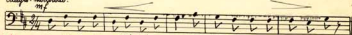
Jedna vzpomínka na svandovního přítele Šabroulu mi oberleáste hluboko utkvěla v paměti. Bylo to myslím v roce 1904. na „ostatky.“ V malické hospůdce u meho

otec jme se chystali „pochovávat basu.“ Kdo zná tento staro-
 dávný, pevně zakorěněný masopustní zvyk na našem moravském
 Slovácku, jistě mi dá za pravdu, že jsou to jedny z nejkrá-
 vějších chvil v roce. To se střídají tance od „sedlčských pís-
 polky a valčky až po „katské“ a „kbojnické“ se sólovými výt-
 upy a kuplety, taskařina stihá taskařinu, aby pak opul-
 noci se přikročilo ke komickému „pochovávaní basy“. To se
 ovšem nemůže obejíti bez „paněčka“, „milištrants“, „kostelníka“,
 „pana rektora“ se „zpěvák“, a nesmí chybět ani „uplakání“
 „poruštělí truhlíci.“

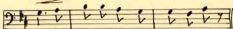
A toť zminěného masopustního úterka večer všechno bylo
 v plném proudu. Vyhlášený komik Ondřej Gardík s kmořem
 Martinem Špačkem, a mistři Martinem Šimčíkem a Marti-
 nem Píkrýlem řádili u nás v hospůdce jak rákoni káři,
 když tu se náhle objevil ve dvířích – učitel Šabroula.
 Byl na cestě z Korytů do Uh. Brodu k rodičům, tož se
 zastavil na šbrdolek Janáčkovra pivca. Bystřím okem
 změřil situaci – a už byl v proudu. On prý by také dal
 něco k lepšímu. Ovšem, že byl všemi přijat s otevřenou
 náručí, poněvadž všichni znali jeho „spády“.

Vybral si za pomocníka Štěpána Škybu, vytečného
 zpěvka a muzikanta, jenž předtím byl pak dlouholetým
 kapelníkem „starých“ nimických hudebníků, satáhl ho do
 bočního pokojíka „ke zkoušce“ a za pár okamžiků už
 vřptovali. Škyba sruštal mezi publikem, avšak Šabroula
 se postavit na improvizované „ještě“, zaujal patřičnou pózu,
 naplnil si do dlaní a spustil lahodným svým basem:

*Allargo. moderato.
 mf*

- Šabroula: „A proč jsem já velký blázen, že já jí tak věrně mlu- ji“
 Škyba: „Koho?“
 Šabroula: „Frantimu!“
 Škyba: „Čí?“
 Šabroula: „Lukšovu!“

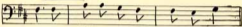
Sabřůla: věrnost a lásku jí slibu-ji,

Škyba: „Komu?“

Sabřůla: „Frantine!“

Škyba: „Či?“

Sabřůla: „Lukšové!“

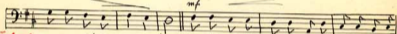
Sabřůla: ona přece na to nic nedbá,

Škyba: „Kdo?“

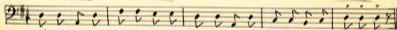
Sabřůla: „Frantina!“

Škyba: „Či?“

Sabřůla: „Lukšová!“

Sabřůla: a mou láskou pohrdá. 1) Koupil jsem jí stůl na čtyřech nohách, dal jsem za něj
2) Koupil jsem jí cerbulat, aby dala

1) čtyři klatý, ona stůl na čtyřech nohách, řádo-vi ho prodala.

2) na harfu hrát, ona cerbulat seřádovala, na harfu hrát nedala.

(Opakuji se celé dvakrát, při čemž podruhé se zpívá 2. sloka).

No, přál bych vám vidět, jaký měli tyto dva kumštýři úspěch. Oba byli herci vykutálení, všechno se dělo s patřičnou mimikou, není divu, že po ukončení jejich vystupu se rozlehl hospůdkou takový potlesk, že naši měli strach, aby nám dřevěný strop s „roštěm“ nepadl na hlavy.

Uplynula řada let. Co všechno jsem za tu dobu prodělal, kolik světa jsem prošel, kolik zimy a horka jsem zakusil! Napřed v mrazivě síbivě a pak ve žhavých tropických krajínách. Nakonec jsem se octnul v lhb. Praze, kde mne v letech 1930 až 1934 učelali jednatelům pěvecko-hudebního spolku „Svatopluk“. První m pedagogem, který mne za mého jednateleři uspořádal, byl koncert slovenské filharmonie s dirigentem Zdenkem Folprechtem, jak jsem to uvedl v předcházející kapitole. Je na tomto koncertu jsem se sešel s přítelkou Sabřůlkou. To bylo sbláznění! Radli jsme si do náruče a já jsem vesle spustil: „A přic jsem já velký blázen...“ A přítel Sabřůla se smál, až se za toho popadla. Nic jsme nedbali na to, že obecenstvo si o nás myslilo, že jsme se opravdu sbláznili. Vždyť jsme se navzájem pomalu a tichou řečí! Zato potom jsme se vidali častěji, neboť přítel Sabřůla si rád občas s námi ve Svatopluku kapel.

Zda' se mi, že hra na varhany je do jisté míry věrná. Jak nikdo holduje lihovým nápojům či kouření, tak musí ten, jenž jako takřka přičichl ke hře na varhany, oběsiti se zahrát, ať se co chce děje. Kde já jsem jich všude hrál na varhany! Nejen doma ve vlasti, ale i za hranicemi, kde se ke tomu naskytlá příležitost. Tráhal v Rusku. V pravoslavných chrámech varhan nebylo, alespoň ne v těch, kam sem měl možnost se dostat. Já jsem však vždycky dovedl obžviti nějaký ten katolický kostel s varhanami, kde jsem si vždy alespoň nějaké to preludium zahrál. Stálo mne to obvykle trochu tabáku či stovku cigaret, kterou jsem tamnímu varhaníkovi za dobrou vůli daroval, na tom mi však nezáleželo, neboť jsem nekuřák, ale jako voják jsem kuřivo dostával.

A tak si vzpomínám, že při své cestě od nejzápadnějšího západu až na nejvýchodnější východ obrovské ruské veličině jsem hrál na varhany v těchto místech: v Románově, Žitomíru, Tambore, Penze, v Samarě na Volze, v Omsku, Verchně-Udinskú, ba dokonce i ve Vladivostoku.

Varhany byly sice různých soustav a dispozicí, ale manualy i pedály jsou na celém světě stejné. Ale ty doby jsou dávno za námi. Přes to láska ke hře na varhany mne neopustila do dnes. Ironie, muzika.

A tak se mi přihodilo, že jsem hrál jednu dobu i v - kriminále!

V zemské vychovatelně v Ul. Hradišti byl odborný učitel Starnovský. Však už je také na

pravdě boží! Tento Staromovský hrával při bohosluž-
bách ve věznici krajského soudu. Jednou se rozhodl,
že bude jezdit o nedělích a svátcích do rysoškolských
pedagogických kursů v Praze a požádal mne, abych
ho po tu dobu ve věznici zastupoval. Šlihl jsem mu
to a tak první má hra připadla právě na den
svobody 28. října, myslím roku 1932.

Nikdy před tím jsem nebyl v kriminále a
byl jsem zvědav, jak to tam vypadá. Šlihl jsem se
na věčtinici s P. Krabalem, dnešním farářem, tehdy
katechetou na místěnce v Ulh. Hradišti. Doporce,
mající službu, nás zavedl přes troje či čtyři těžké
železné dveře, které vždy za sebou pečlivě uzavřel,
do dlouhých chodeb, pak točitými schody do prvního
poschodí, pak zase chodbou do prostorné kaple
s pěkným oltářem a množstvím lavic pro vězně.
Vzadu, v pravém rohu bylo na vyvýšeném místě
harmonium s množstvím rejstříků.

Na znamení zvonce počala se místnost
plnit vězni, které tam seřazené do dvojic přivá-
děli doporcové, ozbrojení gumovými obručkami.

Současně s vězni dostavilo se do kaple množství
kameštranců okresního i krajského soudu od kancelář-
ských úředníků, až po francouzského prezidenta. Pokoušela
se o mne třemas a podivně horko se mi počalo
rozlévat po těle. Ale to jen do okamžiku, než
jsem spustil. Jakmile jsem však začal hrát pře-
dehru a poznal jsem, že harmonium je dobré,
kamen mi spadol se srdce.

Šlihl jsem Křesťanského píseň „Ejhle oltář
Hospodinu v září“ a byl jsem překvapen
zpěvem vězňů. Pěl jako školní zpěváci a s

takovou verou, že se ani obna kaple očiřela.

Po mni jsem hrál státní hymnu. To již šli všichni přítomní, i pan prezident krajského soudu. Bylo to tak dojemné, že mně to místy za srdce chytalo.

Po boboluhách všichni přítomní odcházeli do větší místnosti, sousedící s kaplí, kde měla být pořádaná společná oslava dne svobody. Znělo to sice poněkud groteskně, oslava dne svobody v kriminále, neměl jsem však kdy o tom přemýšlet, neboť v deset hodin jsem měl být na slavnosti ve městě. Pospíchal jsem ven. Jenže ono to nebylo tak snadné, jak jsem si to představoval. Jakmile jsem sesel do přízemí, zamotal jsem se nějak v těch dlouhatánských chodbách a nevěděl jsem, kudy kam. Políhám jako dravec v kleci od jedné dveří ke druhé, volám, lomcuji uramcěným mřížovím, - nikde nic! Náhle jsem se srazil s P. Janem Hrabalem. Byl v podobné situaci jako já. Byl též ve vězení po prvé, spěchal a nevěděl, jak se dostat ven. Běháme, lomcujeme mřížovím, voláme společně - nic! No to máme pěkný den svobody! Nikomu jsme nic neudělali a oba jsme zavěni v kriminále!

Nakonec přece jsme měli štěstí: objevil jsem u jedné dveří knoflík elektrického zvonku, po jehož zmáčknutí se ohvíli kuchvě stily klíče a objevil se dozorce. Omlouval se, že na nás zapomněl, my ho však již ani neposlouchali, jen pryč.

To jsme si oba oddechli, když jsme se ocitli zase na svobodě!

Přechýl bratřík sboru dobrovolných
hasičů v Ulb. Hradě: 25. XI. 1944.

Seznam kraťas na fotografii:

Stojica - od lev do prava: h. Hylsky, Hlady, Tjstina, Albram,
Quata, Kopycky, Neuvony, Buvy, Katicka ml.

Stojica - od lev do prava: Hlavcovi, Dobisl 8., Holan, Srochala, Kantur,
Kopycky, Katicka st., Tasek, Hlady, Dobisl A., Katicka.
Fotoaparaty a je nastaveny L. S. Albracht v Pelmici.

39. Hasičský pěvecký kroužek v Uh. Hradišti.

Ke druhé světové válce, trojici od roku 1939 do r. 1945, kdy naše draha vlast byla okupována německými vojáky, vyhodili mne ze státní služby, ješto, jsem byl ruský legionář. Byl jsem pak úředem práce nasazen do různých zaměstnání. Napřed jako pomocný dělník u fy „Charitas“ - majitel Jan Perutka, potom, když příslušníky Perutkových rodiny svěchmy pozvaní, protože jeden jejich syn uprchl za hranice, mne totálně nasadili za čeledína k rolníku Michalu Pothkovi ve St. Městě. A nakonec, v roce 1945, těsně před převratem, jsem byl pomocným dělníkem u fy. Ant. Albrám, kloboučnicků v Uh. Hradišti.

A tu v únoru 1944 mne zverovali členové hasičského sboru v Uh. Hradišti, abych z nich sestavil a řídil pěvecký hasičský kroužek. To „Svatopluku“ jsem v té době nechtěl, neboť mi bylo proti myšl, účastnit se Němci namandorovaných podniků, které pěvecký sbor Svatopluku musel čas od času při různých oslavách německé říši pořádání. Ale s hasiči, to bylo něco jiného. Byl jsem členem sboru dobrovolných hasičů v Uh. Hradišti od roku 1927 a když jsem se potom přestěhoval z Hradiště do St. Města, přestoupil jsem do sboru tamějšího.

Spočátku jsem měl se ztávám hasičského pěveckého sboru značné obavy. Domníval jsem se, že je to jen taková chvilová vplamut, která při prvním nedaru pohane a bude po zpeřm. Uvěřalo se však, že hasiči i v tomto sboru jsou muži čim. Náš pěvecký kroužek čítal 20 členů. Nebylo toho mnoho, ale pomysleme-li si, že hradištský hasičský sbor nečítal ani plných 50 mužů, byl počet dvacetí zjevně jisté účtyhodný.

Započali jsme s nácvikem národních písní lehké, přístupné harmonisace, jak se ani jinak nedalo předpokládat. Občas jsme si naučili nějaký sborův průřezitostně - oslavný, pak dva sborův smuteční a náš repertoar se utěšně rozvíšal.

Často bývaly zkoušky spojeny s velkými obtížemi. Čiřili jsme v hasičské strojnici a hradon chvilu novm do toho zavěšala vystrašná sířina, oznamující letěký poplach. To svěchmi členové hasičského sboru museli rychle na sebe naházeti nástroj

a vylbroj a okamžitě se odebrati na vyhledání staronostů
ve městě, aby v případě náletu mohli podniknouti
záchranné práce.

Návrh státi se děl s počátku jen při houslích.
Bylo to značně nepohodlné, neboť nacvičování ke příkladu
I. a II. bas v barovém klíči na housličkách nebylo
řádnou verkou. Naše hranice bylo však takové, že
jme nedbali žádných překážek.

Porději se nad námi smiloval můj dobrý přítel, jeden
z nejlepších hudebníků v Ill. Křesťanství Rudolf Burdick,
který nám nezištně, úplně bezplatně rozpůjčil na
základ měsíci své harmonium. To se nám to prakti-
ce cílo!

A tak jme za dobu od sestavení hudebního
pěveckého kroužku, to jest od února 1944 až do dubna
roku 1945, kdy se k nám rychle blížila fronta se svým
hranicemi a útrapami, nacvičili následující sborčky:

- P. Smetana: "Vše, co touhou dráží nám,"
Leoš Janáček: "Což ta naše bráta"
J. Novotný: "Skleničko ty skleněná"
Jan Froloda: "Hornická píseň"
Norbert Hubal: "Právejš slava" (smuteční)
- " - " Na shledanou - "
Němčiný autor: "Široká"
F. Kopřiva: "Bud' dlouho roba, naš bratě milý"
- " - " Jubilejní" (bratřa vlet. Povstání k padlým nám)
- " - " Směš narozených písní, obratující tyto písně:
- " - a.) Pějme píseň dohola
- " - b.) Ať pujdete přes pole
- " - c.) Co to tam šypoc
- " - d.) Ja, keď sa žemoško na vojnu bral
- " - e.) Kdo má počinu galanku
- " - f.) Ohole Hradiča
- " - g.) Nebudem dobrí
- " - h.) Vyletelo slovo starého

Fronta se napřímo přibližovala, hudební sbor takřka nepohá-
sel se slůvkem a poplachem, ale spínalo se mužale. Vědět to

byl částo jen spár, co nás drželo při životě. Ta česká písnička, prosta, národní, která byla xpimána při rovných dvěřích or zastěnovacím parádním opatřených oknech, dodávala nám síly, když jsme částo již klesali pod tíhou cizáckého jha. Avšak čím více na nás nepřátelská' vrka doléhala, tím více byl život ve sboru bratrstva or družnější.

Uspořádalí jsme řadu pěvecko-orlových večerka našich havičských jehlanů (br. jednateli Vaňkoví k 40 tímám,

b. starostovi Stanclovi k 60 -o-

b. veliteli Rašticovi k 50 -o-

b. vedoucím Štyblovi k 60 -o-

b. Janu Plachému k 40 -o-

b. stujmistu Kertloví k 60 -o-

Mimo to jsme uspořádalí orlový večerka všem Josefím a podobný večerka Janím - (bratrstvu Janičarovi jma stí rapit ar do Rybáren a br. jmu Tabáčkovi do jeho domku Na brázdách.)

Velká pověst našeho pěveckého kroužku, (nie jme totiž nikde „nerkopali“), se počala šířit i mimo naše písobitě v Uh. Království. A tak si nás pozvali bratři havičci ar do vzdáleného Brance, kde jme dne 15. října 1944 rapili se zborom amúteim sbory Norberta Kubíta na pohřbu tamního zastoupeného členu, snad zastoupeného jejich sboru.

Velcíni události přerušily naši činnost.

Dne 1. května 1945 bylo Uh. Království ruskými vojky osvobozeno. Bohužel, následky litie války i u nás byly těžké. Zeleničim i silnicim mosty smičeny, lokomotivy a vagony na drahu odloženy, kolejy a rýhby vyřinány, pole poseta minami, rásohy potažny a jiné věci rozkradeny - skratka, hotomí spoušt, jak ani jinak se rážky byti nemělo. Všude plně ruce práce intenzivní, obětavé. Kdo měl zbraň ruce, každý se snažil přiložit je k dílu. Opravovaný cesty, budovaný pro-

virorní mosty, popravovaný rozbité přehyžky. Odmlátil se „Fratopek“ i náš havičský pěvecký kroužek. A když potom na podzim 1945 zahájil „Fratopek“ svoji činnost, ukázalo se, že množství jeho členu vedlo k Království (na své původní místo, do pohraničí, k vojenské službě a pod.)

Br. sborník O. Kalma poprosil nás havičské pěvce, abychom se připojili ke sboru Fratopek a tím je podporili. Učinili jme tak a tím jme vlastně zachránili „Fratopek“, jak to sborník Kalma několikrát veřejně odličně konstatoval.

Oslavy tvorby 50 let Svatopluka a M. Kladivka (1894-1944). Výstava ve výhledu abstrakci Krasobuhořova, a.s. plavárny.

60 Kapitola z kroniky „Svatopluku“

V roce 1947 byl jsem pověřen vedením kroniky pěveckého a hudebního spolku „Svatopluk“ v Uh. Hradišti. Je v ní chronologicky zaznamenávána všechna činnost jak pěveckých sborů, tak Slovácké filharmonie, která je součástí „Svatopluku“. Úryvek z kroniky uvádím:

„Koncert mužského sboru v Topolně“

Typickým příkladem zdárné kulturní spolupráce města a venkova byl jistě koncert mužského sboru „Svatopluk“ v Topolně u Napojedel. Přes to, že se v onu neděli dne 25. dubna 1948 jelo takřka celé dopoledne na pietní slavnosti, spojené s odhalením pamětní desky Mleštru Lolkovi v Uh. Hradišti, jelo se do Topolně s chutí a elánem, neboť již z dřívějších zájezdů bylo známo, že v této obci máme mnoho přátelů. A mohu jen s potěšením konstatovat, že oni tentokrát se hodru obyvatelé vesnice Topolně nedali zahanbit. Psa musím zaznamenat, že to byl jeden z nejferosnějších našich zájezdů na venkov vůbec.

Naš dopravní rada bratr Mlešík se nechoř vidět. Zavezl nás do Topolně tím krásným velkým autobusem, o němž již jednou krdil, že se v něm může hrát i kopaná. Jeli jsme bez nejmenší nehody a opravdu pohodlně. V Topolně nás uvítali jako staré známé a jeden z pořadatelů, režiser divadelních ochotníků, nám již předem důvěrně sděloval, že po koncertu bude taneční večer. To nám ostatně nemusel důvěrně sdělovat, neboť to bylo zcela veřejně napsáno i na plakátech, kvoucích na náš koncert. Patrně by tam

obecenstvo bez tajemního věníčku nedošlo, jak se to částo na venkově stává.

Ježto jsme přijeli do Topolue' poměrně brzy a musli jsme čekat, až se sál naplní, ujal se kavení občestva nášho sboru svědčející aukdotař bratr Šindrnock, takto zároveň **člov Pěveckého** sdružením moravských učitelů. No, po pravdě řečeno, měl velmi vděčně posluchače. Některé dojal až k slzám. Hlavně ta o těch, "třech adresách" nebo ta o tom "hrnci" byly za všechny prachy.

Porád koncertu byl velmi zdařilý a vděčně občestvo, jehož bylo plnější sál, věru neskrblilo potěškem. Exceloval, samozřejmě, náš konferencier br. Rěmíček, který se přímo rozplýval chválou nad dílem Mistra Leona Janáčka, v jehož počest byl koncert pořádán.

Kapeti jsme od Bendla "Troji k svému", pak Janáčkovy sbory "Ach vojna, vojna", "Orání", "Milujes-li mňa", "Deš n'š" a "Klekánícu." V druhé části pořádku byl Axamanis sbor "Oci" a pak řada písní národních ve známé úpravě Hralmore, Polóškové, Axamanové a pod. Naši složili br. Čenčík, J. Janík i řídili si též přísti na své. Samozřejmě, až jsme museli i něco přidat, avšak ne mnoho, neboť jsme viděli na občestvu, jak se těší nov věci přísti, na které jsme byli sami značně svědani. A dočkali jsme se. Jen jsme vytáhli s jistě poty, už tam byli páni muzikanti. Nejohybným náhradním zpívobem zmizely se sálu řídle, jichž tam byl přece úctyhodný počet, - a

já se rozelehaly prostoremi kruhy jakéhoh moderního
slágu. Prial bych vám vidět, jak si to všechno supajelo.
Nás pak, shromně mistry pívce bradištánské, usadili
přene k tabulím stranou od tanečního sálu, které
bucata' paní hostiška' pokryla z brusu novými či
aspoň krásně vyřezanými ubrusy, a jít s'ovarne' div-
činy donášely plně misy vdolčeků a makovičků z
bělostné mouky - jako na svatbě! A k tomu v'ňko,
jáke kdo chtel: červené, bílé, tyké i lahodné, no s'krátka,
bylo to v Topolně! K'ý div, že nám to v'jelo i do nohou
a s'anedlouho píl sboru bylo v kole.

Vtom náhle muzikanti umlkají, jen jeden hráje
na trubku halasně rozložený akkord a j' bratr
Cyril Rěmíček s jivostí slavnostně oznámuje, že jednatel
br. Hlubiček má následujícícho dne narozeniny a
s den porodej' pak zase jmeniny - Jaroslava! A hned
se ozývají hlasy, že ty jmeniny bude mít i s'istřední
předseda „Svatopluk" br. J. Janek, dále rymkující violista
ve Filharmonii a basista ve sboru br. J. Svoboda,
jako i první basista, kníhkupec a náš dodavatel zpěvní-
ho materiálu br. Nešedos. To bylo hurá! Nejdříve ovšem
dostali všichni porádného „hobla", při němž hudebníci hráli
hlavní intrádo, pak si museli každý najít hezkou tanečnici
a tančit s'obla! My ostatní j'me kolem nich utrosili dva
pohyblivé kruhy, dřívce se za ruce, no s'krátka - s'vanda
na třetí! K tomu se pak přidružili i místní Jaroslavové
a celý sál byl opravdu jedna velká rodina.

Ale všechno má svůj konec. Tak i tento náš
pěkný večer v Topolně j'j met. Budeme však nan-
dlouho a mile vzpomínat...

Smíšený sbor „Gmatopluku“ a „Hlonická filharmonie“
před koncertem, na němž byla provedena Kričková
„Moravská kantáta.“

Za mého působení v pěveckém spolku „Fratopluk“ bylo uspořádáno mnoho zájezdů do různých míst blízkých i vzdálenějších. Hlavně mužský sbor absolvoval velký počet takových zájezdů a vždy s úspěchem. Jen občas byl vynaven na zájezd sbor smíšený s filharmonii, bylo to však spjato s velkými obtížemi. Úspěšně byly zájezdy do Luhačovic. Ale nejvdarilejší ze všech se mi zdál zájezd mužského sboru do Trenavy na Slovensku. Byl uskutečněn ve dnech 27. a 28. října 1948.

^{Doplnění} Myslím, že tento zájezd byl typickým příkladem, jakým směřem se má ubrati snaha o česko-slovenské sblížení. Myslím, že všem, kdož jsme se jej zúčastnili, se dojmů z Trenavy tak hluboko vřezaly do srdcí, že vždy na ně budeme vzpomínat jako na jedny z nejvznešenějších chvílí v životě.

Bylo nás okolo šedesáti. Vyjeli jsme velkým autobusem státních drah ve středu 27. října 1948 po 2. hod. odpoledne. Jeli jsme přes Skalici, Holíč, Senicu, Jablonicu celkem bez nehod. Až nedaleko Bolešáru sátralasil nám cestu vlečný vůz nákladního auta, odběhnutý na silnici a naplněný dřevem, takže jsme se poněkud opozdili a přijeli jsme do Trenavy místo o půl pátě, až teprve po šesté hodině večerní. Přivítali nás velmi srdečně, opravdu bratrsky.

Po malé zkoušce v novém, moderně vybudovaném sále dělnické kolonie Cebračku byli jsme uvedeni do rodin, kde jsme měli postaráno o pohodlné ubytování. Organizace všeho toho byla opravdu bezvadná, a což největší zásluhu měl obětavý prof. Blaho, jehož zálibnost a pohotovost jsme museli všichni obdivovat.

Včerní koncert Svatoopluku konal se v rámci oslav 28. října. Pořad byl zahájen státními hymnami, které zapěl mužský sbor státního pěveckého spolku „Bradlan“, čítající na 70 členů. Po slavnostních proslovích následoval náš pořad. Jako první sbor jsme zapěli „Slobody den“ od Mikuláše Schneidera-Tnarského. Škoda, že autor nemohl být našemu koncertu přítomen. Udržel právě státní cenu za umění hudební a byl povolán v té záležitosti do Prahy.

Prak následovala další čísla programu: Bendliv „Troji k osému“, Janáčkovy „Ach vojna, vojna“, „Jež vis“, Ammannův sbor „Oci“, Foerstrony: „Polní cestou“ a „Píseň lidu“, Novákové „Dvanáct bílých sokolů“ a „Kyjov“. V druhé polovině pořadu pak byla celá řada národních písní, při nichž hlavně sbory našeho sbormistra Oldřicha Halmy měly veliký úspěch.

O přestávce předali jsme svým hostitelům dárky – vhusní dřevěné naše slovácké keramiky, navíc oni nám věnovali velký, krásný obraz Tnary. Všechno to se dalo způsobem tak bratrsky srdečným a upřímným, že nikdo z přítomných se neubránil pohnutí.

Po ukončení pořadu, v němž každé číslo bylo odměněno hlubokým pollockem a kde hlavně naši sólisté br. Čeněk, B. Janík a Kádlik přišli na své, jsme byli pohostěni rydatnou večeří, po níž se rozprádařili zábava, vedena v duchu bratrské pospolitosti. Ano, tak to má být, tak se správně chápe bratrské sblížení se pěstuje pravá vzájemnost Čechů a Slováků. Dalo se to vyjádřit s každého slova, s každého proneseného, s každé promíčky, společně po večeri kapěné.

Druhého dne ráno o 9. hodině měli jsme se členy „Bradlanu“ společnou zkoušku, která ryvnula samé srdce a bratrsky, než náš koncert minulého

Orlany 30. výročie tvorby Československej republiky
 dne 28. novembra 1948 v Bratislave Slovensko.
 Múžský stôl, "Vrtoplika" spolčená s múžským stôlom
 "Pravidlami" zapísať na nich, "Slobody deň" od M. Schreiebra -
 Trnávského av Smetanovo "Včeno".

"Svatoopluk" z lth. Hradisti při své
výpravě do Tmavý na Slovensku zájezd
na spojitelné cestě v Píšťanech na schodišti
"Termia-palace" dne 28.5. 1948.

vícera. Teorčili jsme dohromady dva sbory, které
jme pak zapěli na skvělé oslavě 30. výročí tváří
republiky, konané na náměstí J^{ho} Eduarda Beneše.
Byl to opět sbor M. Schmidra - Tmavského „Slobody den“,
který řídil sbormistr Brádlana, a Smetanova „Věno“,
řízené naším sbormistram Oldřichem Kalmou. Oba sbory
zpívaly velmi impozantně, (vždyť nás bylo na 130 pívci!)
a podaly nermatně svědectví o tom, co jest možno dosáci
při dobré vůli a bratrské shodě i z těles různorodého
složení.

Po společném, rydatném obědě, podávaném takorška
přepychovým způsobem, hostovali jsme se k odjezdu.
Oni se nám nechtělo z tohoto srdceného, spravedl bra-
trského prostředí. Však jme též vyjeli se značným spěděním.

Naš milý hostitel, neuvěřitelně příjemný prof. Blaho,
na němž spočíval hlavní tíže starosti o náš sbor,
nerozloučil se s námi v Tmavě, ale usedl mezi nás
do autobusu a jel s námi seř do Přestán, kde nám
připravil další milé překvapení: zařídil u správy lázní
společnou prohlídku koupeli s vyčerným odborným
výkladem kávodního inženýra, který nás provedl všeke-
rým zařízením lázní.

Tento pan inženýr se nám přiznal, že býval
tém členem pěveckého sboru. Proto jme mu z vděčnosti
zapěli na schodišti Termia - Palacu dva sbory:
Vachův „Po zahrádě chodila“ a Novákov „Klyjor“.
Ihned se počalo kolem nás kupiti zvědavé obecnost,
hostitve nám tlaskali a žádali si dalších sborů. Dohová,
počalo se stmívat a my museli pomýšlet na odjezd.

A tak jme se vrátili přes Nové Město, přes Bílé Karpaty
okolo Jamníny na milou naši Moravěnkou.

To byl, myslím, nejvdarilejší zájezd našeho
pěveckého sboru.

Mlýn u Barthů v Nivnici, který je pokládán za rodiště učitele národů J. A. Komenského, býval častokrát navštěvován lidmi krávných jmen, mnohdy i spisovateli, básníky, slavnými hudebníky. Můžeme se o tom přesvědčiti nahlédnutím do pamětní knihy, kterou pan otec Karel Bartek nechal poríditi.

Vědět i první náš prezident osvoboditel T. G. Masaryk nenahel svého času ryknati pouť k místu, kde slavný Komenský prožil své dětství.

Největší příkni ve mlýně u Barthů se těší hudebníci, neboť všichni členové rodiny jsou velmi muzikální. Tak se dovídáme, že tam hostili dnes již světočného profesora brněnské konservatoře V. Kaprála, slavného varhanního virtuosa prof. B. Wiedermanna, že k nim častokrát kabroui hudební skladatel prof. Emil Hába, kksatka, příslušníci hudebního stave to mají u Barthů mělycky dobře.

Nejvíce si to u nich patrně pochvaloval jednow za okupace profesor mistrůnke školy v Praze, známý houslo-
ný virtuos Jaroslav Kocián, který tam byl „totalně nasazený.“ V ústředím přijímacím pokoji Barthova mlýna nioi na stěně Kociánova fotografie, na níž Mistr vlastnoručně napíral, že je to v upomínku na živou práci, které u nich konal.

Táral jsem se při příležitosti pana otce Barthů, co vlastně ten Mistr Kocián u nich o těch živých dělál.

„No, co by dělál? Nic nedělál. Občas nám rábdál a met sa u nás dobře. Tyž potom odjížděl, rabili mu pravého polončku si ho veal sebi a byl spokojený. No, na tom nic, ale nio, co sa mu přitafilo na „obci“? Nenio, pravda. Tež joi ti to povím.“

A počal vyprávěti:

Za protektorátu to bylo přívni s hlášením polýta u

Jermolav Kacian peltēty.

Jermolav Kacian.

obecních úradů. Každý nově příchozí musel ve stěnované
lůžce hlásit svůj příchod i odchod. V té době byl
obecním tajemníkem v Nivnici Jenda Hladiš, bývalý
ruský legionář, „jiskrák“, kopa velmi veslá a všemi
místmi maršala.

Mistr Jaroslav Kocián přišel hlásit svůj pří-
chod do obecní kanceláře v plné parádě, vymustrova-
ný jako by ho vytáhli z rykladní skříňe, hotový elegán.
A s monoklem na oku - věc v Nivnici nevidaná a
neslýchaná. Obřadně se představil: „Jsem Jaroslav
Kocián, profesor mistrovské školy v Praze.“

Tajemník Hladiš vyskočil se židle, podává mu ruku
a nadšeně volá: „Nekdož pane kolego!“

„Jaký pak kolego?“ - nechápavě a trochu dotčeně a
tazé mistr Kocián.

„No já su také trochu muzikant - nato Hladiš.
„Tak? To mne těší. A na co pak hrajete?“

„Už včilkej nehraju, ale hrával sem na trombon.“

„Na trombon! Hrával na trombon! Člověče, co pak
to je nějaká muzika?“

„Pane profesore, basu odjakživa trdí muziku. A
nehraje sa na trombon v barovém klíči?“

„No hraje, hraje, ale to nic není. Co jsem já, milý
pane, jako houslový virtuos projel světa!“

„Pane profesore, nevím, kerý smc toho světa projeli věc?“

A začali to počítat. Mistr Kocián projedil takřka
celou Evropu. Hrával ve Vídni, v Paříži, v Londýně, pobýval
v Rusku, kde byl ještě tehdy členem eděského kvarteta, a
kde mu byla dokonce nabídnuta profesura leningradské kon-
servatoře. Napočítal toho opravdu velmi mnoho.

Potom začal počítat muzikant Jan Hladiš. Kos-
jovní světové války projedil krásem krásím celí bývalí
Rakousko-Uhersko, potom jako válečný zajatec a poradcí
československý legionář celou Maitušku Rus od severu k
jihu a od západu přes nebetýný Ural a nekonečné sířďe

pláně až po nejjižnější rýchod do Vladivostoku. A odtud pomalu kolem celého světa, po sedmi mořích nesmírných dálek a nerměrných hloubek, mořem Japonským, Flutým, Čínským, Indickým oceánem, Rudým mořem, Středozemním mořem a mořem Jaderským, přes Hongkong, Sinsapur, Ceylon, Suerstým kanálem přes Port Said do Terstu a odtud do milovaní vlasti. Paněčku, bylo toho mnoho. Když to všechno spočítali, ukázalo se, že ten Jenda Hladis toho světa projel opravdu více, než Mistr Kocián.

Pan profesor trochu sjíhl.

"No ano, vy jste toho projel snad více, nežli já. To však jste procestoval jako voják, kdežto já jsem jezdil jako bouleový virtuos. Co já jsem si vydělat peněz."

"Pane profesore, moc ste si toho mohl nevýdělat."

"Jak to myslíte?" - také se trochu urazil Mistr Kocián.

"Když byste vydělal tolik peněz, tak byste si byl koupil celé brýle. Ale tak vám toho stačilo enorm na jedno skličko - pohotově mu odsekl ferina Janek Hladis, narážaje na Mistrův monokl.

A pan profesor se dal do tak sudečného smíchu, že mu ten monokl spadl na podlahu....

Potkal jsem jednou Jendu Hladise v Hradišti před lidovkou krajského soudu. Zastavím ho a také se:

"Ty, Janku, je to pravda s tím monoklem profesora Kociána? Vyhládali ně to totkaj? Bartků ve mlyně?"

"Franku, je to pravda, já ti to můžu dokázat."

"A jak?"

"No, on mě poslal na památku svoju fotografiju s vlastnoručným podpisem. Na zadní straně je připsané: "A na to skličko do smrti nezapomenu." Tak to opatruje jak oko v hlavě."

Jenda se velmonky zarazil, jako by mu bylo osmnáct let. A nechybělo mu při tom mnoho do šederátky.

43. Vpověcho. hudebním spolku „Ivorák“
v Gottwaldově - Klíně.

Život lidský je nepopodírná věc. Oud někdy s námi zatečí, že se nám to ani nerada moře. Tak koncem roku 1949 a počátkem roku 1950, jsem byl tak těžce nemocen, že ošobecně se o měm udrževem pochybovalo. V hradištské nemocnici jsem v té době po dvakrát umíral a hlavní sestřina na operačním stole chirurgického oddělení pry prohlásila, že nemí mořno, abych ještě žil. A přece jsem to všechno přešoural, a nemocí, jichž bylo několik, jsem se vylíral a v roce 1951 jsem zpíval v hradištském Ivořopluku opat. Ne však až do konce uvedeného roku. Nežto shodou náhodných okolností jsme se přestěhovali do Víronic, rodišti to mé choti Marie, rozené Frantové, která tam již od svého září 1951 vyučovala na národním škole. Máme tam na úpatí Janovy hory rodinný domek. Do našeho bytu ve št. Měste se nastěhoval syn Ing. Zdeněk Kopřiva, který je jako letišky důstojník zaměstnán v továrně na aeroplany „let“ v Kunovicích.

A tak se obratem ruky stal z čistohemního Slováků valašský stonček. Prve jsem si ve Víronicích vyřhl. Tamní ředitel kům p. Frant. Hamík léčil v olomoucké nemocnici většinou ošm chorobu, toč jsem za něho po celí čtyři měsíce každodenně brávil v hostele na krásné nové dvoumarmalové varhaný. Členem hradíštského ston jsem se stal.

Ivorák za zpěvem mna bylo nesmírně těžko. Ve Víronicích je síce „Valašský kráček“ s proslaveným lidovým vyprávěčem odb. učitelem Jureškem („stonček Kráček“), v něm však si číní hují velmi zpívání, tanceání a hudebníci mladá, kde já ve svém pokročilem věku 61 let bych se stěží uplatnil.

A tu mi napadlo, přihlásiti se do alivského „Ivoráka“. Napal jsem jim dopis, v němž jsem vylíčil okolnosti, které mne k mému rozhodnutí přivedly - a byl jsem přijat!

Od února 1952 jedím jednou, někdy i dvakrát týdně do zpěvních skoušek „Ivoráka“, které se konají v „Divadle pracujících“ na Dřelch, kde má „Ivorák“ i voji vyřteine prospěující hudební škole.

Ve „Dvoráku“ byl jsem přijat srdečně a opravdu bratrsky. Ani jsem nepocítil, že jsem odešel ze „Svatopluku“ a přistoupil do jiného sboru. Bylo to hlavně zásluhou rytečného sborníka „Dvoráka“, br. ředitele Františka Smída, člena P.Š.M.U. Představitel mne členstvu sboru tak bratrským a milým způsobem, že jsem se u nich ihned cítil jako doma.

„Dvorák“ jest rytečným přečko-hudebním tělesem, které se nejen vyrovná hradištskému „Svatopluku“, ale v mnohém jej i předčí. Jest početnější, má ve svých řadách i značný počet pěvkyn a pěvců-solistů se stovkami hlasy a hudební přípravou.

Velmi se mi tam líbí bratrský a kamsrádský poměr mezi sborníkem br. Smídem a jeho zástupcem br. prof. Zárubou. Každá rivalita, žádné podceňování jeden druhého, radostná spolupráce. Toho v hradištském „Svatopluku“ nebylo. Musím se s radostí přiznat, že se na zkoušky ve „Dvoráku“ upřímně těším a bude pro mne jednou velkým trůstem, se z pro pokročilejší stáří nebudu moci činnosti ve „Dvoráku“ účastnit.

Ješel jsem se zde takorůzka po dvaceti letech se svým spoluprávkem z jinorůzých let, br. řed. Šabroulou, který je v Gottwaldově Zlíně na odpočinku a jest výkonným členem sboru „Dvoráku“ již řadu let. Ač je již pětasedmdesátiník a neptarí člen „Dvoráka“, spívá beznadě, cto beč byli a neopustil ho ani jeho proslavený svrůzky humor. Před haridou skvůzku je obklopen řadou svých etitelů, které počtívě po šabrůlovsky „skoli“ svým ozvědčným horěním životu, jádrným humorem.

Ve „Dvoráku“ se věnuje uměho drahného času nácní- kům nárných sborů a kantát. Letos, v roce 1952, nacvicili a k 75tým oslavám 40tých narozenin

19. června 1952 - Velké kino v 19,30 hod.

KONCERT

k uctění 70. narozenin Jaroslava Křičky

*Smíšený sbor, Dvořák a Gottwaldovi - Klíně při
provedení "Křičkově" "Slovácké písmičce" na slova
O. Staroboty.*

hudebního skladatele Mistra Jaroslava Kříčky jsme dne 19. června 1952 ve Velkém kině rapíli dvě jeho kantáty. Byla to „Floraická písnička“ na slova spisovatele O. Strachoty a „Moravská kantáta“ opus 65. na slova J. Karmíka. Jubilejní tento koncert byl upeřádán za spolupříchování přecho-hudebního spolku „Podhorán“ z Holšova, přecho-hudebního spolku „Moravan“ z Kroměříže a Symfonického orchestru kraje Gottwaldovského, který mimo doprovod k „Moravské kantátě“ zahrál mistrovým způsobem i Nováckou „Floraickou suitu“, Křičkovu „Moráckou suitu“ a sólistu Zchl rozpl Křičkovy. První tóny.

Na tomto koncertu, který byl velmi zdařilý, jsem se sešel po ¹² třiceti letech se svým spolupřákem z varhanické školy Mistra Leoše Janáčka, s Rudolfem Kvasnicou, který je nyní řídím Symfonického orchestru kraje Gottwaldovského. Bylo to sledání velmi rodné a vpravdě bratrské.

Další hodnotnou práci „Ivriáka“ v letošním roce 1952 je náinik oratoria J. Tostakově „Píseň o lesích“ pro tenorová a barová sóla, chlapecký a smíšený sbor a symfonický orchestr. Jest to dílo opravdové velike! Vždyt jin part pro smíšený sbor (bez sboru chlapeckého) čítá 43 strany! Navřičili jsme toto oratorium spolně s holšovským „Podhoránem“ a bylo provedeno po prve v Holšově dne 15. listopadu, po druhé na slavnostním koncertu, pořádaném v rámci československo-sovětského měsíce přátelství dne 20. listopadu 1952 ve Velkém kině v Gottwaldově - Slivě. Oba koncerty byly úspěšné, při koncertu slivském byla provedena Čajkovského „5. symfonie“ za řízení dirigenta Mateje a kritika se o nich splnila pochvalně. Ma' chot, která si přijela z Víroně koncert poslechnout, pravila, že něco tak pěkného doprovod ani neviděla. Jsem se „Ivriáku“ velmi sprokojen a v mnohem se mi zda, že je to zde lepší, než v bratislavském „Ivriáku“, který po mém odchodu je prý nyní v úpavku.

44 Pěvecké závody v Hodoníně.

Slavný anglický spisovatel - klauk Charles Dickens (1812-1870) napísal výtečný román „Život s dobrým koncem“, v němž mistrovským způsobem popisuje pevně svůj vlastní životopis. Při vzpomínce na tento román vědecky se mi zdá, že i můj dnešní hudebně-pěvecký život jest životem s dobrým koncem.

Moje pěvecká činnost v Gottwaldovsko-klaušském „Dvoráku“ jest jistě poslední v mém životě a musíme po pravdě konstatovat, že je ze všech mých dosavadních pěveckých účasti nejkrásnější. V řádném s dřívějších sborů reparoval tak důvěrný a bratrský duch, jako ve „Dvoráku“. Inad je to tím, že z tak velkého místa, jako je Gottwaldov, sešlo se poměrně malé množství lidí, kteří ve „Dvoráku“ účinkují, kteří však mají hudební a rytmus opravdu velmi rádi a věnují mu celé své světlelá srdce.

V neděli dne 20. dubna 1952 účastnil se mužský sbor „Dvoráku“ ve Spolkovém domě okresního pěvecko-hudebního závodu souborů - a vyhrál závody! Kapeti jsme tam Tostakovicovu „Píseň míru“, Bonelliovu „Láji k věnu“ a Halmovu píseň „Chodila Merryška“, s karytónovým sólem br. Gryca, jenž je jedním z nejlepších pěvců ve „Dvoráku“.

No a v sobotu dne 29. listopadu 1952 se konaly v Hodoníně krajské závody, jichž jsme se účastnili celým smíšeným sborem.

Naše příprava na toto krajské kolo byla ubohá. Nebylo na přípravu prostě času, neboť jsme od počátku své popřední nově činnosti naveničovali Tostakovicovo oratorium „Píseň o lesích“. Mimo to náš sbormistr br. Frant. Smíd, na něhož jsme tak rychle, neúčastnil se vystoupení v Hodoníně, neboť musel řídit koncert P.S.M. v Počnově p. Radhoštěm za nemocního sbormistra řed. Poupala. Bratr Smíd řídil

prvý nymi koncerty P.S.M. II spoločne so stormiestrom bratislavského „Svätopluka“ Oldřichem Hlasmou.

Miety, kde jme si program pro soutěž v Hodonině trochu rozpakovali, byl v první řadě sál kulturního domu na Podverně, kde jme ve středu dne 5. listopadu účinkovali na slavnostní schůzi státní sekce Československo-sovětského přátelství, a pak na podobné oslavě v Domě Emila Zátopka, kde jme zapěli ve čtvrtek dne 13. listopadu 1952.

Potom byla již jen jedna zkouška a to v pátek dne 28. listopadu. Byla to zkouška, po muzikantsky řečeno, „pod psa.“ Zástupce stormistra, b. prof. Záruha, ač se namáhal poctivě a svědomitě, nemohl se sborem hnout. Zvláště ženský sbor, který měl na soutěži zapít krásný rudý sbor „Solovji“ nebyl vstane nějakého rytmu. Solistka prof. Kroužilová odcestovala a náhrady nebylo. Prof. Záruha to zkoušel s mnohými sopránistkami, ba i se sólisty barytonistou Gyjem a tenoristou J. Bláškem, avšak nešlo to.

Když jsem po zkoušce jel trolejbusem od Trávla pracujících, kde „Ivorák“ má své sídlo, vylehl jsem typický rozhovor členek ženského sboru, které se dušovaly, že po tak mírné zkoušce se raději rájeřdu neručím.

„A já jist pojedu!“ – pravil jsem povzbudivě. „Uvidíte, že po pramícné zkoušce bude výtečná produkce!“

Je to již taková muzikantská pověra, která se velmi často ovědňuje. A ovědčila se i v Hodonině.

Trubního dne, v sobotu 29. listopadu, kdy rájeř do Hodonína se uskutečnil, ani jedna ze sest, které se v trolejbusu domlouvaly, že na soutěži nepojedou, nechyběla, ba zverbovaly i druhé a jel nás pak uctyhodný počet: plný autobus i plný vlečnák!

Přijeli jme šťastně do Hodonína, kde nás čekající

poradatele' zavedli na radnici do restaurace „Hlovácká vinařna“,
bde jme byli pohostěni rydatnou večeří: vepřové, xeli, knedlík.
Přišla všem velmi vhod, jak to bylo na spokojených obličejích vidět.
Sedli jme se k jednomu stolu v kvasnětu: jeden první k-
norišta, ja' druhý tenorista, jeden první barišta a jeden druhý
barista. Jména svých spolubesedníků jsem neznal, ale byli to
hoši rykutalemi. Všej stihal všej a ja' jsem se mohl smíchem
uříchtat. Když tu tak sedíme, vzpomněl jsem si na kápa-
rka Gustava Fyřtenského - zavlčel jeden z nich

„Clorice, a jak na toho už mohl vyjmenout.“

„Ale to přij' jednou přišel Gustav Fyřtenský do kápadle ho-
pnic-ky a myslé si, že ho tam nikdo nepozná. Ale jen tam vstál a
už znělo se všich stran: „A, Gustav Fyřtenský, náš slavný ká-
pamič Gustav Fyřtenský!“

„Ale lidé, vy jíte mne poznali?“ - divil se ulák.

„Kdo pak by neznal našeho Gustava Fyřtenského!“

„No tak když jíte mne poznali, toř rām něco ukážu. Pane
hostiňský, máte citron?“ - Hostiňský donesl řáděnaný citron,
Fyřtenský jej vzal do ruky, smáčekl jej, že stáňa z něho vřstřikla
na všechny strany, pak jej vymáčknutý položil na stůl, vyjmul
peněžěnku, vytáhl z ní tisícikorunu, položil ji vedle citronu a
pravi: „Panové, kdo z toho citronu vymáčkáte jednu kapku,
bude tisícovka vaše.“

Máčkali, máčkali - ale kdepak! Po Fyřtenském něco vymáčknuť.
Fyřtenský již sahal po tisícovce, že ji schová, když tu tam v koutku
se ozval jakýsi cloricek, jehož si nikdo před tím smi nevěřimal.
Přij: „Podějte sem ten citron.“ Vzal jej, zmačekl a - vymáčkcal
dvě kapky!

Fyřtenský vzal tisícovku, a podává ji vítěři a pravi:

„Pane, tady máte tisícovku. Je poctivě raslousěná. Ale řekněte
mi, kdo vy jíte?“

„Pane Fyřtenský, ja' jsem - berní exekutor.“

Všichmi jme se od srdce rasmalí. Exekutor to uměl! Vymáčkcal
i po Fyřtenském!

„Toběhl ho, jak Emilia Kátěpka - prohlásil ten

druhý basista.

„Člověče, neval! Emila Kačopka nedoběhl ještě nikdo na světě!“ trochu nakvašně pohnal prvního basistu.

„A přece se našla osoba, která ho doběhla“ – trval na svém š. bas.
„A nedoběhla!“

„A doběhla! Zalovně se o liti s'na!“ Zalovněli se, my to správně přitáli a tu ten druhý basista povídal:

„Doběhla ho Jana, když se s m' oženil!“

První basista schliple sklonil hlavu a poraženě povídal:
„Kamaráde – habet. Máš pravdu – prohrál jsem to – ten ho doběhla.“

Opět upřímný smích našeho kvarteta. A už je tu další vtip. „Víte, že dnes má bratr sborníků Šmid padesát roků?“
„Dnes? Škoda, že není mezi námi, to bychom to oslavili.“
„A já nev takové oslavy nedrím. To mně někdy pravila má dráha polovice: „Poslechni, v neděli to bude pětadvacet let, co jsme spolu. To je jako stříbrná svatba a měli bychom to oslavit.“ A já jí na to povídám: „Poslechni, zřejmě, nebylo by lépe počkat ještě pět roků a oslavit pak třicetiletou válku?“

Že se mi smích hospodou a první tenorista praví:

„Člověče, teď jte doma na tom tak, jako my u nás. Když jsem čas volodna chodil za moji a byli jsme rozmloueni, poroučel jsem jí a ona poslouchala. Když jsme se vrátili, poroučela ona a já jsem poslouchal. No a nyní poroučíme oba a sousedé poslouchají.“

„Přítelíčku, tak to máte dobře! Jako ti s těmi kamny.“

„S jakými kamny?“ – ptám se svédaně.

„Ale to jidou manřel seděl před domkem v zahrádce a jedl cosi z hrnka. Šel tam okolo enámy a praví: Co ty, co ty tady obědváš?“

„Ale kouřím nám kamna, teď jsem si vyšel ven.“ „Tah? To je kaji' maně, na to se podívám!“ – Šel k domku, otevřel dveře a naráž – prašk ho kolosi smetáhem po hlavě. Vrátil se k příteli, poklepal mu na rameno a pravil mu soucitně: „Kamaráde, z toho si nic nedělej. Nám občas kamna také tak kouřívají.“

Nová salva smíchem. Ale vtom přichází k našemu stolu
ředitel sbormistra, br. prof. Karuba, který má dnes na
starosti řízení sboru, a upozorňuje, že je čas, abychom
se hotovili k odchodu. Šli jsme korporativně do místní
školovny, kde se zasedání konaly.

Prostorný sál hodonínské školovny byl naplněn do posledního
místička obecany. Převahu mělo posluchačstvo z řad státního
dělnictva, velmi početná bylo zastoupeno vojáky, nechyběla však ani
pracující inteligence, učitelstvo, úřednictvo a t. d.

Vpředu po levé straně dvorceny seděli u stolu členové
typovací komise. Bylo jich několik, znal jsem z nich však
pouze ředitelku symfonického orchestru kníže Göttschaldovského
Ulatěje, a pak solistu-klarinetistu téhož orchestru Průšici,
mého spolurodáka z Nivnice. Ostatní mi byli cizí.

První ze rávodičích sborů vystoupil mužský pěvecký
sbor ze Voelína. Bylo jich mnoho, snad více než 40.
Věsmš mladí, statní zpěváci, nastupující odhodlaně a
sebevědomě. Při jejich nástupu, přivzám se upřímně, mi
trochu naskočila hruť kůže - měl jsem z nich strach.
Avšak to jen do okamžiku, než začali zpívat. Jakmile
zazněl jejich první sbor, už mi kamen spadl se srdce a
já jsem si v duchu řekl: chlapeci, vy to zvládnete.

Je pravda, měli dobře zpěvůky, zvláště výborné druhé
basisty. Měli překrásná pianissima i dosti dobrá fortissima.
Měli i síkorného, věci oddaného sbormistra. Něco však jim
nemůžeme chybělo: neměli patričního ohně. A zvláště ve
směsi slováckých lidových písní, kterou měli na pořadu,
se jim toho ohně velmi nedostávalo. Ale i sama harmo-
nizace těchto písní byla podivná, taková nevěrná, neslo-
vácká. Nemohli nijak výborně nadechnouti ani posluchačstvo,
a myslím ani členy typovací komise.

Po nich jsme nastoupili my, „Dvořákovci.“ Napřed jen
mužský sbor. Bylo nás daleko méně, než těch z Voelína,
snad polovina s „dovazkem.“ Ale když jsme spustili
fortakoničnu „Píseň míru“ - sál se přímo chvěl naším zpě-
vem. Takže druhé písně lidovatebské, zvané „A nade vě
mám rád“ jsme se zhostili čestně. A když potom zazněla
mohutná Bonollova „Troji k svému“ - měli jsme veškerou

posluchačstvo na své straně. Viděl o tom bouřlivý, dlouho nuta-
chající potlesk, který se nesl sálém.

Pak se k nám přidrhl náš ruský sbor, který se pikne-
vedl ruskou písní, "Salavji, nótrovoité seldat", v níž
solový hlas zapěl bez přípravy, a láto, "lyriky" náš solista-
tenorista br. Zabystřan tak krásně a jehotově, že nás to
všchny nesmírně překvapilo. Druhou písní ruského sboru
byly "Baharovy, Čerešnický", které byly provedeny s beznadnou
precizností a přijaty posluchačstvem se s velkým nadšením.

Oráč korunou našeho vystoupení byl ještě závažnější, smí-
řený sbor S. Tulikova: "Spasibo Stalinu" Jeho zakončím je
tak mohutně stavěno, že musí uchvátiti i posluchače vše ná-
rovněji. Mlčím závažně akordy tohoto znění:

The image shows a musical score for the song "Spasibo Stalinu". It consists of two staves, a vocal line on top and a piano accompaniment on the bottom. The key signature has one sharp (F#), and the time signature is 4/4. The music is written in a style typical of Soviet-era folk songs, with a strong rhythmic drive. The lyrics "Spasibo vřikamu Stalinu pajut garada i polju" are written below the vocal line. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings like "ff".

Poivě potlesku po jeho ukončení byla tak mohutná, že jsme mohli
být předem přesvědčeni o naší výhře. Po nás byl na radě přecho-
hudební sbor z Hodonína. Nebyl špatný, ba místy byl velmi
dobrý, hlavně v ruských písních. Měl výtečnou sólistku - sopra-
nistku, i v mürském sboru výborně pjeve, avšak nebyl to
sbor jürecký, ale spíše soubor estrádní, s kytarami, harmo-
nikami, porouny a pod. takřka i jeho posurování murelo
se díti z tohoto hlediska.

Poté vystoupilo ještě několik souborů dechových hudeb,
to však my se holonli jü k odjedu z Hodonína. Nářada
byla výtečná, celou zpáteční cestu jsme zpivali národní
písne, z čortovali jsme, smáli jsme se podareným vřtipům našich
humoristů a - byli jsme přesvědčeni, že jsme to z Hodonína
vychřáli, se jsme nemeli oficiálních zpráv z posurovací
komise.

V lth. Hradisti - St. Měste nme z autobusu vysadili -
zůstal jsem u díti na návštěvě. Teprve za čtrnáct dní
po hodonském koncertu nám bylo oficiálně sděleno, že jsme
soutěž vyhřáli a že se máme připravovati na celostátní soutěž
do Prahy. Zpěm redar!

František Smíd
V UPOMÍNKU
NA 25LETOU DIRIGENTSKOU ČINNOST
1924 1949

*Prostí František Smíd, skromistů pěvecko-hudebního
spolku „Dvůřáků“ v Gottwaldově-Žlíně.*

Za svého členství v různých pěveckých sborech zúčastnil jsem se dosti často oslav životních jubileí různých bratrů. Byvaly to oslavy vánoční i legrační, ale vždycky radostné a upřímné.

Jednou z nejdokonalejších oslav životního jubilea byla jistě oslava padercátin sbornísta bratra Františka Smída, která se konala ve zpěvní skoušce „Dvorčáku“ dne 1. prosince 1952. Smídovy padercátiny narozeniny připadaly vlastně na den 29. listopadu 1952, kdy jsme se zúčastnili pěvecké soutěže krapěského kola v Hodoníně. Jisté však br. Smíd nebyl toho dne mezi námi, neboť P. S. M. U. mělo koncert v Rožnově, byla přeložena oslava jeho padercátin na nejbližší zpěvní skoušku poté, na pondělí 1. prosince 1952.

Již po příchodu do hlaholny „Dvorčáku“ uvedeného dne povímnul jsem si slavnostnější její ryédoby, než tomu bývá jindy. Když potom jsme si před rozpočetím skoušky přehrávali s br. Gypcem v učebně t. tudy ruskou píseň „To ně věter větku klonit“, vbehli tam vedoucí funkcionáři „Dvorčáku“ s překrásně vyfotografovanou adresou pro jubilanta, jejíž autorem je člen I. basu br. prof. Reiskup, aby všichni členové a členky „Dvorčáka“ mohli po řadě tuto adresu podeprát. Je skvělá, na rybarmém papíře, ordobena množ-
stním kresb a fotografií a jsou v ní dvě básně. Jedna od solisty - prvního tenoristy br. Dra Blaxika, druhá od seniora I. basu br. Ulehly. Z každé sloky těchto básní přijeti láska a oddanost, kterou členstvo ke svému milovanému sbornístu dýže. Pořádáel jsem oba autory; aby mi jejich opisy zapůjčili, což tyto ochotně učinili, takže obě básně opisuji v doslovném znění. Básně b. Dra Blaxika kní následovně:

Františku Smídovi, dirigentu „Ivorička“
k jeho 50. narozeninám.

Pošť, jak ty roky letí, čas se nezastaví,
náš dirigent František Smíd půlstoletí slaví.

Padesátka to joiu ještě jekná', mukná' leta,
když se zdran' se otvírá v kolotoči světa.

Když máš ná'd zpěv a muziku, nikdy nezostárneš,
sítím jdeš tak jako v tanci, písničkou omládněš.

Náš dirigent stále je mlá'd co muzikant, přece,
ke padesátce jemu nezem blehapiřání věnu:

at joi stále čily', svěří', tak jako bylš dosud,
Tobě zdran', dlouhá' leta popřej dobrý' osud.

Pivěčko at Ti vědy chutná' a žaludek trávní',
Amor nechat Tebe stále svými sípy baví'.

Co joi nám už rovdal darů z Tvého kumštu zdroje.
Vítat, crescat a floreat i rodina Tvoje.

Bez Tebe by „Ivoriček“ nikdy nebyl sborem skvělým,
děkujím Ti za Tvoji práci ruky stiskem věčným.

Když Ty před sbor postavíš se, ruče Tvo' joiou vzháru,
nam se vědy zda', se náš zvadaš k nebeskému kúru.

Jistota vědy z Tebe xáří', hlasy čisté knějí',
všchny tóny v Tobě skryté v nás se rozekhvějí'.

Co velikých kantát, storií řídil's za ta léta,
sláma Tobě nehynoucí voláme do světa.

Uspěchy Ti také přejem v PSMU slohu,
bud' tam dirigentem samým v jednom přejem chóru.

Keť tu práci, drahé skvosty, coš dal vlasti svojí,
věnuj slávy, díky kladem dneska na skvělých Troji.

A tak pěkně coš amore Tobě díky vzdání
a nakonec uniseño necht' zni' naše přání:

dirigent náš milý, slavný, voláme do světa!
František Smid' dlouho bud' zdravá a, mnohojás' žijeta!"

19. 11. 1952.

P. Blazník.

Blahopřání bratra Ulehky:

Milemu bratru Františku Smidovi,
dirigentu P.S. "Zvořák"
k jeho 50. letu.

Náš drahý, milý Františku,
laskavě poslyš chvilčičku,
má se voda jdoucí přání.

Keť tě dražší slavní Troji 50. letu
poním já jej zala krátce,
keť Te vichni jávi rádi máme,
toť dus věně sborem rozpuňáme:

"Vše, co touhou drahé nám,
blahopřáno buděš Vám,
blahopřáno buděš Tobě
v každé chvíli, v každé době!"

Necht nám Tebe Pán Bůh chrání
i s Třemi dětmi, s Tvoou milou paní,
necht se nám dobrém Vám hojně počehná,
spokojenosti, štěstí, zdvaní dá!

Drahý bratře Františku Smíde,
milovaný dirigente náš -
necht se nám Třím "Dvořáčkem"
ještě dlouhá léta
ve zdvaní zachováš!
Křem zdar!

Gottwaldov - Zlín
27. XI. 1952

Třij
Věhla Sretovar.

Když jubilatoni adoru odevdávali a obě básně
předčítali, br. Smíd byl dojat až k slzám. Zapěli pome-
nu Smetanovo "Věno, marš" br. Krasnicka přičítal další
báseň, věnovanou jubilatoni autorem "Hlorádkých figurak"
Otkou Strachotou. A k dovršení všeho vletěl do sálu
br. Čunek s košem prvníých i tekutých darů oslavenci.
To bylo porodužení, to bylo "zimě."

Slavnost byla zakončena nečekávanou ude-
lostí: dostavil se člen "Dvořáka" br. Krupica, který byl
s vojenským suborem Víta Nejedlého řádu měsíců v Číně
a Sovetském maru. Ten uměl vyprávět! Když popisoval
cestu letadlem přes Sibir, přes tak dobře mi známe' jezero
Bajkalské, přes Urdněusko, zdálo se mi, jako bych tu
cestu oněmi kraji honal ještě jednou. Bohužel - čas
ubíhal jako voda, já musel k slaku! Věru - těžko se
mi toho dne oddechalo z budoucí Divadla pracujících!

Po velkém úspěchu ženského, mužského i smíšeného sboru „Dvůrákovi“ na krajské soutěži v Hlodoníně počala se o nás více zapímat široká veřejnost a pracující velkých závodů v našem kraji. A tak jsme společně se Symfonickým orchestrem kraje Gottwaldovského uspořádali dva zájezdy do přímyplových středisek, a to v pátek dne 19. prosince 1952 do Brumova a Val. Klobouk, a den na to, v sobotu 20. XII. 52 do Napajedel.

Musím poznamenat, že oba sbory „Dvůrákovi“ se mimo to zúčastnily celav. záhonem měsíce československo-sovětského přátelství v Domě Emila Zátopy, a to ve středu dne 10. prosince. Tohoto rytmickým jsem se pro neodkladnou záležitost nemohl zúčastnit, bylo mi však velmi zdáří. Na pořadu byly tytéž sbory, jako na předešlých záhonech v Hlodoníně, včetně sólových zpívání br. Gryce, který jsem se rozhodl svého úkolu neopouštět zdáří.

Zájezd do Brumova měl pro mne tu výhodu, že jsem nemusel jet až do Žlina, ale počkal jsem na naše píra ve Vířovicích u nemocnice, kde musely naše autobusy projít. Vůz jsem čekal u nemocnice plus třicet tři hodiny. Zájezd autobusů se Žlina se totiž zrušil proto, že solista br. Jechl z Holéřova nemohl nás přijít. K tomu byla tak nehorázná mlha, že jířda byla spojená s velkými obláčky. Jíž jsem strávil naději, že se pojedí níbe a že snad koncert byl náhodkem protivně mlhy odříknut. Ale nestalo se tak, autobus přišel u nemocnice zastavit, já do něho vstoupil a už jsme si to marali přes Lhotsko, Bratřovic, Perdechov směrem ke Kloboukům. A z Val. Klobouk do Brumova je to již jen naprávných 6-7 km.

Koncertní kulturní dům v Brumově se svým prostorným, vkusně vřadokným sálkem nás všechny mile překvapil. A ještě více mile jsme byli překvapeni srdečným uvítáním a příjemným občerstvením, jehož se nám v krásném kuchyni dostalo.

„Člověče, na mou duši, dyť ten čaj je srumem a ta vánočka se jen rozrývá“ – líbaval si br. Kostálek.

A co my jsme se zachovávali přijemně horkým čajem, členové symfonického orchestru již ladili instrumenty.

Nástup byl bezvadný, zato však produkce naprosto bezvadná nebyla. Mnoho pěvci nemělo dobře na dirigenta, i saksofika podlouhleho sálu nebyla prostrídání. Zapěli jsme "Píseň o levcích", avšak nebylo to takové, jako velké časy ve Velké kině v Gottwaldově - klíně. Voak nám to řekl b. sborníkem Smid na plná ústa. "Když jsme se ho tolik těšili po koncertě, jak byl s produkcí spokojen, pramá nám bez obalu:

"Ej chlapci, máte štěstí, že jsem byl od vás tak daleko! Já bych vám dal...!"

Avšak - zaplat Pan Pih i ka takový výkon. Mělo to dopadnout i hůře.

Kaťo koncert v Napajedlicích, který jsme tam uspořádali hned den poté, v sobotu dne 20. prosince 1952, se vydařil o mnoho lépe, ač jsme z něj měli spoznátku dosti strachu. Začátek zájezdu byl dosti neutěšený: na silnicích hladko, autobus naprasknutý, takže řádová část cestovní musela stát a když jsme přijeli do Napajedlic - město pohrouženo ve tmě - elektrické světlo vyřinuto! Vycházeli jsme z autobusu jako zrnokle slepice.

Avšak jen jsme opustili autobusu - již slyšíme Lidčím hlas: "Nemí mezi vámi p. Kojníra?" To bylo hura! Přijela i se Zdenkem a Boženkou! Jiz jsme nic nedbali tmy, našli jsme do Sokolovny, pověšili jsme společně a mezi tím se - rozsvítilo! Prostorový sál sokolovny se počal pomalu plnit občerstvením a mezi těmi cizinci se náš Zdeněk v pěkné dělostrojnické uniformě vyjímal jako generál. V sále bylo trochu ohledno a tu naši spoluvěrníkuhující mladá pionýři se pustili do tance a her. Hned nám všem bylo tepleji.

A už jsme nastupovali. Zhoatili jsme se svého úhoku jak my pěvci, tak symfonický orchestr, velmi dobře. Však potom i Lidča, i Zdeněk s Boženkou mi pravili, že něco tak pěkného ještě ani neslyšeli. Avšak i ostatní občerstvo bylo velmi spokojeno, což bylo krajně s neutuchajícího potlesku. To byla naše poslední produkce v roce 1952. A šťastně dopadlo.

Žda' se mi, že ustavením pěvecko-hudebního kroužku dorostu čl. Červeného kříže ve Víronicích jsem učinil jedou z nejpracovitějších činů po stránce hudební ve mém životě. Křičelo to tak prostě a jednoduše: v měsíci červenci 1954 spadl jsem při jízdě od pančevské Purcákovy v Lázněské ulici ve Víronicích tak nešťastně s jedouho kola, že jsem si při tom zlámal malík na levé ruce, kosti dlaně na pravé ruce, nvrátil jsem si umělé i některé sbytníci vlastní ruly, rozlhl jsem si obličej, pochrdával jsem si nohu a jisté bych byl vykrvácel na místě neštěstí, kdyby se mne nebyli ujali slušní a dobří lidé a po ošetření mne neodvedli do nemocnice. Když jsem se po vyléčení vrátil z nemocnice, pustil jsem se houževnatě do práce v místní skupině česko-slovenského Červeného kříže, neboť jsem na vlastní kůži poznal, jak rozhodnou činnost tato instituce koná.

Ne a jak už to bývá s člověkem, který ukáže, že chce něco dělat, zvolili mne rády do výboru a to nejen v místní skupině ve Víronicích, ale i do předsednictva okresního výboru čl. Červeného kříže v Gottwaldově - venkov. To nepůji snad proto, abych se tím ohlíbil, nýbrž proto, abych uvedl, jak to všechno do sebe zapadalo.

A tak jsme porádali ve Víronicích v pátek dne 9. prosince 1955 výroční členskou schůzi naší místní skupiny Červeného kříže, na kterou se sešlo celkem 32 osob včetně hostů a zástupců různých korporací, ač počet členů ČSČK ve Víronicích dosáhnal vysokého čísla 250. Ani všichni členové našeho výboru nebyli přítomni. Představa okresního výboru ČSČK br. Karel Bata se lína, který kd' byl přítomem, nám to při hodnocení vytkal. A jisté plným právem. Na's to však mřelo, neboť to nebyla vina předsednictva. Všichni členstvo bylo rádně svoláno písemnými pozvánkami; několikrát byly o tom relace v místním rozhlase a práce ústředí Členského byla reputná.

A tu mi napadlo, abychom na to šli jiným způsobem.

Právě probíhaly naší škole zdravotnické kurzy kvartu, tak zvané B P 2 0 (bud' připraven k zdravotní obraně?). První stupni, složený z nejmenších dětí, vedly členky našeho výboru, sestry učitelky Tojtková a Chudáková, nadšené pracovnice v Červeném kříži. Dětky v tomto kurzu byly ze 4. a 5. tříd, tedy naši nejmenší dorostenci, kteří budou ještě řadu let trávit místní jednoroztíle střední školy a bude možno předvstoupit je k činnosti. Nevěřil jsem proto bratřím předsedovi Řehovi a jednateři Kocourkovi, abychom se pokusili ustanovit z nich dorostenecký pěvecko-hudební kroužek.

Louhlarili s tím a v neděli dne 29. ledna 1956 dopoledne jsme svolali děti do spolkové místnosti k první zkoušce. Cvičili jsme jen při houslích, ale práce se nám počala dařit lépe, než jsme předpokládali.

Co jsme od tohoto kroužku očekávali? Ne snad nějaké umělecké hodnotné produkce, ale vhodné příspěvky pro naše občanské besídky, které jsme hodlali pořádati.

Dnes, kdy toto píše, čítá náš dorostenecký pěvecko-hudební kroužek 38 děvčátek-spěváček, 2 houslistky a 8 houslistů. Máme naocncenu celou řadu sborů a skladbiček pro spěv s doprovodem houslového kvarteta, při čemž jednotlivé housle jsou obzvláště dvojmo, první a druhé housle dokonce trojmo. Jsou to tyto písně:

- 1.) Hymna dorostu Čl. Červeného kříže od Jan. Krůčky
- 2.) "Zdravice" "Živo"
- 3.) Pochodová píseň "Krásný výhled"
- 4.) Polská píseň "Dumka o ptáčku"
- 5.) Ruská píseň "Ka Uralom, za rjekoju"
- 6.) Píseň dorostu Čl. Červeného kříže
- 7.) Směs nevádných písmí, složená z:

- a.) U Čelvic je louka,
- b.) Cib, cib, cibulíčka,
- c.) Janko, Janko, ale garedujis,
- d.) Černa slna na bílém baráčku
- e.) Prsí, prsí, ten se leje,
- f.) Rostú, rostú, rostú,
- g.) Tomcu, tomcu, rykrúcaj.

- 8.) „Čestuska Čsl. Červeného kříže“
- 9.) „Blahopřání“ od B. Smetany
- 10.) „Po zbrazdě chodila“ od Ferd. Vachsa
- 11.) „Ej, letěla bílá hus“
- 12.) „Sanctus“ od F. Schuberta
- 13.) „Veňo“ od B. Smetany, upravené pro děts. sbor s doprov. houslí
14. „Na rozchodnou“ (Vdobrím jme se vrátí).

Mimo to máme navráceny madaršský valčík, ruskopolský tanec Karkovjak a další.

Naše děti jsou ustrojeny do stejnozvozně dorostu Čsl. Červeného kříže a to: děvčátka mají tmavé rukavičky a bílé halenky, hoši pak dlouhé kalhoty a bílé košile s voštanými nebo pionýrskými sádky. Všechny děti pak mají na levém rukově „šerence“ psíky s červeným kerizem.

Úspěch našeho přechko-hudebního dorosteneckého kvintetu je po všech stránkách nezporný a překvapující. Všechna naše dorostadní vystoupení měla tak krásné výsledky, že jsme to ani nečekali. Již první naše kulturní výstava na krajské konferenci Čsl. Červeného kříže, konané dne 22. dubna 1956 ve Společenském domě - hotel Moskva v Gottwaldově - klíně byla velmi úspěšná. Lidé dojetím až slzeli, píšou s námi spirali a potlesk účastníků nebral konce. A bylo tam na 240 delegátů z celého kraje a mimo to množství zástupců různých korporací, delegace Ústředí Čsl. Červeného kříže z Prahy a jimi hosté. Po ukončení našeho pořadu přítomné delegátky objímaly naše děvčátka - kyřačky, líbaly je a nakonec byly děti pohostěny. A když jsme odjížděli, loučili se tam s námi jako rovní s rovnými.

J druhé naše vystoupení na Besída dorostu Čsl. Červeného kříže, konané v neděli odpoledne dne 13. května 1956 v sále jedenáctileté střední školy ve Vizovicích se rydarilo velmi pěkně a z jeho úspěchu se můžeme jen radovati.

Žili naš veřejně vystoupení bylo na „Besedě s lékaři“ v úterý dne 20. listopadu 1956 v sále Lidového domu (v městském kině), kde náš pěvecko-hudební kroužek měl kulturní vložku jako úvodní číslo. Takovou účast občanů Červený kříž na svém podnikání snad ještě nikdy neměl ve Víronicích, jako tehdy. Všechna místa nejen v prostorném sále, ale i na balkonech a galerii byla obsazena a obecenstvo nadšeným potleskem odměňovalo všechna čísla pořadí těch našich nejmenších.

To již náš pěvecký kroužek srostl z 24 děvčátek na 37 zpěvaček a orchestrík houslistů byl rozšířen o 1 houslistku na 9 „murikantů“. Za dix devátka, krajíc na housle, velmi dobře do našeho souboru zapadla.

Je nutno zaznamenat velkou obětavost a nadšení našich účinkujících jak v orchestru, počínaje od nejmenší houslistky Heřkové až po největšího Slavka Halového, tak i v pěveckém sboru od nejmenší Maděny Molkové po největší Marěšku Bočkovou, srovnat to s Dětského domova. Všechny děti hláskují se o práci a při plném uložení úkolů by se horlivostí stihaly.

Obeceláť vynikají: naše talentovaná recitátorka básní Klavčička Ouyková, nadějná konferenciérka Olenka Klavčicová, přechoťná „notarček“ Karlička Poláškova a Marěška Mikuláštiková, klavíristka Ivanka Dohnalová a další.

V těchto dnech, kdy toto píš, je tomu právě rok, co náš kroužek působí. Ani jednou za tu dobu nebylo nějakého nedorozumění mezi námi. Žili jsme opravdu jako jedna rodina a jsem jemu přirovnán, že tomu bude tak i dále. Takže do korede kroužky poradili jsme o přestávce nějaké to děti z dětského koutku, uvořněného v čaropise 101. Červený kříž, nebo nějakou tu pohádku či humorový stýp, (dětí tomu říká „frk“) a podobně. Je to tak milé a dojemné, když mi děti jednou řekly: „Pane Kopřiva, nemějme s kroužkem o prázdminách prázdminy: Tato prázdná, dětská slova z úst těch nejmenších hláskují více, než třeba pětice či licoměrně nějaké oficiální vyjmenování.“

48. Můj čtyřicetý sborník, řídil J. Dusátko.

Když jsem v roce 1952 vstoupil do „Pěveckého a hudebního spolku Dvůrák“ v Gottwaldově-Klíně, byl jeho sborníkem br. František Smid v periodě třicátým osmým dirigentem v mém pěveckém životě. Jeho nástupce prof. Káruša, síkovný člověk a výtečný hudebník, byl pak třicátým devátým sborníkem, pod jehož taktovkou jsem účinkoval. Ještě byl i sběratel na posledním místě, (písmeno „ž“) myslím jsem, že už to dále, než na číslo 39 nedotáhnu. A přece se mi podařilo nspornati to až na čtyřicítku. Stalo se to takto:

Dne 16. března 1954 vzpomínal celý náš národ československý 120. výročí narození Františka Bartoše, významného moravského národopisce a filologa, čelného představitel moravské lidové generace druhé poloviny 19. století. Byl horlícím sběratelem národních písní, jejich zaranamenal ve svých třech obširných sbírkách i čtyřhodný počet 3477. Vě snaze, aby lidová píseň pronikla snadněji do všech vrstev společnosti, sestavil František Bartoš spolu s listem Leošem Janáčkem „Kytici z národních písní moravských“, která vyšla již ve čtyřech vydáních.

Ještě František Bartoš byl rodák z Mladčovic nedaleko Gottwaldova-Klína, chystal se klínský „Dvůrák“ oslaviti jeho jubileum obvláště slavnostním zpíváním. K těm příčinám byly podniknuty kroky, aby se mužský sbor „Dvůrák“ spojil k těmto oslavám s mužským sborem Pěveckého kroužku „Kobráčkáři“ při závodním klubu „Sít“ v Gottwaldově-Klíně, který řídil tehdy 48. mi letý sborník Josef Dusátko, řídící učitel ve výslužbě.

Společná schůzka obou sborů se konala dne 4. února 1954 v klubovní místnosti „Kobráčkáři“ ve 3. étáži hotelu Moskva ve Klíně. Tam jsem se se sborníkem Dusátkem seznámil a ještě se mi sam osobně, ale i jeho sbor, velmi líbil, počal jsem dojížděti i do skoušek jejich kroužku.

Ale počátkem roku 1958 jsem vážně onemocněl napřed chřipkou, k níž se přidal i zápal plic a léčil jsem se i na 9. pavilonu Kropáčeho ústavu národního zdraví (nemocnice) v Gottwaldově-Klíně. A tam jsem částečně ztratil hlas. Po návratu z nemocnice musel jsem zanechat dojíždění do

Ned. Josef Tušátko, mlej. stornista.

zkoušek jak do „Dvořákov“, tak i do kroužku „Zabrádkarů“.

Dne 5. srpna 1959, kdy už zase jsem byl i hlasově jaké-také
pohodlnější, navštívila se má choť Marie se schůzí důchodců - učitelů
a vyřizovala mi od sbormistra Dušáčka, který je jednatelům
sdružení emigračních důchodců, že jeho chrámový mužský sbor,
který teď řídí, bude v neděli 23. srpna 1959 zpívat na sv. Hostýně.
Kdybych přijít s nimi zapít, mám přijít se stůlek ve 20.8.
do zkušky. Neodolal jsem, jel jsem a miloval jsem toho.

Jeho chrámový sbor čítá 56 pěvců a zpívají velmi dobře. Mají
naučeno velké množství hodnotných skladeb od Křižkovského,
Nečvety, Witta, Jeleny a celé řady dalších skladatelů.

Naše vyptování na sv. Hostýně bylo sčarilé a od té doby
pravidelně každou neděli dopoledne dojíždím do Žlina do zkušek.

V pátek dne 16. října 1959 se dokl sbormistr Josef
Dušáček požívaného věku 80 let. V předvečer jeho osmdesá-
tých narozenin, ve stůlek 15. října 1959, byla za něho slou-
žena večeře ve farním chrámu Páně ve žlíně slavná „mše svata“,
na níž jsme zapěli za jeho dirigování celou řadu sborů.
Pak jsme se všichni odebrali do restaurace Kolobříž domu,
kde byla přátelská beseda. V krásně upraveném oddělení
restaurace sešel se náš takový počet, že se mi to ani věřit
nechtělo. Byly zde i některé manželky a dospělější dívky našich
pěvců, bylo zde však i množství přátel a známých našeho
jubilaranta - sbormistra. Oslovu zahájil slavně člen sboru,
I. tenorista Josef Handl, načež jsme zapěli „Blahopřání“
B. Smetany. Vše, co touhou drahé nám - které jsem já
řídil. Pak následoval „Oráč“ od J. B. Foerstra, jeho řídil
jubilarant, což bylo velmi dojemné. Potom jsme se, zpěváci,
posadili na vykázaná místa, kde již byly připraveny
pro každého skleničky vína, zapělo se slavnostně „Zino“
a „mnohá leta“, načež jsme všichni na odraz jubilaranta
společně „tuhli“ a připili. Následovaly básničky malých,
které přiloží s květinami a různými dary, včetně krásného
umělecky karosovaného obvozu sv. Cecilie, patronky hudeb-

niku a zpěvku, různých sladkostí, dortů a t. d. 174

Já jsem přispěl malým dávkem, oslavnou básničkou tohoto dne:

"Drahy náš sbormistrě, vážený pane
řediteli Duráthko!

Ka věchny ty Vaše přece, kterých tolik bylo,
blahopřijí s upřímností, sat je Vám to milo,
za tu lásku, kterou k všlechtilém zpěvu máte,
za tu péči, s níž znalosti své nám rozdáváte.

Osmdesát roků, věru, věk je požehnaný,
na, Vaš to však nepřesahá, nevidět to sami.
Dovedete mužně dupnout, je-li toho třeba,
lásko k umění, tot' opravdu je Vaš denní chleba.

Kéž Vám Otec Všemohoucí xdraví dává, sílu,
byste dlouhá léta ještě věnoval se dílu,
které Gottwaldovu - Klínu ke cti věru slouží.
At Vám dopřáno je věcho, pro čem srdce touží.

A my přejí srdcičně i upřímně, a slavně
rozpjem Vám „Živě“ a „Mnohá léta“ hlavně.
Půh Vám kaplat za to věchno, co pro nás konáte;
kež, z nás, ze svých, „Kahradkarů“ vždy jen radost máte.

Oslava osmdesátin p. sbormistra řed. Duráthka
se protočila do předních hodin a já se tehdy dostal
do svých věkově až k půlnoci. Indecnost, upřímnost
a láska, s jakou byla oslava jubileanta spojána,
opravdu každého z přítomných dojala.